

1. Obsah

Obsah

1.	Obsah	1
	Seznam použitých zkratek	3
2.	Úvod a cíl	4
3.	Vymezení strojírenského podnikatele.....	5
4.	Vymezení majetku ve smyslu právním a ekonomickém	7
4.1.	Vymezení majetku a věcí obecně ve smyslu právním	7
4.2.	Obchodní závod a pobočka.....	9
4.3.	Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém	10
4.3.1.	Uvedení do problematiky majetku ve smyslu ekonomickém	10
4.3.2.	Dlouhodobý majetek.....	13
4.3.3.	Krátkodobý majetek.....	17
4.3.4.	Nehmotné statky, duševní vlastnictví a průmyslová práva.....	23
5.	Hospodaření a dispozice s majetkem.....	27
5.1.	Zastupování podnikatele ve věcech právních.....	27
5.1.1.	Jednání společnosti prostřednictvím statutárního orgánu	28
5.1.2.	Jednání společnosti prostřednictvím zaměstnanců a pověřených osob	29
5.1.3.	Jednání společnosti prostřednictvím prokuristy	30
5.1.4.	Další způsoby jednání společnosti.....	31
5.2.	Hospodaření a dispozice s majetkem na základě věcných práv	32
5.2.1.	Držba	32
5.2.2.	Vlastnictví a spoluvlastnictví.....	33
5.2.3.	Věcná práva k cizím věcem.....	35
5.2.4.	Správa cizího majetku.....	35
5.3.	Hospodaření s majetkem státu	36
6.	Účetní a daňové aspekty	37
6.1.	Daňová evidence.....	39

6.2.	Podvojn�e �četnictv�ı	41
6.3.	Inventarizace	44
6.4.	Oceňování majetku obecně	45
6.5.	Zásoby	47
6.6.	Dlouhodobý majetek	50
7.	Návrh opatření směřujících k ochraně majetku	54
7.1.	Jednání podnikatele v souladu se zákony.....	54
7.2.	Ochrana obchodního tajemství.....	55
7.3.	Ochrana „značky“ a dobré pověsti	56
7.4.	Ochrana nehmotných statků, duševního vlastnictví a průmyslových práv..	57
7.5.	Školení zaměstnanců	60
7.6.	Pracovněprávní aspekty ochrany	62
7.6.1.	Odpovědnost zaměstnance a pojištění odpovědnosti za škodu	62
7.6.2.	Monitorování zaměstnanců	65
7.7.	Ochrana informací a dat, kybernetická bezpečnost.....	68
7.8.	Ostraha objektů	70
7.9.	Požární ochrana	71
7.10.	Řízení pohledávek	74
8.	Závěr	76
9.	Použité zdroje	77
	Seznam tabulek a grafů	79
10.	Přílohy	80
10.1.	Příloha č. 1 – Rozvaha	80
10.2.	Příloha č. 2 - účtová osnova	84
10.3.	Příloha č. 3 - Třídění dlouhodobého hmotného majetku do odpisových skupin	86

Seznam použitých zkratek

NObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
závod	Obchodní závod jak je definován v § 502 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
podnikatel	Osoba podnikatele vy smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku
korporace	Obchodní korporace jak je definována v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

2. Úvod a cíl

Majetek je velmi zásadním faktorem pro veškeré podnikání a jeho vliv ještě stoupá v oblasti strojírenství, kde je vhodná a dostatečná technologická vybavenost závodu významným faktorem umožňující strojírenskou výrobu vůbec. Navíc zde technologické zázemí závodu obvykle představuje značný objem vloženého kapitálu, jelikož výrobní stroje a další vybavení je velmi drahé.

Cílem mé diplomové práce bude vysvětlit souvislosti týkající se majetku strojírenského podnikatele a navrhnout hlavní způsoby jeho ochrany. Diplomová práce se sestává z několika částí. v první části, vymezím pojem podnikatel tak, jak ho stanovuje nový občanský zákoník. v další části práce se budu zabývat majetkem a to jak ve smyslu právním, tak ve smyslu ekonomickém, který je obsáhlejší. V dalších kapitolách se budu věnovat hospodaření a dispozicím s majetkem strojírenského podnikatele a v páté kapitole ve stručnosti zmíním princip a smysl účetnictví (problematika účetnictví je velmi obsáhlá a není v možnostech této práce ji obsáhnout) a zaměřím se na oblasti účetnictví, které nejtěsněji pracují právě s majetkem. Tzn. především oblast účtování o zásobách a dlouhodobém majetku, oceňování a odpisy.

Ve stěžejní šesté kapitole se zaměřím na způsoby, kterými může strojírenský podnikatel ochránit svůj majetek a případně minimalizovat škody na něm vzniklé z hlediska nejen právní, ale i fyzické ochrany.

Hlavními podklady mé práce jsou kromě literatury uvedené v seznamu použité literatury především zákony platné v současné době na území České Republiky. Nejdůležitějším právním pramenem je Předpis č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník, který nabyt účinnosti 1. ledna 2014 a nahradil Občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dále jsem pracovala zejména se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a vyhláškou č. 500/2002 Sb. (kterou jsou prováděna některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví pro účetní jednotky).

3. Vymezení strojírenského podnikatele

K prvnímu lednu 2014 vstoupily v účinnost tzv. nový občanský zákoník (Předpis č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník, dále pouze NObčZ), a Zákon o obchodních korporacích (Zákon 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech). Tyto zákony nahradily Občanský a Obchodní zákoník a do životů všech občanů České Republiky i do podnikatelského prostředí přinesly zásadní změny. Těmito změnami se ve své práci nebudu do detailů zabývat, nicméně v některých případech bude vhodné je zmínit.

První změnou je pojetí podnikatele jak ho vidí zákon. V minulosti byl definován Obchodním zákoníkem jako osoba nadaná podnikatelským oprávněním a byly rozlišovány čtyři skupiny dle způsobu, jakým bylo oprávnění dosaženo. Od této koncepce bylo upuštěno a v současnosti je vymezení podnikatele provedeno v NObčZ (§420 - §422) konstatováním, že podnikatelem je ten, kdo provozuje podnikatelskou činnost a následuje vymezení znaků podnikatelské činnosti obecně. Určitá osoba je považována za podnikatele se zřetelem ke své podnikatelské činnosti.

Podnikatelem je osoba, které na vlastní účet a odpovědnost vykonává živnostenským nebo způsobem výdělečnou činnost. Tato činnost je prováděna se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku. Není důležité, zda je ve výsledku opravdu prováděna soustavně, důležitý je právě úmysl. Totéž platí o dosahování zisku. Jako další podmínkou vymežující osobu podnikatele zákon stanovuje zápis podnikatele do obchodního rejstříku dle podmínek uvedených ve zvláštním zákoně a existenci příslušného živnostenského nebo jiného oprávnění, je-li požadováno. Zároveň však ne všichni podnikatelé mají povinnost být zapsáni v obchodním rejstříku.

Strojírenským podnikatelem je každý podnikatel tak, jak jej vymezuje NObčZ, který podniká v oblasti strojírenství. Na činnost některých strojírenských podnikatelů se mohou zvláštních předpisů, pokud do obor jejich podnikání vyžaduje.

Dále je za podnikatele považována každá osoba uzavírající smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání. Popř. osoba jednající jménem podnikatele nebo na jeho účet. Toto ustanovení bylo vytvořeno za účelem sjednocení pojmu s evropským právem a zároveň za účelem ochrany spotřebitele jako slabší smluvní strany. Má zajišťovat lepší ochranu spotřebitele v případech právního styku spotřebitele s osobou, jejímž

cílem a snahou není dosažení zisku, nebo s osobou, která ve vztahu k prováděné činnosti nemá statut podnikatele. Jedná se například o osoby poskytující veřejné a obecně prospěšné činnosti nebo osoby náležející do veřejného sektoru.

Nový občanský zákoník také sjednocuje pojem obchodní firma a název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku a zároveň stanovuje, že podnikatel nesmí mít více obchodních firem. Podnikatel, který nemá obchodní firmu, v právním styku vystupuje pod svým jménem. Jméno ani jméno obchodního závodu nesmí být zaměnitelné se jménem jiného podnikatelského subjektu. Za tímto účelem mohou být ke jménu připojeny dodatky blíže odlišující osobu podnikatele nebo závod. Nesmí však být klamavé a spotřebitele záměrně uvádějící v omyl. Proto se jí m věnuje také právní úprava zákazu nekalé soutěže. Další podmínky týkající se obchodní firmy jsou stanoveny v § 424 až § 428.

Sídlem podnikatele je adresa, která byla zapsána do veřejného rejstříku. Uvádí-li však podnikatel jiné místo, než je jeho skutečným sídlem, může se každá osoba dovolat jeho skutečného sídla. Avšak dovolává-li se sídla zapsaného v rejstříku, nemůže podnikatel odporovat tím, že ve skutečnosti zde své sídlo nemá. Sídlem podnikatelů nezapsaných v rejstříku je jejich bydliště nebo adresa jejich hlavního obchodního závodu.

Podnikatelem může být fyzická i právnická osoba a může podnikat v rámci různých právních forem.

Běžné je podnikání formou živnosti, tzv. osoba samostatně výdělečně činná. Další možností je podnikání formou právnické osoby (upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). Dalšími možnostmi je forma tiché společnosti, společnosti a podnikání formou rodinného závodu, který nově zavedl NObčZ.

4. Vymezení majetku ve smyslu právním a ekonomickém

4.1. Vymezení majetku a věcí obecně ve smyslu právním

Nový občanský zákoník v § 495 definuje majetek jako souhrn všeho co patří osobě. Je to souhrn věcí, práv a jiných majetkových hodnot náležejících osobě a majících povahu aktivních hodnotových položek. A naopak jmění osoby zahrnuje veškerý její majetek a dluhy. Dluhy jsou zde myšleny závazky osoby, tedy pasivní („záporné“) majetkové poměry. Jmění je souhrn všeho, co náleží osobě- aktiv i pasiv. Nemusí se však jednat pouze o jmění jednotlivce. Jmění (a tudíž i majetek) může být společné více osobám společně, pokud tvoří společenství.

Vzhledem k tomu, že právní vnímání věci se za poslední století značně odlišilo od intuitivního přirozeného materialistického vnímání tohoto pojmu, považoval zákonodárce za nutné pojem věc právně vymezit (§ 489 až § 495 Předpisu č. 89/2012 Sb. Zákona občanský zákoník a dále). Dříve byl věcí pouze hmotný předmět. Nyní může být věcí v právním smyslu i nehmotná věc. Obecně je věcí vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí – je pro člověka užitečné. Toto tvrzení však neplatí doslova. Věcí například není zvíře ani část lidského těla (byť oddělená). Také ne vše, co je člověku užitečné, je věcí v právním smyslu (např. přírodní živly). Rozhodující je, zda je možné věc přivlastnit a ovládat, zda se jí mohou týkat subjektivní majetková práva. Užitečnost věci nemusí být trvalá vlastnost. Záleží, zda ji člověk dokáže využít.

Věc určena k obecnému užívání je veřejný statek. Některé věci jí z své přirozenosti mohou člověku pravidelně poskytovat plody. A naopak ze své právní povahy poskytují člověku pravidelné užitky. Každé věc má svou cenu, je-li její hodnota vyjádřena v penězích. Pokud není ujednáno jinak nebo zákon nestanoví jinak, je cenou věci cena obvyklá. Pokud má být nahrazena hodnota věci vzhledem ke zvláštním okolnostem, je stanovena cena mimořádná.

Zákon dělí věci (a tím i majetek) v první řadě na hmotné a nehmotné, kdy hmotná věc je definována jako „ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu“. Naopak nehmotné věci jsou práva a věci, které nejsou zařazeny do kategorie hmotných. Těžko logicky zařaditelné jsou přírodní síly, myšleno živly, které jsou ovladatelné, využitelné a obchodovatelné. A rovněž elektřina. Zde by byla úvaha o povaze náročnější, nicméně NOBČZ, potažmo zákonodárce toto dilema vyřešil za nás a určil, že na ovladatelné a obchodovatelné přírodní síly bude v přiměřené míře využito ustanovení o věcech hmotných.

Další podstatné rozdělení je rozlišení na věci movité a nemovité. Toto ustanovení je v praxi velmi obzvláště důležité. Nemovité věci jsou pozemky a stavby pozemního charakteru, věcná práva k nim a věci, které jsou zákonem prohlášeny za nemovité. Zákon vymezuje nemovitou věc a konstatuje, že všechny další věci, ať ji ž hmotné či nehmotné, jsou movité. Pokud není možné určitou věc přemístit na jiné místo, aniž by byla porušena její podstata, a zároveň zákon stanoví, že tato věc není součástí pozemku, je nutno ji považovat také za nemovitou. Dalšími pojmy týkajícími se právního vymezení věci jsou: zastupitelná věc, hromadná věc a zužitelná věc, jimiž se zabývají paragrafy 499 až 501 NOBČZ.

4.2. Obchodní závod a pobočka

Nový občanský zákoník zavedl pojem „obchodní závod“ a „pobočka“ jakožto speciální věci hromadné a zabývá se jimi v § 502 a § 503. Obchodní závod nahradil dříve užívaný pojem „závod“, jehož význam se posunul a pro účely NOBČZ již nebyl vhodný. Navíc nejen různé právní předpisy, ale i právo Evropské Unie chápou tento pojem různě.

„Obchodní závod (dále jen „závod“) je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“¹

NOBČZ již nepředpokládá, že vlastníkem obchodního závodu je vždy podnikatel, ale zohledňuje i případy, kdy je obchodní závod například v majetku dědice po podnikateli, byť dědic sám není způsobilý k vedení závodu. Dědic však může závod propachtovat osobě již způsobilá je.

Věci tvořící závod vymezuje podnikatel sám svou vůlí a není rozhodující stav v evidenci. „Obecně tedy bude platit, že převodem závodu k němu nabyvatel získá *uno actu* vlastnické právo jako k celku, a není tedy nutný samostatně převádět jeho jednotlivé části.“²

Pobočka závodu je do značné míry právně i hospodářsky autonomní jednotka, ale je ponecháno pouze na vůli podnikatele, zda nějakou část závodu vymezí jako pobočku. I zda je rozhodující skutečný stav (zda je jednotka opravdu samostatní), zápis do obchodního rejstříku k její existenci nestačí. Ovšem jakmile je zapsána do obchodního rejstříku, stává se odštěpným závodem ve smyslu práva. Do rejstříku spolu s pobočkou bude zapsán z důvody ochrany dobré víry v rejstřík rovněž jeho vedoucí, který tímto získá oprávnění v některých záležitostech jednat za podnikatele.

---

¹ § 502 předpisu č. 89/2012: Zákon občanský zákoník. Sb. 2012.

² Předpis č. 89/2012: Zákon občanský zákoník – Důvodová zpráva. 2012.

4.3. Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém

4.3.1. Uvedení do problematiky majetku ve smyslu ekonomickém

Majetek strojírenského podnikatele jsou veškeré majetkové hodnoty, které podnikateli patří a které slouží k jeho podnikání. U podnikatele, který je fyzickou osobou, je obchodním majetkem ten majetek, který mu patří a zároveň slouží k podnikání. Naopak u podnikatele, který je právnickou osobou, se obchodním majetkem rozumí veškerý majetek evidovaný v účetnictví podnikatele.

Každý závod potřebuje ke svému fungování určitý majetek a s tímto majetkem také hospodaří a pečuje o něj. Majetek existuje v mnoha různých podobách a formách, které budou detailně popsány dále. Každý typ závodu a podnikání vyžaduje specifické složení majetku potřebné pro úspěšné fungování a provoz, tj. majetkovou strukturu. A dlouhodobá stabilita závodu závisí mimo jiné právě na schopnosti vedení závodu udržovat rovnováhu v rámci majetkové struktury, finanční struktury (tj. složení využívaného kapitálu) a rovnováhu mezi jednotlivými složkami majetku a druhy využívaného kapitálu.

Faktorů ovlivňující majetkovou strukturu je celá řada. Nejpodstatnějším faktorem je odvětví a typ závodu a z toho vyplývající technická a technologická náročnost výroby. Tato náročnost může být definována například pomocí ukazatele provozní páky. Tento ukazatel znázorňuje poměr mezi fixními a oběžnými aktivy a rozděluje závody na kapitálově lehčí a kapitálově těžší. Strojírenské závody jsou typickými zástupci kapitálově těžkých závodů, které mají značné množství dlouhodobých aktiv o značné peněžní hodnotě vzhledem k relativně malému množství oběžného majetku. Tyto závody jsou někdy také nazývány těžší nebo investičně intenzivní. Oproti tomu typickými zástupci kapitálově lehkých firem jsou například závody působící v oblasti prodeje potravin, průmyslového zboží a prodeje obecně. Tato závody mají velké množství zásob, zboží a dalších oběžných aktiv vzhledem k relativně menšímu objemu investičního (dlouhodobého) majetku. Kapitálově lehké závody jsou někdy také nazývány jako lehké nebo provozně intenzivní.

Při srovnatelných podmínkách (tj. rychlost prodeje, jednotková prodejní cena produktu apod. jsou totožné) bude kapitálově lehký závod dosahovat dříve bodu zvratu (tj. bod v čase, kdy poprvé výnosy dosáhnou stejné hodnoty jako náklady a výroba závodu přestane být ztrátový). Je to dáno tím, že lehký závod má vyšší jednotkové variabilní náklady, ale zároveň má nižší fixní náklady.

Závody s náročnou výrobou rovněž mívají vyšší podíl nehmotného dlouhodobého majetku (patenty, licence, odborný nákladný software, know-how).

Dalším faktorem ovlivňujícím složení a objem majetku je vývoj makroekonomických faktorů a především stupeň rozvoje peněžního a kapitálového trhu v oblastech a státech, ve kterých závod působí. Závody působící ve vyspělých ekonomikách mají vyšší podíl krátkodobého i dlouhodobého finančního majetku. Je to dáno tím, že trhy vyspělých ekonomik nabízejí velké a pestré portfolio produktů finančního charakteru a tím nabízejí mnoho možností ke zvýšení podílu finančního majetku a finančních investic, ale také usnadňují přístup k finančním zdrojům. Tato skutečnost má příznivý vliv na rentabilitu závodu a řízení podnikatelského rizika.

Neméně důležitým faktorem ovlivňující složení a objem majetku je orientace hospodářské politiky závodu a jeho finanční situace. Různí podnikatelé k majetku přistupují různě, ovšem obecným trendem a logickou snahou je zvyšování rentability podnikání. Toho je dosahováno prostřednictvím růstu zisku na jednotku tržeb. A jelikož konkurenční tlak obvykle neumožňuje příliš zvyšovat prodejní cenu produktu, je nutno snižovat jednotkové náklady na produkt. Další metodou zvyšování rentability podnikání je prostřednictvím zrychlování obratu vloženého majetku a zvyšování podílu oběžného majetku na úkor dlouhodobého, jelikož doba obratu oběžného majetku je mnohonásobně kratší než u dlouhodobého. Tyto závody se obvykle brání růstu fixního majetku, a proto využívají například pronájem fixního majetku pomocí leasingu (dopravní prostředky, výrobní stroje) a zrychlené účetní odepisování dlouhodobého majetku. Zde nastává konflikt s metodou snižování jednotkových nákladů, které je často realizováno zhromadněním výroby, investicí do výrobního zařízení nebo inovacemi. Tyto investice však vedou k nárůstu dlouhodobého majetku.

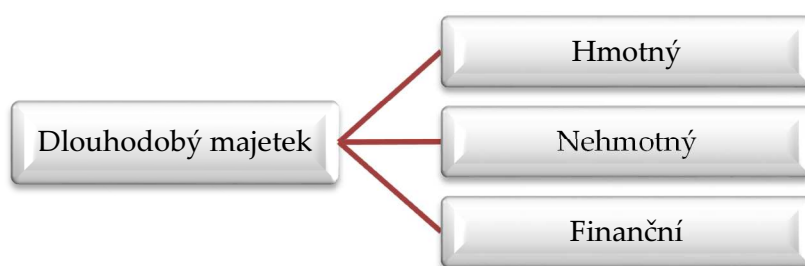
Základním kamenem závodového účetnictví je princip podvojnosti a existence třech provázaných základních bilancí: **Rozvaha**, Výkaz zisku a ztrát (někdy nazýván také Výsledovkou) a Výkaz Cash-Flow (toků hotovosti). Veškeré základní informace o majetku závodu a jeho struktuře najdeme v rozvaze, jejíž podoba je stanovena vyhláškou č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Rozvaha se skládá ze dvoustran- aktiv a pasiv- které musejí mít stejnou hodnotu. Strana aktiv dává přehled o složení a objemu majetku, naopak strana pasiv ukazuje kapitálovou strukturu závodu, to znamená veškeré zdroje kapitálu, ze kterých byl majetek pořízen (kterými je majetek „kryt“).

Rozvaha člení majetek v první řadě z časového hlediska- na majetek charakteru dlouhodobého a krátkodobého. Struktura a formulář rozvahy je uveden v příloze č. 1 této diplomové práce.

4.3.2. Dlouhodobý majetek

Majetek dlouhodobého charakteru je nazýván jako stálý, dlouhodobý, investiční či fixní majetek nebo neoběžná aktiva. Pro dlouhodobý majetek je charakteristická dlouhodobost, zákon ji pomocí doby použitelnosti podmiňuje na jeden rok a více. Tento majetek tedy není spotřebován najednou, ale je spotřebováván či opotřebováván postupně po delší časové období, obvykle mnoho let. To se úměrně projeví v závodovém účetnictví ve formě odpisů a následně nákladů. U některých položek se nepředpokládá opotřebení (časem dokonce můžou být zhodnoceny) a tudíž ani nejsou odepisovány. Například umělecká díla a sbírky, pozemky, finanční investice. Nebo také Goodwill, který dokonce ani není uváděn v rozvaze v peněžním ocenění a oceněn je až v případě prodeje závodu. Svých charakterem významně předurčuje a zároveň omezuje výrobní zaměření závodu.

Rozhodování o pořízení dlouhodobého majetku má v závodu velký význam, jelikož jsou na pořízení často vynaloženy značné peněžní prostředky a zůstávají zde uloženy po dlouhou dobu bez možnosti přeměnit formu tohoto majetku zpět na peněžní prostředky v případě potřeby a tím snižují likviditu závodu. S rozhodováním o pořízení dlouhodobého majetku vlastníkůům a manažerům pomáhají metody hodnocení investic. Vzhledem k obvykle značné finanční náročnosti a dlouhodobému charakteru pořízení dlouhodobého majetku, je rozhodnutí pečlivě zvážit a nejlépe posoudit potenciální investici pomocí některé z metod hodnocení investic

Dlouhodobý majetek může být pořízen těmito způsoby:

1. nákupem
2. vlastní výrobou (vlastní činností závodu)
3. bezúplatným darováním
4. zjištěním přebytku při inventarizaci

5. jako nepeněžitý vklad společníka/akcionáře
6. převodem dle platných právních norem
7. leasingem (leasing ovšem není klasickou formou vlastnictví, jelikož majetek zůstává ve vlastnictví poskytovatele leasingu a podnikatel nenabývá vlastnických práv k tomuto majetku)

Dlouhodobý majetek může být vyřazen těmito způsoby:

1. Vyřazení majetku po jeho řádném účetním odepsání
2. Vyřazení majetku před jeho řádným účetním odepsání
3. Vyřazení prodejem
4. vyřazení v důsledku poškození
5. přerazení majetku z podnikání do osobního užívání
6. vklad majetku do jiné kapitálové společnosti

Dlouhodobý majetek může být povahy hmotné, nehmotné či finanční.

Dlouhodobým hmotným majetkem jsou věci movité a nemovité. Nemovité věci jsou pozemky a stavby pozemního charakteru, věcná práva k nim a věci, které jsou zákonem prohlášeny za nemovité. Všechny další věci jsou movité. Pokud není možno určitou věc přemístit na jiné místo, aniž by byla porušena její podstata, a zákon stanoví, že tato věc není součástí pozemku, je nutno ji považovat také za nemovitou. Aby byl hmotný majetek považován za dlouhodobý, musí být splněna podmínka, že jeho pořizovací cena je vyšší než 40 000 Kč a doba použitelnosti minimálně jeden rok. Z pohledu účetnictví a rozvahy je dlouhodobý hmotný majetek členěn do následujících položek:

1. Pozemky
2. Stavby
3. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje, přístroje, zařízení, dopravní prostředky aj.)
4. Pěstitelské celky trvalých porostů
5. Základní stádo a tažná zvířata
6. Jiný dlouhodobý hmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
9. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku (+/-)

Mezi dlouhodobý hmotný majetek se zahrnují rovněž některé prvky technického zhodnocení majetku, jako jsou nástavby, přístavby, rekonstrukce, modernizace a jiné úpravy, jejichž účelem je změna účelu nebo změna technických parametrů majetku. Náklady na technické zhodnocení stavby musí dosáhnout významné hodnoty ve vztahu ke stavbě samotné. Od roku 2014 je technické zhodnocení dlouhodobého majetku definováno a upravováno dokonce ve třech právních předpisech (do roku 2014 to bylo pouze v zákoně o dani z příjmu):

1. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu
2. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
3. vyhláška č. 500/2002 Sb. (kterou jsou prováděna některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví pro účetní jednotky)

Definice technického zhodnocení se v těchto třech předpisech významně neliší, ovšem liší se limit a pohled na něj³. Zákon o daních z příjmů za technické zhodnocení považují výdaje na každé jednotlivé ukončené zhodnocení. Oproti tomu účetnictví za technické zhodnocení považuje souhrn nákladů na dokončené zásahy do jednotlivého dlouhodobého majetku za účetní období (zpravidla kalendářní rok).

„U hmotného majetku je hranice pro stanovení technického zhodnocení shodná s hranicí, kterou účetní jednotka používá pro stanovení samotného majetku. Účetní jednotka si může stanovit limit ocenění dlouhodobého majetku shodný se zákonem o daních z příjmů, tedy 40.000 Kč. Limit pro technické zhodnocení bude také 40.000 Kč. Účetní a daňové odpisy budou v tomto případě shodné. U nehmotného majetku zákon o daních z příjmů určuje hranici pro zařazení do majetku 60.000 Kč, pro technické zhodnocení však jen 40.000 Kč. Zde proto bude docházet k rozporu mezi účetními a daňovými odpisy. Pokud si účetní jednotka zvolí limit pro dlouhodobý nehmotný majetek 60.000 Kč, bude také technické zhodnocení v hodnotě do 60.000 Kč účtováno do nákladů. Z daňového hlediska ale náklady na technické zhodnocení převyšující 40.000 Kč nebudou daňově uznatelné a budou zvyšovat vstupní cenu daného majetku (účetní vstupní cena však zůstane původní). Do daňových nákladů se tedy dostanou až formou daňových odpisů.“⁴

Pokud je zhodnocení hodnota nižší než stanovený limit, je pouze na závodě, jak se vzniklými náklady účetně naloží. První možností je zahrnutí do provozních nákladů, druhou možností je zvýšení pořizovací ceny upravované majetkové

---

³ Technické zhodnocení od roku 2014. Portál POHODA [online]. 25.4.2014 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/technicke-zhodnoceni-od-roku-2014/>

⁴ Technické zhodnocení od roku 2014. Portál POHODA [online]. 25.4.2014 [cit. 2015-05-12].

položky a poslední možností je vytvoření samostatné účetní položky. Pokud závod provede úpravu majetku, který má pouze v nájmu a není jeho majitelem, záleží na znění nájemní smlouvy (zda nájemce má povoleno provádět odpisy technického zhodnocení).

Dlouhodobý nehmotný majetek, jako je například software, know-how, práva, licence a patenty závod nakupuje nebo vytváří vlastní činností. Jeho pořizovací cena je zpravidla vyšší než 60 000 Kč, avšak závod může stanovit vlastní interní pravidlo, na jehož základě je nehmotný majetek považován za dlouhodobý i při nižší pořizovací ceně. Musí však splňovat podmínku dlouhodobosti, tj. provozně technická životnost delší než jeden rok.

Z pohledu účetnictví a rozvahy (tj. vyhláška č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je dlouhodobý nehmotný majetek členěn do následujících položek:

1. Zřizovací výdaje
2. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
3. Software
4. Ocenitelná práva
5. Goodwill (+/-)
6. Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý finanční majetek jsou cenné papíry nakupované na dobu delší než jeden rok. v praxi existují dva základní důvody pro pořízení dlouhodobého finančního majetku. Prvním důvodem je přebytek peněžních prostředků, které má podnikatel k dispozici a pro něž nemá momentálně jiné vhodné využití v rámci závodu. Zároveň si tak závod zajistí výnos z tohoto kapitálu ve formě úroků, dividend apod.). Druhým důvodem je situace, kdy závod chce získat vliv v určité společnosti. Rozvaha člení dlouhodobý finanční majetek do následujících položek:

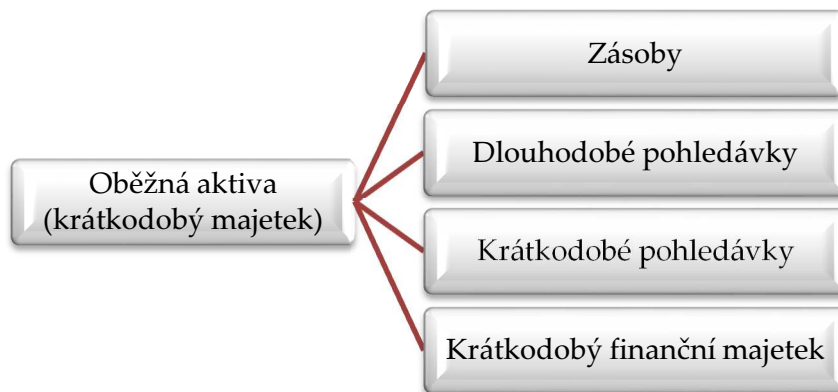
1. Podíly v ovládaných a řízených osobách
2. Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
3. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly
4. Půjčky a úvěry- ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv

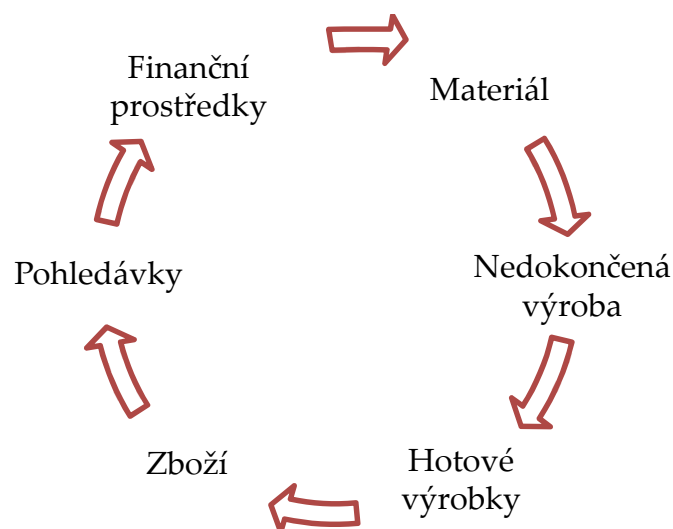
5. Jiný dlouhodobý finanční majetek
6. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

4.3.3. Krátkodobý majetek

Druhou velkou skupinou majetku jsou **oběžná aktiva**, někdy nazývána také jako krátkodobý majetek, oběžný majetek a provozní majetek. Je jím majetek, který nesplňuje podmínku dlouhodobosti (nad 1 rok) nebo pořizovací cenu nad 60 000 Kč nebo 40 000 Kč

Tento typ majetku se oproti dlouhodobému liší tím, že nezůstává v závodu dlouhou dobu ve stejné formě. Jeho podoba se v průběhu rychleji či pomaleji mění, je velmi rychle spotřebováván. Nepodléhá účetnímu odepisování. Rychlost přeměny se nazývá také obrat oběžného majetku a závisí na typu produktů, kterých se týká. Čím rychlejší obrat je, tím jsou zpravidla produkty výnosnější, jelikož v zásobách, materiálu, rozpracované výrobě i zboží je vázán kapitál, který je uvolněn k dalšímu použití okamžikem prodeje, resp. okamžikem uhrazení pohledávky ze strany odběratele nebo koncového zákazníka. Ideální objem oběžných aktiv v závodu je takový, který zabezpečuje bezproblémový chod závodu s co nejmenšími náklady. Ve výsledku tvoří následující koloběh (a proto je také krátkodobý majetek nabýván oběžným):

Oběžná aktiva mají v závodu následující důležité funkce⁵:

1. Vnitřní funkce: zabezpečení bezporuchového koloběhu majetku a kapitálu = provozu závodu
2. Likviditní funkce: zabezpečuje platební schopnost závodu
3. Rezervní funkce: část oběžných aktiv zastává funkci rezervy k pokrytí rizik
4. Záruční funkce: funkce záruky za závazky závodu
5. Vnější funkce: oběžná aktiva slouží k fungování ekonomických a finančních vztahů závodu s okolím

První skupinou oběžných aktiv jsou **zásoby**. Existence zásob v určité minimální výši je nezbytnou podmínkou plynulosti výroby a celkově plynulého chodu závodu. Jak již však bylo řečeno, zásoby v sobě vážou značný kapitál, který může chybět jinde v závodu. Proto je snahou moderních závodů držet pouze co nejmenší objem všech typů zásob.

Detailně se tím zabývají především metody Štíhlé výroby. Jejich snahou je zajistit maximálně plynulý průchod materiálu ve všech fázích rozpracovanosti výrobním cyklem tak, aby nikde nedocházelo k jeho hromadění ani k jeho nedostatku (a tím k prostojům čekajících návazných pracovišť a ekonomickým ztrátám). Tato metody jsou náročné na detailní plánování logistických stejně tak jako výrobních procesů. Nevýhodou je náchylnost výrobního procesu k neplánovaným odstávkám z důvodu minimálních pojistných zásob, kdy je např. kvůli pozdní dodávce jednoho dílu,

⁵ MACÍK, Karel a Theodor BERAN. *Účetnictví*. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009

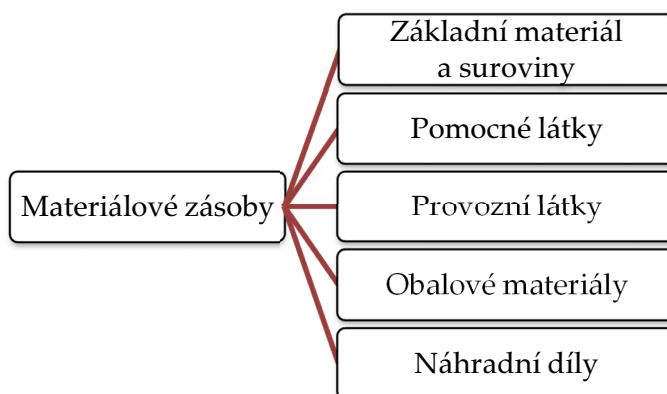
dočasnému výpadku jednoho z dodavatelů, poruše stroje nebo neprůjezdné blízké dálnici zastavena celá výroba.

Dále existují statistické modely výpočtu optimálních nákupních dávek zásob. Tyto modely pracují s průběžnou dobou dodání a pravděpodobností s jakou bude v této době dodáno, jednorázovými náklady dodávky (doprava, manipulace atd.), skladovacími náklady, pojistnou zásobou (zásoba právě pro případ havárie, opožděné dodávky apod.). S pomocí těchto modelů je možno vcelku rychle spočítat ideální teoretický interval dodávek i objem dodávky z hlediska snižování nákladů.

Z hlediska původu je možno zásoby rozdělit do dvou skupin: nakupované (kterými jsou především materiál a zboží) a na zásoby vytvořené vlastní činností závodu (nedokončená výroba a polotovary vlastní výroby a hotové výrobky). Z pohledu účetnictví a rozvahy (tj. vyhláška č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) jsou zásoby členěny do následujících položek:

1. Materiál
2. Nedokončená výroba a polotovary
3. Výrobky
4. Zvířata
5. Zboží
6. Poskytnuté zálohy na zásoby

Materiál tvoří nakoupené a skladované položky nebo materiál vytvořený vlastní činností závodu. Základní materiál a suroviny tvoří podstatu výrobků a jsou pro výrobu naprosto nezbytné (hutní materiál, plastový granulát aj.). Dále jsou součástí zásob pomocné látky, které zajišťují výrobkům určité vlastnosti nebo kvalitativní rysy, ale nejsou jejich podstatou (například látky povrchové úpravy). Provozní (obslužné) látky jsou potřebné pro vytvoření a udržení podmínek potřebných pro výrobu a provoz závodu celkově (palivo a pohonné hmoty, emulze pro obráběcí stroje, provozní kapaliny a plyny a mnoho dalšího). Obalové materiály jsou potřebné k ochraně a dopravě materiálu, zboží, výrobků atd. a mohou být jednorázové či opakovaně použitelné (např. kartony, bedny, IBC kontejnery, sudy). Poslední skupinou materiálových zásob jsou náhradní díly.

Poté co jsou výchozí suroviny a materiály zpracované prvními stupni výrobního procesu (ale zatím ještě nejsou hotovým výrobkem), stává se z nich **nedokončená výroba nebo polotovary vlastní výroby**. Hlavní úlohou nedokončené výroby je zajištění plynulého průběhu výrobního procesu a jejich redukce je častým cílem výrobních optimalizací. Ideálním stavem je, pokud prvky nedokončené výroby plynule projdou výrobním procesem od vstupního materiálu až po finální výrobek bez čekání a v co nejkratší době. Polotovary vlastní výroby se od nedokončené výroby liší tím, že ji ž mohou být prodány jako samostatné výrobky a měly být samostatně skladované a evidované.

Nedokončená výroba a polotovary, které zdárně projdou celým výrobním procesem a všemi příslušnými výrobními operacemi se stávají **výrobky**. Hotové výrobky mohou být dosud uskladněné na skladě a připravené k užití či prodeji nebo mohou být ji ž vyexpedované k zákazníkovi, avšak dosud nevyfakturované (a tudíž jdou dosud majetkem závodu). v případě zejména zemědělských závodů jsou z ekonomického a účetního hlediska zásobami i zvířata, především mladá zvířata ve výkrmu určena k porážce, nechovná a drobná zvířata (včelstva, drůbež, ryby atd.).

Poslední skupinou zásob je **zboží**. Jsou jím veškeré výrobky závodem nakupované za účelem prodeje (bez dalších větších úprav kromě dělení, balení apod.) a vlastní výrobky na prodejnách připravené k prodeji zákazníkům. Zboží náleží závodu, dokud není vyfakturované (i když je ji ž vyexpedované k zákazníkům).

Do zásob je účetně zařazen rovněž hmotný i nehmotný majetek, který nesplňuje podmínky zařazení do dlouhodobého majetku. To znamená, že nesplňuje podmínku dlouhodobosti (doba použitelnosti) delší než jeden rok nebo podmínku

minimální pořizovací hodnoty 40 000 Kč v případě hmotného majetku a 60 000 Kč v případě nehmotného majetku.

Pohledávky na straně aktiv zastupují finanční prostředky, které obchodní partneři dluží záводу. Protikladem pohledávek jsou v rozvaze závazky na straně pasiv, které představují to, co závodu dluží partnerům.

Rozvaha řadí poněkud nelogicky dlouhodobé pohledávky do oběžných aktiv, ačkoli se peněžní prostředky, které představují, neúčastní koloběhu oběžných aktiv ve větší míře a jsou v pohledávkách vázány po velmi dlouhou dobu (i mnoho let). Dlouhodobé pohledávky mohou být následujícího charakteru:

1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídicí osoba
3. Pohledávky – podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy
6. Dohadné účty aktivní
7. Jiné pohledávky
8. Odložená daňová pohledávka

Položky krátkodobých pohledávek jsou na první pohled velmi podobné dlouhodobým až na výjimky, rozhodujícím rozdílem je však odlišný časový charakter a tudíž doba, po kterou jsou vázány a po které mohou být opět přeměněny na peníze. Krátkodobé pohledávky mohou být následujícího charakteru:

1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídicí osoba
3. Pohledávky – podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
6. Stát – daňové pohledávky
7. Krátkodobé poskytnuté zálohy
8. Dohadné účty aktivní
9. Jiné pohledávky

Pohledávky, které jsou splaceny, se mění v krátkodobý finanční majetek. Tím mohou:

1. peníze (peníze v pokladně, kterými jsou zajišťované příjmy a výdaje v hotovosti),
2. účty v bankách (příjmy a výdaje zajišťované bezhotovostním platebním stykem)
3. krátkodobé cenné papíry a podíly (např. poštovní známky a kolky)
4. pořizovaný krátkodobý finanční majetek (např. akcie nakoupené za účelem opětovného prodeje do jednoho roku do pořízení).

Všechny položky krátkodobého finančního majetku jsou extrémně rychle přeměnitelné na hotovost (pokud jí již nejsou), což v nich dělá nejdůležitější položku pohotovostní likvidity.

Posledními dosud neuvedenými položkami aktiv jsou Pohledávky za upsaný kapitál a Časové rozlišení, které zahrnuje náklady a příjmy příštích období.

Na tomto místě by se hodilo ve stručnosti zmínit také druhou stranu Rozvahy - pasiva, které umožnily pořízení aktiv (majetku). Základní a nejdůležitější rozdělení pasiv je na vlastní kapitál a cizí zdroje. Vlastní kapitál jsou finanční zdroje pocházející od vlastníků závodu nebo ze závodu samotného, resp. z jeho činnosti. Naopak cizí zdroje pocházejí z „vnějšku“ a mají závazkový charakter.

4.3.4. Nehmotné statky, duševní vlastnictví a průmyslová práva

Do této kapitoly jsem se rozhodla zařadit navíc podkapitolu zabývající se nehmotnými statky, duševním vlastnictvím a průmyslovými právy jakožto speciální formou majetku podnikatele ačkoli neodpovídá struktuře rozvahy. Nicméně dnes, v 21. století, tyto formy majetku jsou významnější než kdykoli v minulosti a v sedmé kapitole této práce se proto budu zabývat způsoby jejich ochrany.

V dnešní době je většina trhů (nejen strojírenský) vysoce globalizovaných, což v praxi znamená, že podnikatel nesoupeří o své zákazníky pouze s konkurenty v místě podnikání, nýbrž v mnoha oblastech dokonce s konkurenty z celého světa. Proto je konkurenční prostředí v dnešní době agresivnější než kdy dříve a podnikatelé si musí stanovit vhodnou podnikatelskou strategii a tu plnit.

Podnikatelských strategií existuje mnoho. Z nich pouze některé jsou zaměřené na včasné a radikální inovace produktů, u nichž je potřeba výzkumu, vývoje a inovací nejzřetelnější, ovšem inovovat musejí i podnikatelé s jinými strategiemi. Např. pokud si podnikatel zvolí jako svou strategii prodávat co nejlevnější produkty, je zpravidla nutné neustále inovovat veškeré procesy ve společnosti tak, aby bylo dosahováno čím dál většího zhromadnění výroby a zároveň snižování nákladů na jednotku produktu.

Nejen v České Republice jsou zpravidla iniciátory a nositeli nejradikálnějších inovací malé střední podniky (nově obchodní závody). Jejich slabou stránkou bývá nižší kapitálové zázemí, malý podíl na trhu a menší povědomí potencionálních zákazníků o jejich existenci a nabídce. Rovněž také vlivem menšího vyráběného množství nemohou konkurovat velkým a nadnárodním závodům nízkou jednotkovou cenou produktů. Proto musí využít svých silných stránek a konkurenčních výhod, kterými jsou flexibilita a relativně nízké počáteční a náběhové náklady, a konkurovat velkým závodům inovacemi produktů a zaváděním progresivních technologií. Pak jejich podstatnou složku aktiv tvoří duševní a průmyslové vlastnictví, výsledky výzkumu a vývoje a nehmotné statky obecně. Záleží však na typu podnikání. Pro mnoho velkých společností a nadnárodních korporací rovněž představují inovace základ úspěchu. Typickým příkladem jsou společnosti působící v oblasti automobilového průmyslu, jejichž souboje o ten „nej“ nový model automobilu ve sdělovacích prostředcích sledujeme téměř dennodenně.

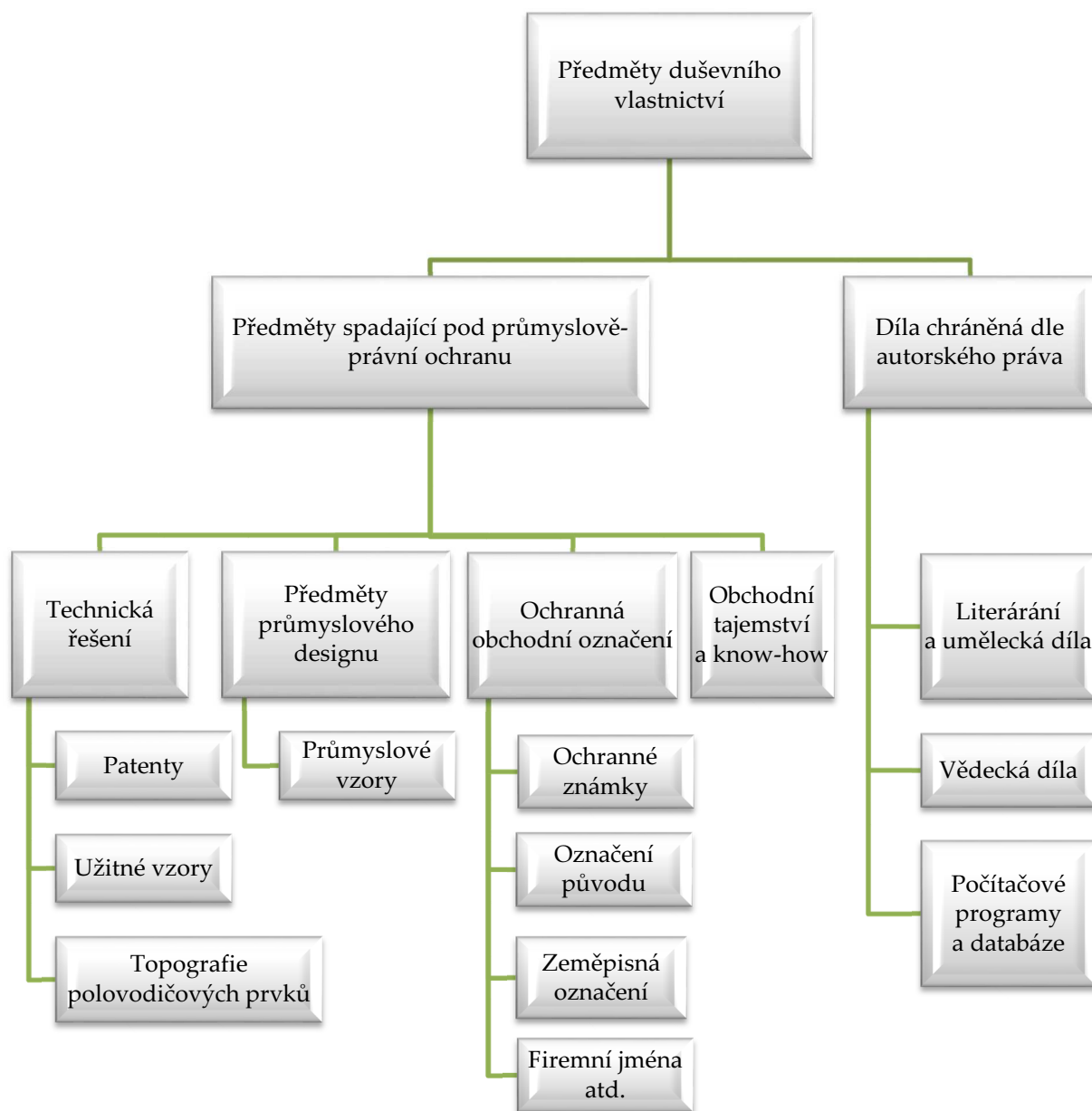
V terminologii týkající se duševního vlastnictví nejsou autoři jednotní. Nicméně v širším smyslu ho lze chápat jako „souhrn práv k vynálezům, průmyslovým vzorům, ochranným známkám, obchodním firmám a obchodním jménům, k vědeckým objevům, práva na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké, čímž jsou míněna práva k obchodnímu tajemství, know-how, zlepšovacím návrhům, odrůdám rostlin, topografiím polovodičů, označením původu a zeměpisným označením, tedy k nehmotným statkům v oblasti duševní činnosti, které spadají do průmyslového vlastnictví nebo do duševního vlastnictví v užším smyslu.“⁶

Obecně jsou předměty duševního vlastnictví děleny do dvou kategorií dle způsobu jejich ochrany:

---

⁶ str. 14, SUCHÝ, Václav. 2010. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)

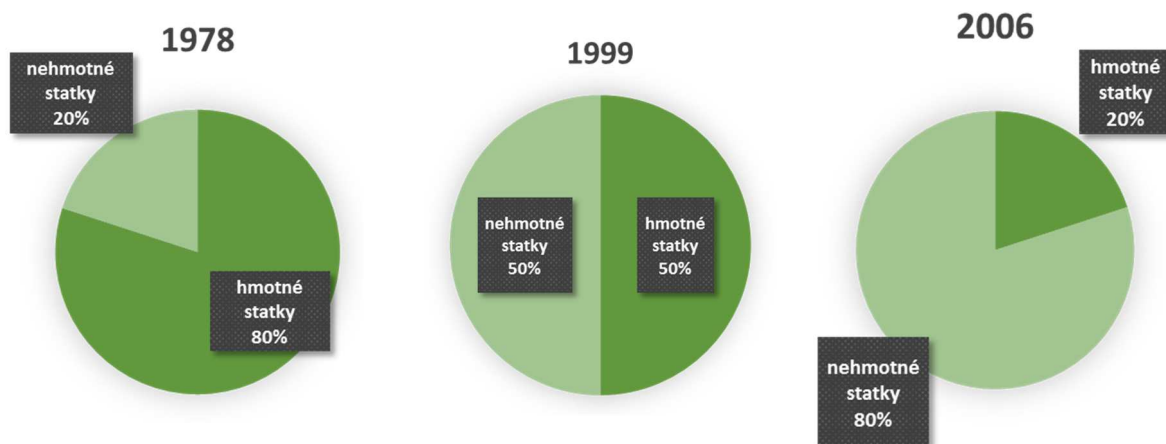

Občas se lze setkat s pojmem průmyslové vlastnictví. Ani tento pojem není zakotven v zákoně a není jednotný, lze však přirovnat k duševnímu vlastnictví. Porušování autorských a s nimi souvisejících práv bývá označováno jako pirátství, oproti tomu paděláním nebo padělatelstvím je označováváno porušování průmyslových práv. Právní systém týkající se ochrany práv k duševnímu vlastnictví prošel rozsáhlou přestavbou v 90. letech a současný stav ji ž odpovídá požadavkům volného tržního hospodářství a rovněž je v souladu s právem Evropské Unie. To usnadňuje spolupráci mezi českými a evropskými institucemi, které se touto problematikou zabývají. Na Evropské úrovni jsou jimi Evropský patentový úřad a Evropská patentová organizace, v České Republice se ochraně duševních práv věnuje Úřad průmyslového vlastnictví správní organizace mající oprávnění od Ministerstva kultury.

Důležitost ochrany nemotných statků navíc také rostoucí podíl nemotných statků vůči hmotným statkům v majetku současných společností, kde tento podíl v extrémních případech dosahuje až 80 % nemotných statků a pouze 20 % hmotných statků.⁷ Přesto se mnoho podnikatelů k této problematice staví pasivně.

Graf 1: Vývoj relativní hodnoty hmotných a nemotných statků v závodech mezi roky 1978-2006

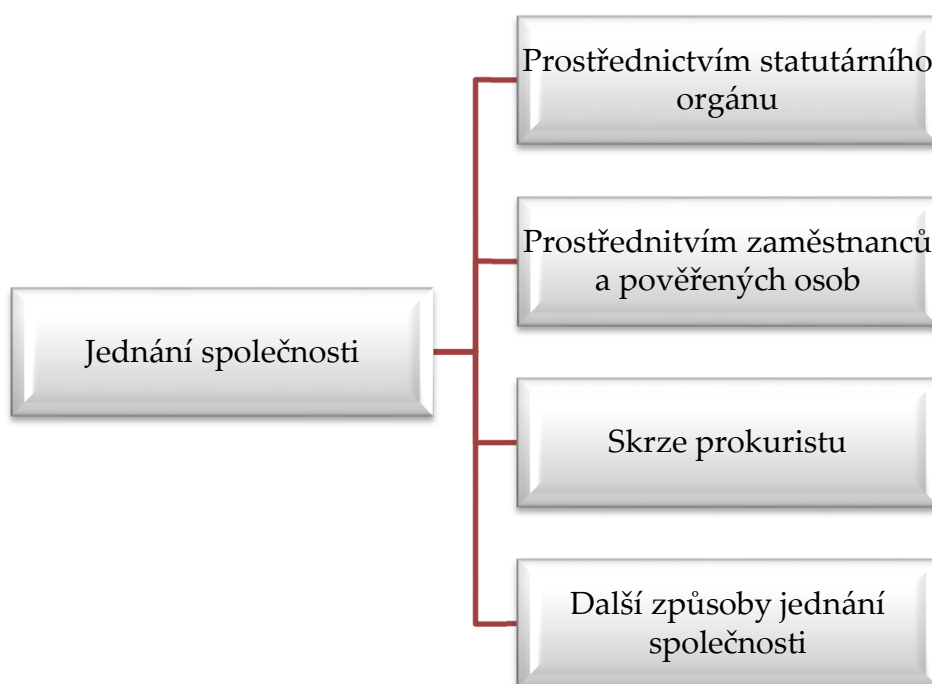
Zdroj: str. 21, SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

⁷ Zdroj dat: SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

5. Hospodaření a dispozice s majetkem

5.1. Zastupování podnikatele ve věcech právních

Je-li podnikatelem fyzická osoba, tedy OSVČ, je právně jednat oprávněna výhradně samotná fyzická osoba. Případně může být zastoupena osobou, které udělí plnou moc. U podnikatele, kterým je právnická osoba, je situace o poznání složitější. Je to dáno tím, že právnická osoba je právoplatným subjektem práv a povinností, avšak logicky nemá svéprávnost a nemůže jednat přímo. Proto existuje více způsobů, jakými může být jejím jménem jednáno.⁸

Jménem obchodní společnosti musí být jednáno již v době, kdy ještě konkrétní obchodní společnost jako taková ani neexistuje. Je to logické, jelikož aby vůbec vznikla, musí nějaká jiná právnická či fyzická zakládající osoba podniknout příslušné právní a organizační kroky. Tuto situaci upravuje NObčZ v § 127:

„ Za právnickou osobu lze jednat jejím jménem již před jejím vznikem. Kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám; jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Právnická osoba může účinky těchto jednání pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít. V takovém případě platí, že

⁸ JOSEF, Kříž. *Změny v právní úpravě jednání za obchodní korporaci* [online].

je z těchto jednání oprávněna a zavázána od počátku. Převezme-li je, dá dalším zúčastněným najevo, že tak učinila.⁹“

5.1.1. Jednání společnosti prostřednictvím statutárního orgánu

Základní a nejdůležitější způsob jednání obchodní společnosti je prostřednictvím jejího statutárního orgánu. Ten má nejrozsáhlejší jednatelská oprávnění a konkrétní statutární orgány a způsoby jednání jsou upraveny v zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a závisí na typu obchodní společnosti¹⁰.

Obecně platí, že člen statutárního orgánu může zastupovat obchodní společnost ve všech záležitostech (tudíž i v právním jednání) samostatně, pokud zákon nebo zakladatelské právní jednání neurčí jinak. Členové musí respektující zásady péče řádného hospodáře a v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace. V některých případech je vyžadováno kolektivní jednání více členů společně. Členové statutárního orgánu mohou prostřednictvím plné moci pověřit jinou osobu, aby je ve výkonu některých činností člena zastoupila.

„Omezení jednatelského oprávnění orgánu obchodní korporace společenskou smlouvou nebo jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu obchodní korporace nejsou vůči třetím osobám účinná, i když byla zveřejněna.“¹¹ Obecné podmínky kladené na všechny členy statutárních orgánů všech společností stanovuje zákon o obchodních korporacích v § 46.

V některých případech zákon vyžaduje souhlas statutárního orgánu k určitému právnímu jednání. Pokud tento souhlas udělen nebyl, je právní jednání neplatné a oprávněná osoba, která se o této skutečnosti dozvěděla (nebo dozvědět mohla a měla) se může do zákonem stanovené doby dovolat neplatnosti.

Statutárním orgánem Společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů, a pokud tak určí společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán. Nikdo není oprávněn jednatelem poskytovat pokyny k obchodnímu vedení, avšak s rozhodnutím o obchodním vedení musí souhlasit většina jednatelů.

---

⁹ § 127, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

¹¹ §47, Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Podoba statutárního orgánu akciové společnosti závisí a zvolené formě jejího vedení, tedy zda zvolila monistický či dualistický systém řízení společnosti. V případě dualistického systému je statutárním orgánem představenstvo, kterému přísluší veškeré obchodní vedení společnosti. Jeho členy volí a odvolává valná hromada. Pokud stanovy neurčí jinak, má představenstvo 3 členy, kteří mají po jednom hlasu a rozhodují většinou hlasů přítomných členů (nebo vyšším počtem, pokud tak stanoví stanovy). Na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti dohlíží dozorčí rada.

V monistickém systému je statutárním orgánem společnosti statutární ředitel, který je jmenovaný správní radou. Smlouvu o výkonu funkce statutárního ředitele schvaluje správní rada. Může jím být i předseda správní rady.

Statutárním orgánem Veřejné obchodní společnosti bývají zpravidla všichni společníci, kteří splňují zákonné požadavky kladené na členy statutárních orgánů obchodních společností. Případně může společenská smlouva určit, že statutárním orgánem společnosti jsou pouze někteří z nich.

Statutárním orgánem komanditní společnosti jsou všichni komplementáři splňující zákonné požadavky na členy statutárního orgánu, případně i zde může společenská smlouva omezit výkon této funkce pouze na několik nebo jednoho z nich. O věcech, které nepřísluší statutárnímu orgánu, rozhodují všichni společníci, tzn. komplementáři i komanditisté v oddělených hlasováních (neurčí-li společenská smlouva jinak).

Stejně jako akciová společnost, i evropská společnost může mít monistickou nebo dualistickou strukturu. Pak je správním orgánem generální ředitel v jedné osobě nebo generální ředitel jmenovaný správní radou v případě prvním a v případě druhém je jím stejně jako v akciové společnosti představenstvo. Jménem evropské hospodářské zájmové sdružení jsou oprávněni jednat jeden nebo více jednatelů.

5.1.2. Jednání společnosti prostřednictvím zaměstnanců a pověřených osob

Zastoupení právnické osoby zaměstnanci je ve většině společností každodenní rutinou a stanovuje ji § 166 NOBČZ:

„Právnickou osobu zastupují její zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí obdobně pro

zastoupení právnické osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku. Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby má účinky vůči třetí osobě, jen muselo-li jí být známo.“¹²

S tímto tématem souvisí také následující paragraf, který říká:

„Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.“¹³

Dále NOBČZ řeší zastoupení podnikatele i osobou, která nemusí být jeho zaměstnancem (§ 430 - § 431). Podnikatel pověří osobu určitou činností a ta jej následně zastupuje ve všech ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Na druhou stranu podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby, která ač pověření neměla, vyskytovala se v jeho provozovně a třetí strana následně v dobré víře jednala jako by pověřena byla. Rovněž podnikatele zavazuje, překročí-li oprávněná osoba své oprávnění takovým způsobem, že o tom třetí strana nevěděla nebo a vědět nemohla.

5.1.3. Jednání společnosti prostřednictvím prokuristy

Speciálním případem smluvního zastoupení je prokura, kterou upravuje NOBČZ v § 450 (a dále §451 – §456):

„Udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Zcizit nebo zatížit nemovitou věc je však prokurista oprávněn, je-li to výslovně uvedeno.“¹⁴

Při udělení prokury musí být výslovně uvedeno, že jde o prokuru. Dále je nutno uvést, na který z obchodních závodů podnikatele a případně na kterou pobočku se prokura vztahuje. V minulosti byl podmínkou vzniku prokury zápis do Obchodního rejstříku. To ji ž neplatí a prokura vzniká udělením, stále se však do rejstříku zapisuje. Prokuristou se stává vždy jedna nebo více fyzických osob, a pokud

---

¹² § 166, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³ § 167, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴ § 450, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

není řečeno jinak, zastupují podnikatele každá samostatně. Prokuristou se nemůže stát právnická osoba a prokurista nemůže ze své vlastní vůle předat prokuru jiné osobě. Při svém jednání musí prokurista respektovat zásady péče dobrého hospodáře. Ke svým podpisům obchodních dokumentů má připojovat informaci o prokuře. Následky plynoucí z překročení oprávnění prokury se ani zde nenese třetí strana, která jednala v dobré víře, a dokonce ani podnikatel, pokud toto jednání neschválil.

5.1.4. Další způsoby jednání společnosti

Zvláštním případem jednání jménem podnikatele je jednání vedoucího odštěpného závodu nebo pobočky, který má zpravidla relativně široké pravomoci. Z toho důvodu je v zájmu ochrany dobré víry třetí strany a ochrany dobré víry v obchodní rejstřík vedoucí zapsán do tohoto rejstříku.

„Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku.“¹⁵

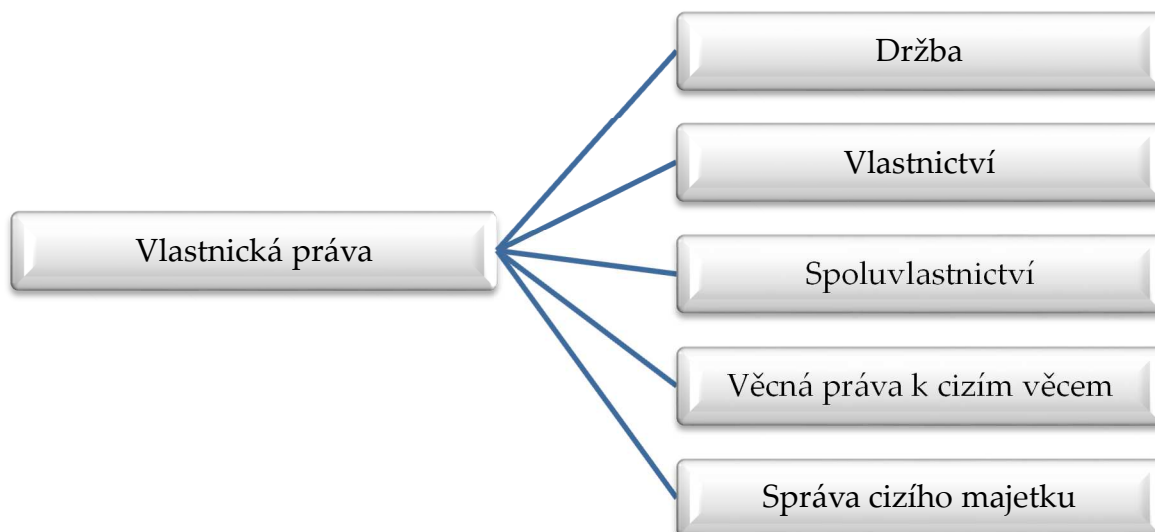
V krajním případě jedná jménem podnikatele i likvidátor nebo insolvenční správce.

---

¹⁵ § 503, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5.2. Hospodaření a dispozice s majetkem na základě věcných práv

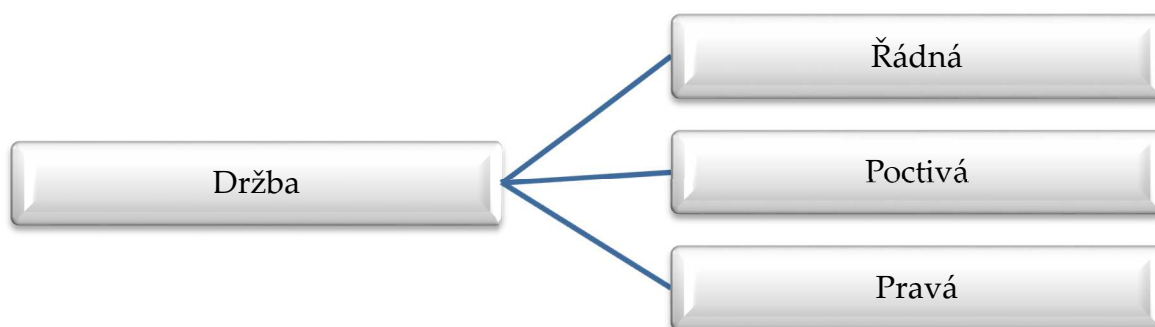
S majetkem může být hospodařeno na základě vlastnických práv, avšak není to podmínkou. S majetkem může být hospodařeno na základě dalších věcných práv, které jsou součástí absolutních majetkových práv a kterými se zabývá NObčZ v § 979 - § 1474.

5.2.1. Držba

Pojem držba není možné chápat doslovně ani ve smyslu mít něco u sebe, zjednodušeně je obsahem držby nakládat s věcí jako s vlastní.¹⁶ Obsahem držby může být i nehmotná věc, zejména držba vlastnického práva a dalších práv.

Dle způsobu nabytí existují 3 typy držby, jejichž vymezení obsahuje NObčZ:

¹⁶ str. 203, HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013

Poctivý držitel smí v mezích právního řádu věc držet a užívat ji, dokonce ji i zničit nebo s ní jinak nakládat v mezích právního řádu, aniž by se z toho musel někomu zpovídat. Zároveň mu náleží všechny plody věci, jakmile se oddělí, a veškeré jí ž vybrané, které za držby dospěly. Dále mu mohou být uhrazeny některé náklady související s držbou, nikoli však běžné udržovací náklady a náklady převedení držby.

A naopak nepoctivý držitel je povinen vydat veškerý užitek, kterého držbou nabyl, a nahradí ten, který by získala zkrácená osoba, jakož i všechnu škodu, která vzešla z jeho držby. Zároveň má nárok na náhradu některých nákladů jim vynaložených. Dále zákon upravuje podmínky ochrany, uchování a zániku držby a prekluzivní lhůty.

5.2.2. Vlastnictví a spoluvlastnictví

Vlastnictví je historicky nejtýpčtější a nejvýznamnější majetkové právo, které má také ze strany NObčZ nejvyšší ochranu. Definice vlastnictví dle NObčZ:

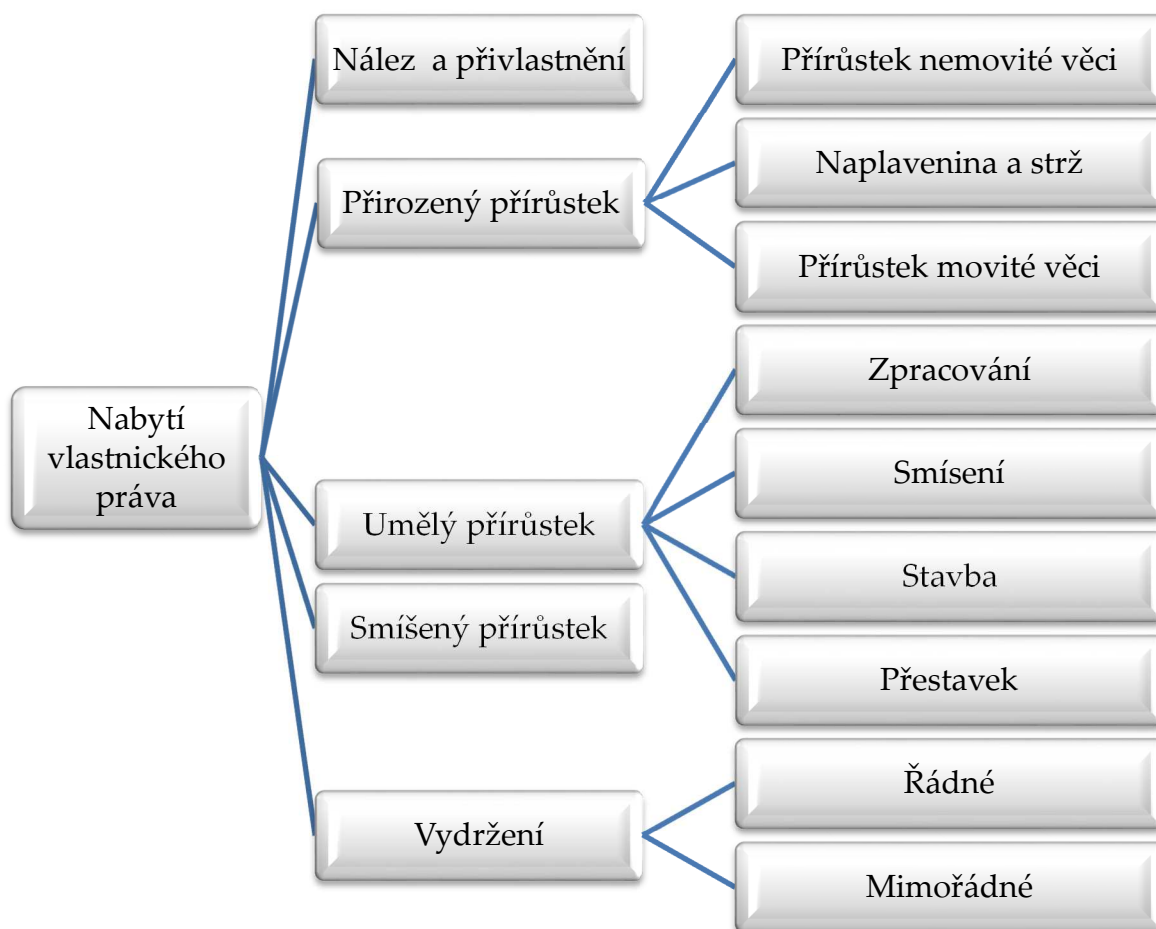
„Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.

Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“¹⁷

Dále NObčZ stanovuje řadu případů omezení vlastnických práv. Zákon připouští více způsobů, jak lze nabýt vlastnických práv:

---

[1] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Spoluvlastnictví spočívá ve společném vlastnictví jedné věci dvěma nebo více spoluvlastníky. Vzhledem k věci jako celku, se spoluvlastníci považují za jedinou osobu a nakládají s věcí jako jediná osoba. Každý spoluvlastník má právo k celé věci. Toto právo je omezeno stejným právem každého dalšího spoluvlastníka.

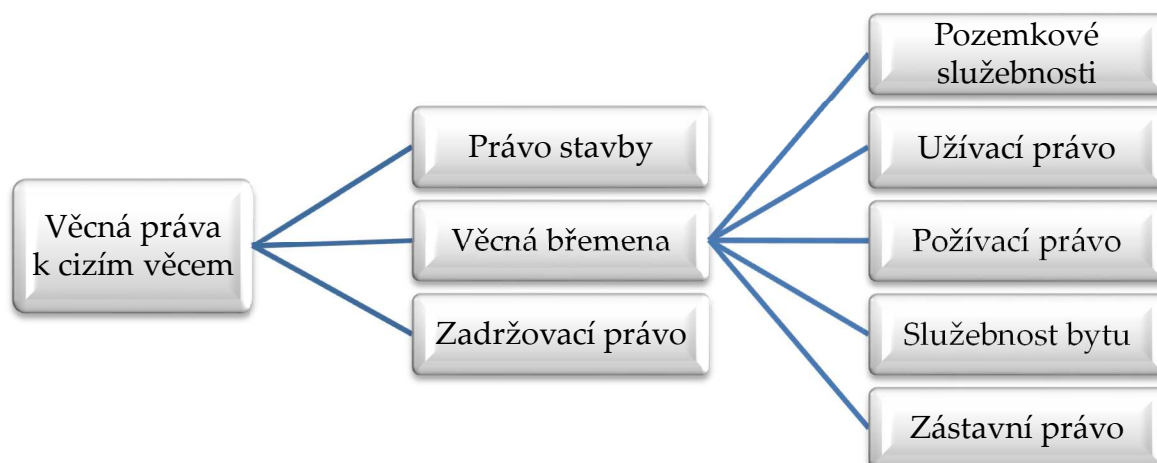
Velikost podílu vyplývá z právní skutečnosti, na níž se zakládá spoluvlastnictví nebo účast spoluvlastníka ve spoluvlastnictví. To spoluvlastníkům nebrání, aby si velikost podílů ujednali jinak; takové ujednání musí splňovat náležitosti stanovené pro převod podílu.

Spoluvlastník může se svým podílem nakládat podle své vůle. Takové nakládání však nesmí být na újmu právům ostatních spoluvlastníků bez zřetele k tomu, z čeho vyplývají.¹⁸

¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

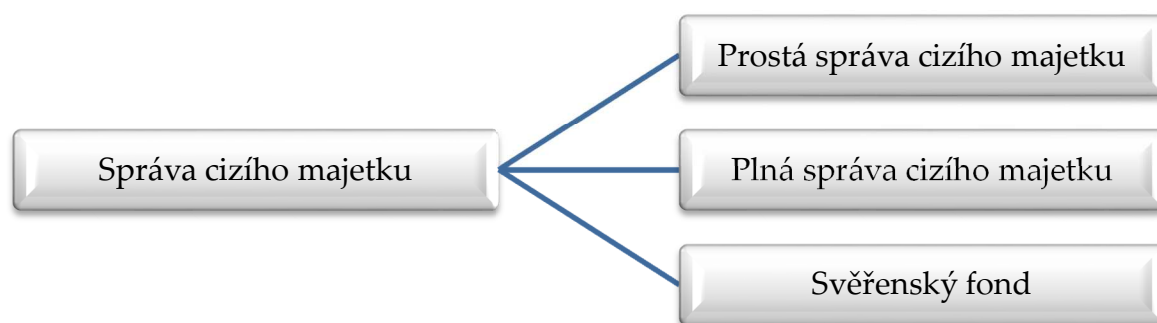
5.2.3. Věcná práva k cizím věcem

„Věcná práva k věcem cizím jsou práva, jejichž obsahem jsou určitá oprávnění konkrétního subjektu k věcem, ohledně nichž daný subjekt nedisponuje vlastnickým právem. Taková osoba tak prostřednictvím věcného práva k věci cizí získá část oprávnění, jež by jinak náležela vlastníkov, který je naopak v nakládání se svým majetkem v rozsahu existujícího práva l cizí věci vyloučen, resp. omezen.“¹⁹

5.2.4. Správa cizího majetku

„Kdo vykonává prostou správu cizího majetku, činí vše, co je nutné k jeho zachování. Každý, komu je svěřena správa majetku, který mu nepatří, ve prospěch někoho jiného (dále jen „beneficient“), je správcem cizího majetku. Má se za to, že správce právně jedná jako zástupce vlastníka.“²⁰

¹⁹ str. 233, HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013

²⁰ § 1400 a 1405, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5.3. Hospodaření s majetkem státu

Zvláštním případem hospodaření s majetkem nastává v případě státních podniků, které majetek nevlastní, nýbrž hospodaří s majetkem státu (týká se i jiných právních subjektů, avšak zde se zabýváme pouze výhradně podnikajícími subjekty). Státních závodů je oproti stavu před 25 lety málo, nicméně stále v majetku státu zůstalo přes 500 závodů a některé z nich působí v oblasti strojírenství. Například:

- Strojírenský zkušební ústav, s.p.
- DIAMO, státní podnik odštěpný závod GEAM
- Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.
- LOM PRAHA s. p.
- STROJOBAL Hradec Králové, státní podnik
- a další.

Z tohoto důvodu se v této práci zmíním rovněž o hospodaření s majetkem státu, které má své specifika.

Postavení a právní poměry státních podniků upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Zde je stanoveno, že státní podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Jeho statutárním orgánem je ředitel. Zakladatelem podniku je stát zpravidla zastoupen některým ministerstvem. Státní podnik má právo hospodařit s vymezeným obchodním majetkem a při hospodaření s ním vykonává práva vlastníka dle zvláštních předpisů a může ho použít k zajištění svých závazků (vyjma majetku určeného v zakladací listině, s tím může státní podnik nakládat pouze se schválením zakladatele). Zakladatel (stát) je oprávněn měnit vymezení určeného majetku v průběhu podnikatelské činnosti podniku, vyžadují-li to naléhavé hospodářské nebo bezpečnostní zájmy státu.

Zakladatel (tj. stát) musí souhlasit s právní úkony týkající se majetku, v opačném případě je ono právní jednání od počátku neplatné. Majetek, který stát nabyde od jiné osoby, se stává majetkem státu. Rozsah a forma účetnictví státního podniku je stanovena zvláštním předpisem a uzávěrky vždy musí být potvrzené auditorem. Dary může podnik ze svého majetku poskytovat pouze v omezené míře a k případnému zastavení majetku potřebuje souhlas státu. Odejmout majetek lze za předpokladů stanovených zákonem. Trvale nepotřebný majetek lze za souhlasu státu bezúplatně darovací smlouvou převést na samosprávný celek nebo jeho sdružení dle zvláštního zákona.

6. Účetní a daňové aspekty

Existují tři odlišné principy, ze kterých je při výpočtu daňové povinnosti podnikatelů vycházeno. První metodou je daňová evidence, která je jednodušší a historicky vychází z jednoduchého účetnictví. Druhou metodou je podvojně účetnictví. Rozhodujícím kritériem pro rozhodnutí jaký princip uplatňovat je obrat. v následujících čtyřech případech je podnikatel povinen vést podvojně účetnictví:

1. Závod dosáhl ročního obratu více než 25 mil. Kč. Podvojně účetnictví se je nutno začít vést od 1. ledna následujícího roku.
2. Podnikatel je zapsán do obchodního rejstříku a podvojně účetnictví je povinně vedeno od data zapsání podnikatele do obchodního rejstříku
3. Podnikatel podniká v oboru, kde je na základě právního předpisu povinné vždy vést podvojně účetnictví.
4. Vedení podvojně účetnictví na základě vlastního rozhodnutí podnikatele.

V ostatních případech postačuje daňová evidence. Podvojně účetnictví není nutno vést ani v případě, že nepodnikající osoba má příjmy vyšší než 25 mil. Kč.

Obrat je pro různé účely definován různě. Například výše obratu spočtená dle kritérií pro povinnou registraci plátce daně z přidané hodnoty je jiná, než je výše obratu spočtená dle kritérií pro povinnost vedení podvojně účetnictví.

Pro účely posouzení povinnosti vedení účetnictví je do obratu započítávány následující:

- a. příjmy podléhající dani z příjmu (tj. zdanitelná plnění) včetně přijatých záloh
- b. zdanitelná plnění osvobozená od DPH
- c. DPH v případě, že podnikatel není plátcem DPH

A naopak do tohoto obratu nejsou započítávána:

- a. DPH v případě, že podnikatel je plátcem DPH
- b. Příjmy z činnosti splňující kritéria podnikání, avšak neprováděna podnikatelem
- c. Zdanitelná plnění, ze kterých však příjmy neplynou v posuzovaném období ale až v obdobích následujících
- d. přijatý bankovní úrok
- e. přijaté úhrady za služby, které byly či budou plněny mimo území České Republiky

V některých případech je možno využít také daňových paušálů, které jsou nejjednodušeji použitelné, ale výše stanovená daně nevychází ze skutečného hospodářského výsledku.

Ve sdružení podnikatelů je nutno posuzovat jednotlivé členy, a pokud byť jediný z nich má povinnost účetnictví vést, mají tuto povinnosti i všichni ostatní členové.

6.1. Daňová evidence

Daňovou evidenci upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně §7b, avšak upravuje pouze její obsah. Forma a způsob vedení evidence je ponechána zcela na vůli podnikatele. Smyslem evidence je zjištění základu daně z příjmu a proto je základní požadavkem na její vedení vytvořit členění tak, aby z ní podnikatel a finanční úřad mohl vypočíst základ daně. Základní účetní knihou je peněžní deník zachycující pohyb peněžních prostředků a pomocné účetní knihy, které zachycují stavy a pohyby nepeněžních prostředků. v daňové evidenci postačuje jednoduše evidovat:

1. příjmy a výdaje
2. majetek a závazky

Plátci DPH uvádějí veškeré část bez DPH.

V nejjednodušší možné formě daňové evidence příjmů a výdajů postačují dva sloupce, jeden pro příjmy a druhý pro výdaje. Musí v ní být zaznamenány veškeré příjmy (peněžní i nepeněžní), které byly podnikatelem přijaty (hotově, bankovní transakcí i fyzicky) v období od 1. ledna do 31. prosince daného roku. v zájmu podnikatele je, aby v evidenci byly zaznamenány rovněž veškeré daňově uznatelné náklady, které byly v daném období zaplacený (vč. odpisů dlouhodobého majetku, nákladů na auto aj.).

Zjednodušení oproti podvojnému účetnictví spočívá v absenci podvojných účtů a principu podvojnosti, ale také v tom, že není třeba evidovat pohyb peněz na účtech, dělit příjmy ani výdaje dle druhu ani je řadit chronologicky (rozhodující je pouze jejich zařazení do správného kalendářního roku). Neumožňuje oddělit kapitálovou a majetkovou stránku podnikání. Dalším rozdílem je, že podvojně účetnictví pracuje s náklady a výnosy, zatímco pro účely daňové evidence jsou rozhodující až vlastní příjmy a výdaje, tedy okamžik, kdy dochází k vlastnímu zaplacení jedné či druhé straně.

Forma evidence majetku a závazků rovněž není striktně dána, musí však dodržovat ji stá pravidla. K obsahovému vymezení složek majetku jsou použity příslušné právní předpisy o účetnictví a stejně jako v účetnictví, je i zde majetek rozlišován na drobný a dlouhodobý. Evidence drobného majetku není povinná, je však doporučena zejména pro vlastní potřeby podnikatele. Metody ocenění pro potřeby daňové evidence majetku a dluhů jsou stanoveny v §7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Vždy k poslednímu dni

zdaňovacího období (tj. 31. 12. 2015) je podnikatel povinen zjistit skutečný stav zásob, majetku, dluhů atd. inventarizací a o zjištěných skutečnostech provést zápis. Případné rozdíly jsou promítnuty do základu daně. Záznam o dlouhodobém majetku by navíc měl obsahovat údaje o odpisování, tj. způsob odepisování, odpisová skupina a sazba, výše ročního odpisu a zůstatková cena.

Daňovou evidenci je nutno archivovat nejméně po dobu, po kterou neuplynula lhůta pro stanovení daně, tedy 3 roky (dle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků nelze doměřit ani vyměřit či přiznat nárok na odpočet po uplynutí 3 let od konce řešeného zdaňovacího období). Přejít od daňové evidence k podvojnému účetnictví a zpět upravuje příloha č. 3, zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Opačný přechod upravuje příloha 3 téhož zákona.

6.2. PodvojnÉ účetnictví

Podnikatel, který je zapsán v obchodním rejstříku, má roční obrat nad 25 mil. Kč nebo podniká v oboru, ve kterém zákon stanovuje povinnost vést účetnictví, je povinen vést **podvojnÉ účetnictví** v souladu s příslušnou právní úpravou. Tu tvoří především tyto předpisy:

1. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
2. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů
3. Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnÉmu účetnictví (tj. vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví)

Účetnictví je jeden z nejdůležitějších informačních systémů v závodě, ne-li nejdůležitějším. Nejen manažerů, ale i externím partnerům (v omezené míře) dává společně se systémem výsledné kalkulace, operativní evidence a závodovou statistikou zásadní ex post informace, tzn. informace o skutečnostech, které se jí ž udály. Účetní postupy jsou často modifikovány. Trendem je jejich sjednocování nejen na úrovni Evropské Unie, ale celosvětově. Toho však pravděpodobně s největší pravděpodobností nebude nikdy dosaženo vzhledem k různému historickému vývoji i odlišným podmínkám.

Účetnictví tvoří ucelený systém složený z účtů a vazeb mezi nimi. Základním principem podvojnÉho účetnictví je účtování účetními jednotkami prostřednictvím podvojnÉho zápisem a v souladu s účetními metodami o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí (dále jen "účetní období"), případně v období, v němž skutečnosti byly zjištěny"²¹ Účetnictví je velmi obsáhlá kapitola sama o sobě, proto není možno v této práci uvést veškeré informace a proto zde uvedu pouze nezbytné základy, obecné zásady a skutečnosti týkající se majetku podnikatele.

Účetním obdobím je po sobě jdoucích 12 měsíců a může se shodovat s kalendářním rokem nebo může být hospodářským rokem, který vždy začíná prvním dnem libovolného měsíce (logicky kromě ledna, kdy by se hospodářský rok shodoval s kalendářním rokem a proto není třeba ho zavádět). Účetní období předcházející změně účetního období může být delší či kratší tak, aby byl možný plynulý přechod na období nové.

---

²¹ §3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Základem účetnictví je podvojný tří bilanční princip, dle kterého je každá účetní událost zapsána v příslušném období do dvou konkrétních účetních účtů dle účetní osnovy. Tyto účty jsou následně sumarizovány a ve výsledku vytvoří tři bilance: Rozvaha, Výkaz zisku a ztrát (Výsledovka) a Výkaz toku hotovosti (Výkaz Cash-Flow), které jsou spolu provázané. Údaje o majetku obsahuje Rozvaha, čemuž se věnuje kapitola Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém, proto se zde již rozvahovými majetkovými položkami nebudu dále zabývat a dále v této kapitole dále vysvětlím především problematiku inventarizace, oceňování a odpisování dlouhodobého majetku. Kompletní podoba rozvahy tak, jak ji stanovuje vyhláška č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů je uvedena v příloze této práce.

V podvojném účetnictví je respektováno dvanáct zásad, z nichž některé jsou zakotveny přímo v zákonu účetnictví, jiné jsou pouze obecně uznávané²²:

1. zásada účetní jednotky: účetnictví je vedeno pro konkrétní ucelenou účetní jednotku,
2. zásada měření pomocí peněžní jednotky: předmětem účetnictví mohou být pouze skutečnosti vyjádřitelné v penězích,
3. zásada trvání závodu: předpoklad, že závod, jehož použitelnost není ke konci účetního období vyčerpána, bude dále využíván v období příštím,
4. zásada zjišťování hospodářského výsledku a finanční situace v určitých pravidelných intervalech (periodicita): zjišťování a dokazování hospodářského výsledku a sestavování účetních výkazů je nezbytné provádět v pravidelných intervalech, tj. ke 1x za stanovené účetní období,
5. zásada oceňování v historických cenách: zásada uplatňována z důvodu minimalizace vlivu inflace na výsledky účetnictví říká, že veškerý majetek je třeba oceňovat v pořizovacích cenách platných v okamžiku koupě,
6. zásada stálé kupní síly peněžní jednotky: nahrazení nereálného předpokladu stálé kupní síly sumarizací různé kupní síly peněžní jednotky v době uskutečnění příslušné účetní operace,
7. zásada okamžiku realizace (rozpoznání) tržeb: za okamžik uznání výnosu je považován okamžik expedice produktu zákazníkovi nebo poskytnutí služby,

---

²² str. 15, MACÍK, Karel a Theodor BERAN. Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9.

8. zásada objektivit y účetn ích informací: nezaujatost a ověřitelnost vykazovaných údajů,
9. zásada konzistence mezi účetn ím obdobím (zásada věcné a metodické stálosti): zvolený postup účtování by z důvodu srovnatelnosti výsledků účetnictví měl být používán pro všechny případy podobného typu v různých obdobích,
10. zásada opatrnosti (konzervativnosti): opatrné posouzení nejistých výsledků a následné nezapočítání nejistých zisků, ale započítání nejistých ztrát,
11. zásada aktuálnosti: zaznamenání účetn ích operací v účetn ím období, ve kterém se skutečně staly,
12. zásada podvojnosti: každý účetn í případ musí být zaznamenán podvojným způsobem na dva příslušné účty.

Vstupní informaci o účetn ím případě, který je třeba zaúčtovat, poskytují účetn í doklady. Tyto informace jsou dále zpracovány do účetn ích zápisů a následně účetn ích knih. Na rozdíl od daňové evidence, podoba podvojného účetnictví je daná. Tvoří jí směrná účtová osnova zahrnující deset účtových tříd dále členěných na účtové skupiny. Na základě těchto oficiálních podkladů si každá účetn í jednotka dle svých potřeb a zákonných požadavků sestaví vlastní účtový rozvrh, který se pro ni stává závazným.

Třídy účetn í osnovy:

1. Účtová třída 0 - dlouhodobý majetek (Aktiva)
2. Účtová třída 1 - zásoby (Aktiva)
3. Účtová třída 2 - finanční účty (Aktiva a Pasiva)
4. Účtová třída 3 - zúčtovací vztahy (Aktiva a Pasiva)
5. Účtová třída 4 - kapitálové účty a dlouhodobé závazky (Pasiva)
6. Účtová třída 5 - náklady
7. Účtová třída 6 - výnosy
8. Účtová třída 7 - závěrkové a podrozvahové účty

Dále existuje mnoho pravidel a účetn ích postupů pro práci s účty, která tu bohužel není možno podrobněji rozebírat.

6.3. Inventarizace

Problematicke inventarizace se věnuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, část pátá: inventarizace majetku a závazku. Smyslem inventury je porovnat, zda účetní stav majetku odpovídá skutečnému stavu s je povinná pro podnikatele, kteří vedou daňovou evidenci, i pro podnikatele vedoucí podvojně účetnictví a to k datu účetní uzávěrky nebo průběžně. Inventarizace může být provedena v první řadě fyzicky. Pak je majetek, který je možno vizuálně zkontrolovat, počítán, měřen, vážen či jinak posouzena jeho existence a množství. Majetek a především závazky, které nemohou být posouzeny vizuální kontrolou, jsou posouzeny dokladovou inventurou.

Průběžná inventarizace musí být provedena minimálně jednou za účetní období a může být prováděna pouze u zásob účtovaných dle druhu, místa uložení nebo hmotně odpovědných osob a u dlouhodobého hmotného movitého majetku, který je v soustavném pohybu a nemá stálé místo, kam náleží. Ostatní majetek je inventarizován k datu účetní závěrky. Účetní jednotky mohou stanovit den, ke kterému bude prováděna průběžná nebo periodická inventarizace a který předchází rozvahovému dni. Tento den je v účetnictví nazýván rozhodným dnem. Zjišťování skutečného stavu následně může být dokončeno pouze dle účetních záznamů prokazujících přírůsteky jak majetkových položek, tak závazkových mezi dnem rozhodným a rozhodovým a není třeba další fyzické inventury těchto položek. Periodická inventura může být zahájena nejdříve 4 měsíce před a nejpozději 2 měsíce po rozvahovém dnu.

Skutečné stavy majetku a závazků zjištěné při inventarizaci jsou zaznamenávány do inventurních soupisů, které je nutno archivovat po dobu pěti let. Musí obsahovat:

1. identifikační údaje konkrétních majetkových a závazkových položek,
2. podpis osoby odpovědné za provedení inventury,
3. způsob, jakým byly skutečné stavy zjišťovány a posuzovány
4. ocenění majetku a závazků k rozvahovému dni, rozhodnému dni nebo ke dni ukončení inventury dle typu inventury
5. datum, ke kterému je sestavována účetní závěrka a rozhodný den
6. datum zahájení a ukončení inventury.

Při průběžné inventarizaci mohou být inventurní záznamy nahrazeny účetním záznamem o provedení inventury a o vyúčtování inventarizačních rozdílů., které mohou být přebytky či manka (schodky).

6.4. Oceňování majetku obecně

Jeden ze předpokladů správně vedené daňové evidence i podvojného účetnictví je správně stanovené **ocenění majetku**, které je upraveno v §24 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ze kterého budu v následujících odstavcích vycházet. Účetní jednotky oceňují majetek a závazky ve dvou případech. Prvním je okamžik, kdy je uskutečněn konkrétní účetní případ a kdy je tedy vystaven příslušný doklad i s cenou (faktura, účtenka atd.). K dalšímu ocenění dojde v souvislosti s každoroční účetní závěrkou.

„Z jednotlivých složek majetku a závazků se oceňují:

- a. hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,
- b. hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností vlastními náklady,
- c. zásoby, s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností pořizovacími cenami,
- d. zásoby vytvořené vlastní činností vlastními náklady,
- e. peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami,
- f. podíly, cenné papíry a deriváty pořizovacími cenami,
- g. pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky jmenovitou hodnotou,
- h. nehmotný majetek kromě pohledávek, s výjimkou nehmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,
- i. nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností vlastními náklady,
- j. příchovky zvířat vlastními náklady,
- k. kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty a církevní stavby, pokud není známa jejich pořizovací cena, ve výši 1 Kč,

- l. majetek v případech bezúplatného nabytí, s výjimkou majetku uvedeného pod písmenem e), anebo majetek v případech, kdy vlastní náklady na jeho vytvoření vlastní činností nelze zjistit, a ostatní majetek, který není uveden pod písmeny a) až k), reprodukční pořizovací cenou.“²³

---

²³ §25 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

6.5. Zásoby

Další oblastí, kterou se zde budu zabývat, je účetní pohled na zásoby jakožto součást majetku podnikatele. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, zásoby jsou oběžným majetkem a můžou mít různou podobu (rovněž bylo vysvětleno v předchozích kapitolách). Nejprve je třeba zásoby ocenit v peněžních jednotkách tak, aby s nimi mohlo být dále v účetnictví pracováno. Nakoupené zásoby jsou při jejich prvotním zanesení do závodového účetnictví oceňovány pořizovací cenou, která zahrnuje veškeré náklady související s jejich pořízením včetně nákladů na dopravu, celní poplatky, pojistného a dále dle situace mimo DPH, která není započítávána. U zásob pořízených vlastní výrobou tato možnost není, proto jsou oceňovány pomocí vlastních nákladů, které zahrnují veškeré přímé náklady, příslušnou část nepřímých nákladů a finanční náklady vzniklé výhradně v době výroby. Náklad jsou započítány ve skutečné výši. Toto však není možné v případě nepřímých nákladů, proto jsou odpovídající částky zjištěny z finančních kalkulací. Zásoby pořízené bezplatně jsou oceněny odborným odhadem, případně reprodukční cenou.

Složitější situace nastává při oceňování zásob v okamžiku jejich vyskladnění, jelikož běžně bývají na skladě zásob stejného druhu pořízené v různých obdobích a proto také různě vstupně oceněné. Evidovat a oceňovat při výstupu kus od kusu tak, jak byly oceněny při vstupu, by bylo v praxi snad možné v malém závodu nebo v případě zásob malého množství a velké hodnoty. U běžných zásob je toto však nereálný požadavek a proto byly zavedeny účetní postupy pro zjednodušení této situace.²⁴

Oceňování metodou „první do skladu – první ze skladu“ neboli FIFO (First In - First Out) je metodou oceňování ve skutečných cenách, jejíž hlavní předností je jednoduchost, jelikož materiál je oceňován chronologicky dle jeho nákupu a není třeba přepočítávat průměrné náklady pořízení. Je předpokládáno, že materiál, který byl nejdříve nakoupen, bude také nejdříve spotřebován. Nevýhodou je, že nemusí věrně zobrazovat skutečný stav a hodnotu zásob na skladě. Pro podnikatele je tato metoda z ekonomického hlediska výhodná především v případě klesání cen nakupovaných zásob a tím snižování pořizovacích nákladů. v tomto případě jsou „nejdražší“ zásoby spotřebovávány nejdříve, jsou zahrnuty do nákladů a tím sniží zisk a samozřejmě také daň z příjmu. Tato metoda v České Republice použitelná na rozdíl od metody LIFO, která bude popsány dále již české zákony nepovolují.

---

²⁴ strana 168, MACÍK, Karel a Theodor BERAN. Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9

Metoda „poslední do skladu – první ze skladu“ neboli LIFO (Last In – First Out) je opakem FIFO a předpokládá, že naposledy nakoupený materiál bude jako první spotřebován. Pro podnikatele by byl výhodný v případě rostoucích cen materiálu, kdy by analogicky metodě FIFO zvyšoval náklady a snižovat zisk a daň z příjmů, avšak tato metoda není v České Republice legální.

Další možností je ocenění zásob dle tržní ceny, kdy aktuálně spotřebovaný materiál ocením cenou z doby jeho posledního nákupu. Největší předností je jednoduchost metody, avšak dochází k významnému zkreslování informací o stavu a hodnotě zásob, jelikož materiálu „vydaného“ v určitém jednotkovém ocenění málokdy bývá stejné množství jako materiálu za tuto cenu pořízeného a proto není tento způsob oceňování zásob povolen.

Čtvrtou metodou oceňování zásob ve skutečných cenách je oceňování zásob skutečnými cenami pořízení, která již byla zmíněna v úvodu. Je využitelná především v případě dostatečně malého počtu materiálových položek. Nevýhodou je náročnost, kdy je třeba důsledně evidovat každý konkrétní kus a údaje o jeho pořízení, skladování i spotřebě, případně prodeji. Výhodou je věrné zobrazení stavu zásob a možnost průkazně doložit příslušnými doklady vykazovaný stav (faktury, výdejky materiálu atd.).

Čtvrtou metodou oceňování zásob ve skutečných cenách je oceňování zásob v průměrné ceně. Jednotková cena zásob stejného druhu „na skladě“, tedy zbývajících materiálu je zprůměrována stejně jako jednotková cena zásob spotřebovaných nebo prodaných. Předností této metody je, že oproti metodě oceňování zásob skutečnými cenami pořízení odpadá nutnost vést evidenci materiálu dle lišících se pořizovacích cen. Nevýhodou je různá míra zkreslení výsledků účetnictví oproti skutečnosti na jednu či druhou stranu dle konkrétní situace.

Na jiném principu funguje metoda oceňování v předem stanovených nákladech, která vůbec nepracuje s cenami pořízení, nýbrž stanovuje ceny na základě operativních a plánovaných kalkulací. Na základě této ceny a stanovených oceňovacích odchylek je materiál „vydán“ ze skladu. Oceňovací odchylky zde zastupují úsporu nebo naopak překročení skutečných nákladů oproti kalkulovaným hodnotám. Výsledky této metody odpovídají výsledkům metody oceňování zásob v průměrné ceně, avšak její provádění je jednodušší. Nevýhodou je jednorázové zaúčtování odchylek do nákladů bez ohledu na skutečnou spotřebu materiálu a tím

určité zkreslení účetních výkazů. Tento nepříznivý vliv může být redukován, pokud je využito postupné rozpouštění oceňovacích odchylek.

6.6. Dlouhodobý majetek

Zde je vhodné místo zmínit se ještě o jednom typu nehmotného majetku, který jsem neuvedla v předchozích kapitolách, jelikož je za majetek považován pouze v rámci účetnictví. Jsou jím zřizovací údaje, což jsou náklady (a výdaje) na zřízení nebo založení nového subjektu. Jsou jimi například soudní a notářské poplatky, mzdy, náklady na pracovní cesty a další náklady vzniklé ještě v době před zřízením subjektu, ale s tím související vyšší než 20 000 Kč. Nepatří sem náklady na pořízení investičního majetku. Drobnější výdaje jsou zahrnuty do nákladů až v době podnikání. Odpisování tohoto „majetku“ a probíhá po době 8 let.

Problematika určení vstupní ceny majetku pro účely účetnictví je upravena v § 29 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který dále odkazuje na zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a na zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku).

Pro účely účetnictví je možno využít třech postupů, jak určit vstupní cenu:

1. pořizovací cenou,
2. vlastními náklady
3. reprodukční pořizovací cenou
4. hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práva
5. dle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku

Pořizovací cenou se pro účely účetnictví nerozumí pouze vlastní cena pořízení, nýbrž zahrnuje další náklady související s pořízením a uvedením konkrétního majetku do užívání. Nezahrnuje však poplatky a penále z prodlení a peněžní náhrady škod, náklady na opravu a údržbu, vybavení zásobami, zaškolení obsluhy a pracovníků aj.

Reprodukční cena je využívána k ocenění majetku v případě, že majetek byl získán bezúplatně a tudíž pořizovací cena není známá. Jedná se především o majetek získaný darováním, majetek vytvořený vlastní činností, přebytek zjištěný při inventarizaci, dlouhodobý hmotný majetek bezúplatně pořízený prostřednictvím finančního leasingu.

Vlastními náklady je oceňován veškerý majetek, který byl vytvořený vlastní činností závodu. Jsou v nich zahrnuty veškeré přímé náklady a příslušná část nepřímých nákladů. Celkově může být ocenění dlouhodobého majetku zvýšeno o technické zhodnocení, pokud přesáhlo minimální výši stanovenou zákonem.

Specifikem dlouhodobého majetku z hlediska účetnictví jsou odpisy, kterými je vyjádřen dlouhodobý charakter majetku a opotřebení, spotřeba nebo zastarání, které nastává postupně po dobu více účetních období, a představují trvalé snížení hodnoty majetku. Odpisován je však pouze dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, finanční odepisován být nemůže. Pro účely daňové povinnosti jsou vedeny tzv. daňové odpisy, které jsou upraveny zákonem, a pro vnitřní účely závodu jsou vedeny účetní odpisy, které jsou plně v kompetenci závodu a které mají reálně vyjadřovat míru opotřebení. V zájmu zjednodušení někteří podnikatelé přistupují ke sloučení těchto typů odpisů, resp. výši účetních odpisů přizpůsobí daňovým, i když jejich skutečná výše není zcela shodná a následně poskytují zkreslené údaje.

Cílem účetních odpisů je maximálně přesně zachytit skutečné opotřebení dlouhodobého majetku a tak poskytnou podnikateli věrohodné podklady. Někdy je pro ně používán také termín kalkulační odpisy. Doba odpisování je volena podle skutečně očekávané (plánované) životnosti majetku, nikoli dle odpisových skupin. Výše těchto odpisů je započítávána mimo jiné do kalkulací nákladů a také jsou využity při rozhodování o modernizaci především strojního zařízení.

Zájmem podnikatele je mít daňové odpisy stanovené v maximální výši, jelikož jsou zahrnované do daňového základu, tím je účetně snížen vykazovaný zisk a z něj vyplývající daň. Zatímco účetní odpisy a jejich výše jsou plně v kompetenci podnikatele, metody a sazby týkající se daňových odpisů stanovují předpisy a zákony. Kromě nástroje daňové optimalizace však mají rovněž funkci důležitého nástrojem dodržení zásady opatrnosti v účetnictví, kde zobrazují postupný pokles hodnoty majetku. v prvním roce, kdy je majetek pořízen je nutno zařadit ho do jedné z 6 odpisových skupin, které se liší počtem let odpisování, a zvolit způsob odepisování. Kompletní seznam klasifikace majetkových dlouhodobých položek do odpisových skupin je uveden v příloze č. 3 této práce.

Tabulka 1: Odpisové skupiny

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Kromě toho zákon stanovuje rovněž odpisování zřizovacích výdajů, nehmotných výsledků výzkumu a vývoje, software a ocenitelných práv. Účetní jednotka si rovněž volí jeden ze dvou možných způsobů odepisování, které se liší rozložením výše odpisů v různých letech. Jednodušší metodou jsou rovnoměrné odpisy, kdy předpokládáme lineární klesání hodnoty majetku v čase a pro každý rok a každý měsíc uvažujeme stejnou výši odpisu (vyjma prvního roku). Pokud je pořízen majetek, který ji ž někdo ji ný používal a odepisoval, je nutné pokračovat stejným způsobem. Celkový součet odpisů musí být roven vstupní nebo zvýšené vstupní ceně majetku

Tabulka 2: Sazby pro rovnoměrné odpisování

Odpisová skupina	Doba odpisování	Roční odpisové sazby (%)		
		V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní sazbu
1	3 roky	20,00	40,00	33,30
2	5 let	11,00	22,25	20,00
3	10 let	5,50	10,50	10,00
4	20 let	2,15	5,15	5,00
5	30 let	1,40	3,40	3,40
6	50 let	1,02	2,02	2,00

Zdroj: str. 210 (Macík a Beran, 2009)

Výpočet výše odpisů při rovnoměrném odpisování:

$$\text{Odpis pro 1. rok} = \frac{\text{vstupní cena}}{100} \cdot \text{roční odpisová sazba pro 1. rok}$$

$$\text{Odpis pro další roky} = \frac{\text{vstupní cena}}{100} \cdot \text{roční odpisová sazba pro další roky}$$

Tímto postupem stanovím výši odpisu pro daný rok. Někdy potřebuji výši odpisu pro jeden měsíc, pak jednoduše použiji 1/12 ročního odpisu.

Tabulka 3: Koeficienty pro zrychlené odpisování majetku

Odpisová skupina	Doba odpisování	Koeficienty pro zrychlené odpisování		
		V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou zůstatkovou sazbu
1	3 roky	3	4	3
2	5 let	5	6	5
3	10 let	10	11	10
4	20 let	20	21	20
5	30 let	30	31	30
6	50 let	50	51	50

Zdroj: str. 211 (Macík a Beran, 2009)

Výpočet výše odpisů při zrychleném odpisování:

$$\text{Odpis pro 1. rok} = \frac{\text{vstupní cena}}{\text{roční koeficient pro 1.rok odpisování}}$$

$$\text{Odpis pro další roky} = \frac{2 \cdot \text{zůstatková cena}}{\text{roční koeficient pro další roky} \cdot (\text{pořadí odepisovaného roku} - 1)}$$

Někdy je majetek vyřazen dříve, než je zcela odepsán. Pak je neodepsaná hodnota zaúčtována na nákladový účet. Toto se týká vyřazení majetku z důvodu:

- a) likvidace
- b) prodeje
- c) manka a škody
- d) darování
- e) přerazení majetku z podnikání do osobního užívání (týká se OSVČ).

7. Návrh opatření směřujících k ochraně majetku

V předchozích kapitolách jsem shrnula existující formy majetku strojírenského podnikatele a vybrané ekonomické a daňové aspekty týkající se majetku a možností hospodaření s ním. V této kapitole se budu věnovat možnostem, jaké má strojírenský podnikatel, chce-li svůj majetek ochránit. U každé z dále uvedených metod existuje mnoho způsobů jak ji konkrétně provést. A záleží na mnoha faktorech, zda a v jaké míře bude která metoda a v jaké provedení účinná v případě konkrétního podnikatele.

Naprosto odlišné požadavky i možnosti ochrany budou mít například automobilový koncern oproti živnostníkovi mající doma v garáži zámečnictví. Nejen z důvodu vlastního organizačního zajištění ochrany, ale především z důvodů finančních, jelikož většina metod ochrany vyžadují značné finanční prostředky, které musí být kompenzované hodnotou ochráněného majetku. Proto je tato problematika velmi rozsáhlá a cílem této práce je vytvořit celkový přehled o možnostech ochrany majetku podnikatele podnikající ho v oblasti strojírenství s tím, že není možno zde dopodrobna rozebírat všechny možnosti, které by záleželi na situaci konkrétního podnikatele a konkrétního závodu.

Také by sem bylo možno zařadit kapitolu o tom, kdo a jak smí za podnikatele jednat, avšak tuto problematiku jsem ji již zpracovala v páté části této práce, proto to ji již zde nebudu opakovat. Nicméně z této kapitoly plyne doporučení, že pokud chce podnikatel ochránit svůj majetek, měl by pečlivě zvážit, komu dá možnost, aby jeho jménem jednal (a koho zaměstná), jelikož tyto osoby získávají značné pravomoci a v případě jejich špatného úmyslu nebo neznalosti mohou na majetku podnikatele napáchat značné škody.

7.1. Jednání podnikatele v souladu se zákony

Tím naprostým základem, který může (a měl by) každý podnikatel pro ochranu svého majetku udělat, je jednat v souladu s právními předpisy, morálními zásadami a vyvarovat se protiprávního jednání. V případě porušování hrozí podnikateli majetková újma vyplývající z povinnosti zaplatit pokutu či finanční vyrovnání nebo plnění poškozeným stranám a ztráta dobrého jména, což zpravidla dále zapříčiní ztrátu zákazníků a tím i tržeb. A v případě podvodného jednání může být podnikatel potrestán veřejnoprávním postihem.

7.2. Ochrana obchodního tajemství

„Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.“²⁵ Takto konkrétně definuje pojem „obchodní tajemství“ NObčZ, který obchodní tajemství řadí mezi nehmotné věci.

Dále však neuvádí žádné konkrétní informace o jeho ochraně ani podrobná ustanovení. Má se za to, že se na jeho ochranu nejsou zvláštní pravidla potřebná, neboť dostačují ustanovení o ochraně vlastnictví a o nekalé soutěži. Co se týče obchodního tajemství, jsou právní úpravy evropských států velmi rozdílné.

Částečně zde působí rozpor mezi tradičním vnímáním obchodního tajemství a novou právní úpravou, která obchodní tajemství vztahuje k obchodnímu závodu.

I nadále ovšem platí, že znaky, na něž se existence obchodního tajemství váže, jsou kumulativní. To v praxi znamená, že zánikem kteréhokoli z nich zaniká i obchodní tajemství. Rovněž zaniká zpřístupněním (vč. nezákonného), ukončením utajování jeho vlastníkem a v krajním případě i logicky zánikem závodu.

---

²⁵ § 504 NObčZ

7.3. Ochrana „značky“ a dobré pověsti

Dobrá pověst podnikatele je obecně jakousi značkou záruky. Každý obchodní partner, potenciální obchodní partner i zákazník se raději obrátí na podnikatele s dobrou pověstí, jelikož od něj očekává spolehlivé plnění jeho závazků a kvalitní spolupráci. Z tohoto důvodu je dobrá pověst společnosti konkurenční výhodou, ale také součástí konkurenčního boje.

Budování jména a dobré pověsti je pro obchodní společnost dlouhodobou záležitostí, zpravidla několik let. Ovšem jejich zničení může být otázkou několik málo dní. Každé poškození dobrého jména a pověsti znamená pro obchodní společnost ztrátu a další náklady. Finanční prostředky posud vynaložené na budování jména a pověsti jdou vniveč a budou muset být vynaloženy opětovně a zpravidla v ještě větší výši, jelikož opětovné budování jména a pověsti v očích zákazníků po jejich špatné zkušenosti se společností je náročnější a nákladnější, než když obchodní společnost vůbec neznají. Proto je v zájmu podnikatele chránit si své dobré jméno i pověst.

Někdy k zásahům do dochází v rámci hospodářské soutěže mezi soutěžiteli, Pak se nabízí ochrana dle ustanovení o nekalé soutěži. Nekalá soutěže má mnoho různých podob. Jedná se zejména o:

- a) klamavé označování zboží a služeb,
- b) vyvolání nebezpečí záměny,
- c) parazitování na pověsti,
- d) podplácení,
- e) zlehčování a srovnávací reklam
- f) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele.

Dopouští-li se kdokoli neoprávněného zásahu do dobré pověsti osoby (fyzické i právnické), má zde poškozená strana právo domáhat se zdržení od dalších zásahů, popř. odstranění závadného stavu. Případně lze rovněž požadovat přiměřené zadostiučinění (ve formě finanční náhrady), včetně náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení.

7.4. Ochrana nehmotných statků, duševního vlastnictví a průmyslových práv

Jak již jsem zmiňovala v předchozích kapitolách, současné globální tržní prostředí je extrémně konkurenční a pokud chce podnikatel uspět, musí neustále inovovat své produkty nebo alespoň inovovat a zefektivňovat své procesy. A s tím úzce souvisí problematika průmyslově-právní ochrany, která je mnoha podnikateli do značné míry přehlížena, zatímco naopak ve světě v posledních letech počet podaných patentových přihlášek strmě roste.

Stručný, ale ucelený přehled o způsobech jak chránit předměty duševního vlastnictví dává následující tabulka:

Tabulka 4: Možnosti ochrany různých forem duševního vlastnictví

Duševní statek	Možnosti ochrany						
	Autorsko-právní ochrana	Průmyslově-právní ochrana					
	Autorský zákon	Patent	Užitný vzor	Průmyslový vzor	Ochranná známka	Označení původu nebo zeměpisné označení	Utajování
Vynález	-	ANO	-	-	-	-	ANO
Nové technické řešení	-	-	ANO	-	-	-	ANO
Nové estetické řešení (design)	ANO	-	-	ANO	ANO	-	-
Jedinečné označení výrobku	ANO	-	-	ANO	ANO	ANO	-
Databáze	ANO	-	-	ANO	-	-	ANO
Software	ANO	ANO	-	-	-	-	ANO
Poznatek výzkumu nebo vývoje	-	-	*	-	-	-	ANO
Film / Fotografie	ANO	-	-	ANO	ANO	-	ANO
Hudba / Malba	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Publikace	ANO	-	-	ANO	ANO	-	-

*Možnost ochrany jen v ojedinělých případech jako součást technického řešení

Zdroj: str. 14, SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

Nejnáročnějším předmětem duševního vlastnictví z hlediska ochrany jsou ta, která podléhají patentovému řízení. Předmětem patentového práva jsou výsledky technické tvůrčí činnosti, tedy vynálezy, které jsou na dostatečné úrovni. Existuje mnoho technických řešení, která patentovou ochranu nezískají, jelikož nesplní přísné podmínky, ale je také mnoho vynálezu, jejichž patentová přihláška není nikdy podána a podnikatel se snaží řešení ochránit utajením. To je také možnost, nicméně pokud se utajení nepodaří, vynález není nijak chráněn a není možné jej komerčně využít. Navíc osoba, která se k němu dostane, si může vynález patentovat sama a původní vynálezce svůj vynález sám nemůže použít nebo musí platit licenční podmínky. Proto podnikatel někdy přistupuje ke kvalifikovanému zveřejnění. Další možnou ochranou je v některých případech využití užitého vzoru. Patent se uděluje pouze na vynálezy, kterou jsou výsledkem vynálezecké činnosti, které je možno průmyslově využít a které splní kritéria patentovatelnosti:

- a. novost,
- b. vynálezecká činnost,
- c. a průmyslová využitelnost

Užitný vzor je oblíbenou a využívanou možností ochrany nových technických řešení, který s nízkými finančními náklady chrání podobné předměty jako patent a někdy je proto využíván jako jeho jednodušší alternativa. Technické řešení musí být nové, přesahující ráme pouhé odborné způsobilosti a musí být technicky využitelné. Platí 4 roky ode dne podání přihlášky a při využití možnosti 2 x jej prodloužit (o 3 roky) umožňuje celkovou dobu ochrany 10 let.

Bez souhlasu majitele nesmí nikdo chráněné technické řešení používat, vyrábět ani uvádět do oběhu. Oproti přihlašování patentu je podstatný rozdíl v tom, že na základě registračního principu před zápisem nedochází k porovnávání přihlašovaného vzoru se stávajícím stavem techniky. To umožňuje velmi rychlé zapsání a využívání. Úřad následně oznámí zapsání nového užitého vzoru ve svém věstníku. V budoucnu má pak každý možnost podat návrh na výmaz, který rovněž proběhne ve zrychleném řízení.

Průmyslový vzor chrání širší okruh výsledků tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového designu. Chrání vzhled výrobků neb jejich částí, spočívající hlavně v liniích, obrysech, barvách, struktuře, materiálech a zdobení, tedy znaky, které lze zjistit lidskými smysly. Zákon stanovuje 2 podmínky: novost (tzn., že vzor nebyl dosud zpřístupněn veřejnosti) a individuální povahu (odlišný celkový dojem, jaký

předmět vyvolává u informovaného uživatele. Ochranná doba po podání přihlášky je 5 let, s možností opakovaného prodlužování až na celkovou dobu ochrany 25 let.

Ochranná známka ulehčuje spotřebitelům orientaci na trhu a je zárukou její kvality. Tím dobrá pověst výrobků postupně přechází i na značku celkově. Do rejstříku lze zapsat označení schopná grafického znázornění, proto mohou být známky slovní, obrazové, prostorové či jejich kombinace. Dále zákon vymezuje, co se stát známkami nemůže.

7.5. Školení zaměstnanců

Zkušení zaměstnanci jsou bezesporu velkým přínosem pro každého podnikatele, nicméně nezkušený může nadělat mnoho škod na majetku. Proto je pro podnikatele výhodné zajistit pro každého zaměstnance periodické nebo alespoň vstupní školení. Ze zákona povinné je školení zaměstnanců o požární ochraně minimálně 1 x za dva roky a v případě vedoucích zaměstnanců 1x za 3 roky, a školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

a. Školení o požární ochraně

Problematikou požární ochrany se zabývá zákon č. 135/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a rovněž vyhláška č. 246/2001 SB. o požární prevenci, které stanovují povinnost každé fyzické osoby, které jsou v pracovním nebo obdobném vztahu k podnikateli absolvovat školení o požární ochraně. Zároveň podnikateli stanovuje povinnosti toto školení zajistit.

Školení vedoucích zaměstnanců probíhá při jejich nástupu do pracovního poměru a následně každé 3 roky. Školení je prováděno osobou odborně způsobilou dle výše uvedeného zákona. Tito proškolení vedoucí zaměstnanci následně mohou sami školit řadové zaměstnance, u nichž školení probíhá při nástupu zaměstnance do pracovního poměru a následně při každé změně pracovního zařazení a pracoviště zaměstnance pokud se tím mění skutečnosti, s nimiž má být seznámen, minimálně však 1 x za 2 roky. O provedení školení je třeba provést záznam.

b. Školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (zkráceně BOZP)

Povinnost zaměstnavatele zajistit každému zaměstnanci školení BOZP a zároveň každému zaměstnanci povinnost toto školení absolvovat ukládá zákoník práce. Smyslem školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je doplnění kvalifikačních předpokladů zaměstnanců a požadavků pro výkon práce, které se týkají jejich práce a pracoviště. Zaměstnavatel je povinný pravidelně ověřovat jejich znalost a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Také o provádění tohoto školení je třeba vést záznamy.

Další školení jsou nepovinná a záleží pouze na podnikateli, zda jejich absolvování bude po svých zaměstnancích požadovat či nikoli. Avšak vzhledem k ochraně svého

majetku je jejich provedení více než žádoucí. Zde uvedu pouze pár případů školení, které jsou v závodech běžně vyžadovány, konkrétní složení však závisí na více faktorech, jako je například obor podnikání, velikost závodu, zkušenosti zaměstnanců a další.

- c. školení pro řidiče služebních vozů,
- d. antikorupční školení,
- e. školené o ochraně životního prostředí a šetření energií na pracovišti,
- f. školení pro řídicí pracovníky
- g. školení o počítačové bezpečnosti, nakládání s daty a o zásadách chování na internetu atd.

Smyslem všech těchto školení je ať ji ž přímo či nepřímo chránit majetek podnikatele.

7.6. Pracovněprávní aspekty ochrany

Nezbytnou součástí ochrany majetku podnikatele jsou pracovněprávní aspekty tedy potenciální škody na majetku, které zaměstnanci ať již úmyslně či neúmyslně podnikateli způsobí. Zaměstnavatel má povinnost zajistit zaměstnancům takové pracovní podmínky, které jim umožní řádně plnit pracovní povinnosti bez ohrožení zdraví a majetku (a zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich napravení). Zároveň mají zaměstnanci povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení (a hrozí-li škoda, upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance).

Nicméně i v ideálním případě, kdy obě strany dodržují výše uvedené, není možné vyloučit riziko způsobení škod či finanční ztráty vinnou zaměstnance. Neúmyslná škoda bývá obvykle způsobena chybou zaměstnance plynoucí z neznalosti, neopatrnosti, neodhadnutí svých schopností a zkušeností a v neposlední řadě například také vlivem únavy.

Existuje mnoho různých způsobů, jak lze působit preventivně a zamezovat škodám ze stran zaměstnanců ještě než dříve, než k nim dojde. Jednou z metod je kvalitní příprava zaměstnanců (školení apod.). Dále je vhodné zaměstnancům umožnit kvalitní odpočinek a uvolnění, zdravotní benefity, soukromí a klid atd. Vytvořit maximálně vhodné prostředí pro práci. Jednou z kontroverzních metod posledních let v oblasti je monitorování zaměstnanců. A naopak pro zmírnění již vzniklých škod je vhodné například mít uzavřené vhodné pojištění, které kryje škody vzniklé vinou zaměstnance.

7.6.1. Odpovědnost zaměstnance a pojištění odpovědnosti za škodu

Na úvod je však stanovit okolnosti a podmínky odpovědnosti zaměstnance za způsobenou škodu. Touto problematikou se zabývá Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů (§ 250 – 264).

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Pokud se zaměstnavatel chce domáhat plnění, je na něm, aby dokázal zavinění zaměstnance. Důkazní břemeno odpadá pouze v případě, že:

1. Zaměstnavatel se zaměstnancem (který je svéprávný a starší 18 let) uzavřel písemnou formou dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených

zaměstnanci k vyúčtování. Těmito hodnotami jsou peníze a ceniny, zboží, zásoby a jiné hodnoty účastníci se koloběhu krátkodobého majetku.

2. Zaměstnavatel svěřil zaměstnanci pracovní nástroje a ochranné pomůcky do 50 000 Kč, což bylo písemně potvrzeno. V případě vyšší hodnoty nástrojů a pomůcek musí být se zaměstnancem dohoda o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí.

V obou případech musí být zaměstnanec, se kterým jsou dohody uzavírány, plnoletý a plně svéprávný. Důkazní břemeno zde leží na bedrech zaměstnance, který musí dokázat, že manko nebo ztráta věci se udála bez jeho zavinění. Zaměstnanec může od dohody písemně odstoupit v případě, že zaměstnavatel nevytvořil vhodné podmínky pro zajištění věcí proti ztrátám. Jinak je platnost dohody ukončena zároveň s ukončením zaměstnaneckého poměru.

Odpovědný zaměstnanec je povinen škodu odčinit uvedením věci do předešlého stavu nebo finančně dle výše škody. Maximálně však uhradí částku rovnající se čtyřnásobku průměrného měsíčního výdělku, který od zaměstnavatele pobíral v době před vznikem škody v případě, že škodu nezpůsobil úmyslně a nebyl pod vlivem návykových látek ani alkoholu. V tom případě by byl zaměstnanec povinen nahradit škodu celou, případně může podnikatel navíc požadovat náhradu ušlého zisku.

„Na zaměstnanci, který vědomě neupozornil nadřízeného vedoucího zaměstnance na škodu hrozící zaměstnavateli nebo nezakročil proti hrozící škodě, ačkoliv by tím bylo zabráněno bezprostřednímu vzniku škody, může zaměstnavatel požadovat, aby se podílel na náhradě škody, která byla zaměstnavateli způsobena, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu, pokud ji není možné nahradit jinak.

Zaměstnanec neodpovídá za škodu, kterou způsobil při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozícího životu nebo zdraví, jestliže tento stav sám úmyslně nevyvolal a počínal si přitom způsobem přiměřeným okolnostem.“²⁶

V případě neupozornění na nebezpečí škody je odpovědnosti za škody rozdělena mezi zaměstnance a zaměstnavatele po posouzení okolností, které zaměstnanci zabránili splnit povinnost, maximálně však trojnásobek svého průměrného měsíčního platu.

---

²⁶ §251, Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů

Zaměstnanec, který odpovídá za schodek na svěřených hodnotách nebo za ztrátu svěřených věcí, je povinen nahradit schodek nebo ztrátu v plné výši. Při společné odpovědnosti více zaměstnanců za schodek nebo ztrátu je určen podíl náhrady škody dle jejich dosažených hrubých výdělků nebo dle míry zavinění, přičemž výdělek jejich vedoucího a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši. Maximální výše náhrady je rovna výšce průměrného výdělků zaměstnance před vzniknutím škody. Nebyla-li tímto způsobem uhrazena celá výše škody podnikateli, jsou zbylou škodu povinni uhradit vedoucí a jeho zástupce podle poměru svých dosažených hrubých výdělků.

Duševně nemocný zaměstnanec, který je stížen duševní poruchou, odpovídá za škodu jím způsobenou, pouze je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky. Toto ovšem neplatí, pokud se zaměstnanec vlastní vinou uvede do stavu, kdy není schopen posoudit své jednání (zejména užívá-li návykové látky či je pod vlivem alkoholu).

Vzniklou škodu a její výši zaměstnavatel projedná s odpovědným zaměstnancem do 1 měsíce od vzniku škody a písemně uzavřou dohodu o způsobu náhrady škody. Škodu nad 1 000 Kč je povinen zaměstnavatel projednat rovněž s odborovou organizací. Soud může (a nemusí) dle situace výši náhrady škody snížit.

Způsobů jak může náhradu škody zaměstnavatel po zaměstnanci vymáhat je více. V případě zaměstnance situace často řešena formou srážek ze mzdy v dohodnuté výši. Obtížnější situace je, pokud byl se zaměstnancem rozvázán pracovní poměr. Nejen z toho důvodu dnes mnoho zaměstnanců (i podnikatelů) využívá produkt některé z mnoha pojišťoven na českém trhu, který se obecně nazývá pojištění odpovědnosti (obchodní názvy jednotlivých produktů se mohou lišit). Toto pojištění slouží právě ke krytí škod vzniklých vinou zaměstnance. Jeho cena se liší dle typu a rizikovitosti konkrétní pracovní pozice, rozsahu pojištění a sjednaného limitu plnění.

A naopak většina zaměstnavatelů má zákonnou povinnost pojistit svou odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnanci při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a chrání zaměstnavatele proti uplatněným nárokům zaměstnanců za škodu vzniklou při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v rozsahu zákoníku práce. Zákonné pojištění vzniká dnem vzniku prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele, to znamená dnem zaměstnání prvního zaměstnance. Vznik prvního pracovněprávního vztahu je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně (zpravidla prostřednictvím elektronického

formuláře) spolu s nezbytnými údaji. Podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání jsou stanoveny ve vyhlášce ministerstva financí č. 125/1993 Sb.

7.6.2. Monitorování zaměstnanců

V posledních letech je velmi diskutované téma monitorování zaměstnanců a jejich právo na soukromí, kterým se dokonce opakovaně zabýval Úřad pro ochranu osobních údajů a vydal k němu stanovisko č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru únor 2014). V zájmu mnoha podnikatelů je monitorování zaměstnanců pracovišť v maximální možné míře proto, aby zabránil plýtvání pracovní doby zaměstnanci na nepotřebné a neúčinné činnosti, nebo například v některých závodech je monitorování vcelku běžnou praxí nejen z důvodů kázeňských, ale především kontroly klíčových výrobních procesů. Tento problém vznikl s rozvojem a rozšířením moderních technologií, zejména kamerových systémů, vzdálených přístupů a informačních technologií obecně. Zde proti sobě stojí zájmy zaměstnavatele (podnikatele) dohlížet na pracovní morálku svých zaměstnanců a právo zaměstnanců na soukromí. V minulosti bylo samozřejmé, že zaměstnanec byl kontrolován, ať již mistrem či jiným přímým nadřízeným. V současné době je tato kontrola zpravidla zachována, avšak na mnoha pracovištích přibyla kontrola pomocí moderních technologií. Tyto technologie umožňují zaměstnance kontrolovat nepřetržitě osobami, které se mohou fyzicky nacházet velmi daleko od kontrolovaného pracoviště, a zaměstnanec ani netuší, zda právě kontrolován je, či není.

Povinností zaměstnance je využívat svěřené pracovní prostředky výhradně k plnění svých pracovních úkolů a povinností (pokud nemají souhlas zaměstnavatele k využívání pro svou osobní potřebu). A je logické, a zákoník práce to také takto stanovil, že zaměstnavatel má právo přiměřeným způsobem výše řečené kontrolovat. Trendem zejména v oblasti automobilového průmyslu (a dalších hromadných výrobních) je rovněž nepřetržitě monitorování práce zaměstnanců za účelem kontroly výhradně pracovního postupu a zpětného dohledání viníků v případě výskytu závady na výrobku (oficiální zdůvodnění). Tématem se zabývá Zákoník práce v § 316.

Sporným bodem je však právě toto slovíčko „přiměřeným způsobem“. Proti právům podnikatele-zaměstnavatele zde stojí práva zaměstnanců garantované Listinou základních práv svobod. Dle této listiny nikdo nesmí porušit listovní

tajemství, telefonické či telegrafní tajemství. V současné době jsou do této kategorie počítány rovněž prostředky moderní komunikace (emaily, telekonference aj.). Zaměstnanec má rovněž právo na soukromí, které platí i na pracovišti. Faktorem, o kterém se nemluví, ale který je dle mého názoru rovněž důležitý, je způsobovaný stres. I člověku, který má čisté svědomí v otázkách pracovní morálky, je přirozeně nepříjemné být pod neustálým dohledem „neviditelných“ očí. Stresuje ho to a unavuje.

Dnes na trhu existuje celá řada softwarových i hardwarových prostředků umožňujících nepřetržitou kontrolu zaměstnanců nejen na jejich pracovištích. Existují programy, které umožňují nahlížení do vzdáleného zaměstnaneckého počítače skrz podnikovou počítačovou síť, vzdálené skenování obrazovky počítače, zaznamenávání a vysílání polohy pomocí GPS aj. Názory na to, co je a co jí ž není přiměřenou kontrolou, se liší a v případě sporu je nakonec úlohou soudu zaujmou stanovisko a určit onu hranici. Vždy je třeba posuzovat konkrétní pracoviště a situaci, dlouhodobé výsledky zaměstnanců a rovněž například jiným způsobem získané podezření na špatnou pracovní morálku zaměstnance.

Zavedení prostředků, které výše popsaná práva a pravidla překračují, umožňuje zákon pouze v situacích, kdy činnost zaměstnavatele má zvláštní povahu. Takovýmto pracovištěm je například banka či tiskárna cenin. Výroba běžných výrobků či běžné služby zpravidla nejsou považovány za dostatečný důvod k soustavnému monitorování zaměstnanců. V případě, když podnikatel učiní rozhodnutí o zahájení sledování činnosti zaměstnanců, je povinen předem a přímo informovat zaměstnance o zahájení kontrol, jejich rozsahu a způsobu provádění. Souhlas zaměstnance se sledováním však není třeba. Kamerové systémy mohou být umístěny zejména na pracovištích, nesmějí však být umístěny v prostorách osobních úkonů zaměstnanců (např. jídelny, šatny, sociální zařízení). Vše výše zmíněné je kontrolováno orgány inspekce práce a v případě závažného porušení (zejména archivace záznamů) může být případ předán rovněž Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Dalším omezením monitorování je archivace záznamů. Provozování kamerového systému se záznamem zákon považuje za zpracování osobních údajů, a tudíž podléhá povinnosti oznámit využívání systému Úřadu pro ochranu osobních údajů. Oznámení musí být provedenou písemnou formou ještě před okamžikem, než podnikatel kamerový systém se záznamem začne využívat. Zároveň je nutno vymežit účel, za jakým bude záznam pořizován, a dobu, po kterou bude záznam uchován. Zpravidla je to nejkratší možná doba. Záznam následně smí být užit pouze

ke stanovenému účelu. V ideálním případě by si zaměstnavatel měl předem zajistit od dotčených pracovníků souhlas se zpracováním osobních údajů. Osobním údajem zákon myslí libovolnou informaci týkající se určitého člověka. Pokud je osoba na záznamu identifikovatelná, je záznam osobním údajem. Zároveň má podnikatel upozornit třetí stranu na skutečnost, že prostor je monitorován. Tímto upozorněním je myšlena například cedule upozorňující zákazníky při vstupu do prodejny. Předpokládá se, že vstupem do střeženého prostoru i přes toto upozornění dotčený potvrzuje svůj souhlas s pořizováním záznamu po dobu svého pobytu zde.

Listovní tajemství platí i na pracovišti. Za rozhodující zda se jedná o úřední či soukromou zásilku se zpravidla bere formulace adresy na obálce. Pokud je na prvním místě uvedeno jméno a příjmení zaměstnance a údaje o zaměstnavateli mají pouze adresnou úlohu, pak by se na zásilku mělo pohlížet jako na soukromou a naopak. Sporné je, pokud je použita formulace „k rukám“ nebo „do rukou“ konkrétního zaměstnance.

Rovněž emaily a elektronické dokumenty jsou dle zákona považovány za písemnosti. Obsahuje-li emailová adresa jméno a příjmení zaměstnance, není zaměstnavatel oprávněn sledovat, monitorovat a zpracovávat obsah těchto emailů. Pouze v případě podezření na zneužívání smí nahlédnout do hlavičky emailu (tzn. kdo je odesílatelem nebo adresátem) nebo v případě například dlouhodobé nemoci zaměstnance. Pak vyplývá-li z hlavičky jednoznačně, že se jedná o pracovní záležitost, smí zaměstnavatel s poštou dále pracovat v zájmu ochrany svých práv a potažmo i majetku. Do emailových adres typu *info@... .cz* apod. smí zaměstnavatel nahlížet dle libosti.

Sledovat používání webových stránek zaměstnanci (rovněž tak statistické sledování doby strávené na internetu) pro účely zaměstnavatele tedy možné není, pokud není závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele (například práce s bankovními převody).

„Avšak ničím zde uvedeným nejsou dotčena práva zaměstnavatele postihnout zaměstnance v souladu s pracovněprávními předpisy, jestliže nevyužívá řádně pracovní doby a prostředků, které mu byly zaměstnavatelem svěřeny.“²⁷ Stanovisko však nedává zaměstnavateli mnoho možností, jak zneužívání pracovních prostředků a pracovní doby odhalit a prokázat.

---

²⁷ Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru 2014)

7.7. Ochrana informací a dat, kybernetická bezpečnost

Nejenom duševní vlastnictví, ale i informace jsou svým způsobem nehmotné aktivum závodu, které má značný vliv na provoz a prosperitu závodu, a je třeba je chránit. Zároveň jej třeba zajistit aby se nacházeli na místě, kde jsou třeba, v okamžiku, ve kterém jsou třeba v potřebné kvalitě.

Informační bezpečnost je souhrn činností a opatření, jejichž cílem je ochrana dat a informací před krádeží, ztrátou či poškozením, ale také před odepřením služby, vniknutí do systému a před zničením zdrojů informací. Nejvhodnější metodou jak docílit informační bezpečnosti je využití osvědčených a standardizovaných postupů. Systém informační bezpečnosti popisuje norma ISO/IEC 27001, která je založena na podobných principech jako jsou norma ISO 9001 a ISO 14001. Systém se zabývá všemi informacemi, bez ohledu na jejich formu, která může být papírová, datová nebo forma informační. V zájmu ochrany dat a tím i majetku by v závodě měly být dodržovány tři obecné zásady pro nakládání s daty:

- a. důvěrnost- tzn., že s údaji mohou nakládat pouze osoby k tomu oprávněné
- b. integrita- údaje nemohou být měněny neoprávněnými uživateli
- c. dostupnost- informace mají být oprávněným uživatelům k dispozici tehdy, když jsou třeba

Zavádění systému řízení informační bezpečnosti probíhá v etapách²⁸:

- 1) stanovení rozsahu, cílů a strategie systému informační bezpečnosti
- 2) analýza rizik
- 3) tvorba bezpečnostních standardů
- 4) zavedení bezpečnostních opatření
- 5) monitorování systému
- 6) případná certifikace systému informační bezpečnosti

Koncept kybernetické bezpečnosti, který zajišťuje ochranu dat, informací a znalostí je velmi širokým pojmem. Novinkou v této problematice je zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, který vstoupil v platnost v lednu 2015. Primárně je zaměřen na zvýšení bezpečnosti kritické infrastruktury státu a významných informačních systémů a bude týkat v první řadě poskytovatelů

---

²⁸ str. 249, PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Ochrana osob a majetku*. v Praze: České vysoké učení technické, 2011

internetového připojení a obecně telekomunikačních služeb. Nicméně v některých oblastech nabízí podnikatelům inspiraci k posílení kybernetické bezpečnosti.

Obecně se dá říci, že kybernetická (počítačová) bezpečnost, je obor informatiky, který se zabývá zabezpečením informací v počítačích (v tomto případě v počítačích závodu a v podnikové síti) s cílem odhalit a zmenšit rizika spojená s používáním počítačů a počítačových systémů.

Podstatným krokem k zajištění počítačové bezpečnosti a ochrany dat společnosti je proškolení zaměstnanců ohledně zásad bezpečnosti, nakládání s datovými nosiči, zásady bezpečného chování při práci s internetem, používání firemních počítačových systémů.

V praxi zajištění počítačové bezpečnosti zpravidla zajišťuje správce počítačových systémů závodu, kterým může být jeden či více počítačových odborníků nebo externí společnost, přičemž obě varianty mají své výhody i nevýhody. Vlastní zajištění počítačové bezpečnosti spočívá ve vypracování projektu kybernetické bezpečnosti a zajištění následujících činností:

- a. použití pouze vhodného hardwarového i softwarového vybavení,
- b. omezení fyzického přístupu k počítači a datům pouze oprávněným uživatelům, zabránění přístupu nepovolaných osob k částem počítačového systému a přidělení rozdílných práv zaměstnancům,
- c. zajistit bezpečnou komunikaci a přenos dat,
- d. udržování operačních systémů a počítačů celkově v dobrém stavu,
- e. odstraňování slabých míst systému,
- f. v případě citlivých dat zajistit jejich šifrování,
- g. zajistit bezpečné ukládání a zálohování dat,
- h. zajistit ochranu počítačů a podnikové sítě proti napadení hackery z venku a proti napadení počítačovými viry a udržovat tuto ochranu stále aktivní a aktuální,
- i. zajistit proškolení zaměstnanců (viz výše)
- j. zabezpečení ochrany před neoprávněným manipulováním se zařízeními počítačového systému a daty,
- k. zajistit celistvost a správnost dat,
- l. a další.

7.8. Ostraha objektů

Neviditelnější a nevýraznější ochranou závodu je vlastní ostraha výrobních objektů. Někjaká forma ostrahy je při podnikání oblasti strojírenství nezbytná. Je to dáno tím, že strojírenský podnikatel zpravidla nepodniká v jedné kanceláři, kterou večer zamkne a odejde. Areály strojírenských závodů bývají rozlehlá a skrývají v sobě strojní a technologické vybavení a movitý majetek značné hodnoty. Proto v zájmu ochrany svého majetku musí podnikatel zajistit, že majetek v areálu závodu nebude zcizován ani záměrně ničen. Trendem poslední doby je najímání specializovaných agentur, které zpravidla podnikají formou koncesované živnosti „ostraha osob a majetku“.

Ochrana závodu může mít různé podoby. Nejjednodušší způsob spočívající v prostém zavření a zamknutí objektu je využitelné obvykle pouze u malých podniků. Dříve bývala základem fyzická ochrana, která spočívala v působení strážné služby, vrátných nebo ochranky a ve strážení vstupu do závodu s kontrolou oprávnění ke vstupu a vjezdu vstupujících osob a logistických prostředků a s kontrolou odcházejících osob a automobilů.

V posledních letech dochází k rozmachu elektronických zabezpečovacích systémů, které zpravidla spolupůsobí s fyzickou ochranou závodu. V mnoha případech však mimo běžnou pracovní dobu závodu postačuje ostraha právě pomocí elektronického systému s alarmem, který v případě narušení objektu uvědomí bezpečnostní agenturu nebo Policii České Republiky.

Přehled činností, které je vhodné zajistit v zájmu ochrany majetku podnikatele:

- a. denní a noční obchůzky,
- b. dozor při vjezdu a výjezdu osobních a nákladních vozidel,
- c. elektronická registrace osob a vozidel,
- d. kontroly obsahu zavazadel,
- e. namátkové provádění orientačních dechových zkoušek na požití alkoholických nápojů,
- f. recepční,
- g. kontroly stavu oplocení areálu, jeho celistvosti a neporušenosti
- h. vizuální kontroly opláštění vybraných budov (řeší příznaky mimořádných událostí - požáru, úniku vody, plynu, olejové úkapy atd.), oken, dveří, zámků i zaparkovaných vozidel.

7.9. Požární ochrana

O rozsahu škod, jaké dokáže požár na majetku podnikatele, není pochyb. A co hůře, může dokonce někoho stát život. Proto není možno brát požární ochranu závodu v žádném případě na lehkou váhu. Touto problematikou se zabývá zákon č. 135/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a rovněž vyhláška č. 246/2001 SB. o požární prevenci.

Všechny činnosti v závodě prováděné jdou dle zákona členěné do tříd dle míry požárního nebezpečí:

- a) bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- b) se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) s vysokým požárním nebezpečím.

Zákon (§ 5 a § 6) rovněž stanovuje povinnosti všech podnikatelů a právnických osob týkající se prevence požárů. Jejichž dodržování je pro podnikatele ve strojírenství závazné, ale mělo by být také v jejich zájmu vše svědomitě dodržovat, jelikož tím chrání svůj majetek, životy svých zaměstnanců a životy všech osob pohybujících se v závodě. Zde jsou ve stručnosti jejich povinnosti (týkají se i pracovišť bez zvýšeného požárního nebezpečí):

- a. obstarávat, zabezpečovat a udržovat v provozuschopném stavu a v dostatečném množství schválené druhy požární techniky, prostředky požární ochrany a bezpečnostní zařízení,
- b. vytvářet vhodné podmínky pro hašení požáru a záchranné práce (tj. udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro vjezd požární techniky, udržovat volné únikové cesty a nouzové východy, udržovat volný přístup k rozvodům a uzávěrům elektrické energie, vody, plynu a k prostředkům požární ochrany,
- c. dodržovat veškeré technické podmínky a návody k požární bezpečnosti (výrobků a činností),
- d. zajistit veškerá značení týkající se požární ochrany na pracovištích,
- e. prostřednictvím odborně způsobilé osoby, technika požární ochrany nebo preventisty pravidelně kontrolovat dodržování předpisů a odstraňovat závady,
- f. plně spolupracovat s orgány státního požárního dozoru ve všech záležitostech požární a ochrany a je bezodkladně oznamovat územně

- příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje každý požár,
- g. nevypalovat porosty,
  - h. při spalování hořlavých látek na volném prostranství zajistit veškerá opatření proti vzniku a šíření požáru a oznámit vypalování hasičskému záchrannému sboru, který může stanovit další (závazné) podmínky,
  - i. každý vlastník nebo uživatel zdrojů vody pro hašení požárů je povinen tyto zdroje udržovat v použitelném stavu.

Mnoho závodů působících ve strojírenství ovšem patří do kategorie pracovišť se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím. Proto k výše uvedeným mají stanoveny další povinnosti (pracoviště se zvýšeným požárním nebezpečím) :

- a. stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany,
- b. prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti,
- c. zajišťovat údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení
- d. stanovit z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení,
- e. mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů potřebné ke stanovení preventivních opatření

Podnikatelé ve strojírenství, kteří provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, jsou dále povinni prostřednictvím odborně způsobilé osoby zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany. Následně toto posouzení předkládají ke schválení orgánu státního požárního dozoru před zahájením ji mi provozované činnosti. Jsou-li při posuzování orgánem státního požárního dozoru zjištěny nedostatky, pro které posouzení je nelze schválit, vrátí je předkladateli zpět s uvedením důvodů a současně stanoví přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Změní-li se charakter, podmínky nebo rozsah provozované činnosti, podnikatel uvědomí písemně o této skutečnosti orgán státního požárního dozoru a podle jeho pokynů posouzení požárního nebezpečí doplní, přepracují nebo předloží ke schválení nové posouzení požárního nebezpečí.

Některé velké závody řeší požární bezpečnost nejenom dodržováním veškerých výše uvedených povinností stanovených zákonem, nýbrž také stavbou Sprinklerových zařízení (udržují tisíce metrů krychlových vody při konstantní teplotě v pohotovosti pro okamžitý zásah), stavbou speciálních pohotovostních požárních vodovodů oddělených od běžných vodovodů a zřízením vlastního hasičského záchranného sboru. Tyto opatření jsou však velmi nákladná a proto jsou využitelná pouze ve velkých závodech.

Já osobně mám zkušenosti s požární ochranou ve Škoda AUTO a.s. v Mladé Boleslavi, kde pracuji a přicházím do kontaktu s pracovníky požární ochrany. Zde je vyžadováno důsledné plnění pravidel požární ochrany a závodní hasičský záchranný sbor je konkrétně v tomto podniku plnohodnotně vybaven, zasahuje rovněž u požárů mimo závod a dokonce zde probíhalo cvičení krajských sborů ve vyprošťování osob z aut po nehodách, kdy byla stříhána auta po crash-testech.

Kromě rizika požáru je rovněž v mnoha podnicích riziko úniku nebezpečných látek, které je také upraveno v příslušných zákonech a je třeba povinnosti v nich stanovené v zájmu ochrany majetku, zdraví a životů dodržovat. Výše uvedené požadavky jsou dané zákonem, a proto jsou pro všechny strojírenské podnikatele závazné. Nicméně shrnují rovněž veškeré obecně platné a ověřené rady pro prevenci požáru, proto bych je doporučila podnikatelům dodržovat nejenom kvůli případnému postihu při neplnění, ale rovněž je to v zájmu ochrany jejich majetku. Bohužel i při dodržení všech doporučení a předpisů může nastat situace, při které ke škodě dojde. Proto je zvykem a mým dalším doporučením uzavřít vhodné pojištění majetku.

7.10. Řízení pohledávek

Častým problémem mnoha podnikatelů zejména v některých oborech a v době hospodářských krizí je špatná platební morálka obchodních partnerů z řad odběratelů a tím riziko druhotné platební neschopnosti. S jí stou malou mírou nedobytných pohledávek se obvykle v podnikání počítá, avšak pokud objem těchto pohledávek roste, představují velké riziko pro majetek podnikatele a v krajním případě i pro jeho celé podnikání. Rovněž toto téma je velmi široké, proto se pouze zmíním o základních postupech a možnostech řízení pohledávek.

Smyslem řízení pohledávek je ochránit podnikatele před vysokým podílem pozdě placených faktur (které vážou velký objem kapitálu potřebného jinde) a minimalizovat nedobytné pohledávky, které nejsou splaceny nikdy nebo pouze s vyložení neadekvátně vysokých nákladů na vymáhání. Podnikatel musí pečlivě zvážit, jak bude přistupovat k pohledávkám, jelikož příliš tvrdá politika způsobuje odliv zákazníků, ale naopak příliš benevolentní politika způsobuje výše popsané problémy a tak proti sobě zde stojí zájmy finanční a zájmy marketingu.

Základem řízení pohledávek je nastavení prodejních podmínek (platební podmínky, poskytování obchodního úvěru atd.), vedení evidence pohledávek (efektivnost jejich řízení) a vymáhání pohledávek. Dojde-li ke krajní situaci a faktura není zaplacená, je nutno v zájmu ochrany vlastního majetku přistoupit k vymáhání pohledávek. Ačkoli jsou situace, kdy se jednoznačně pohledávku vymáhat nevyplatí a je vhodnější ji odepsat jako ztrátu. Na začátku je vhodné posoudit, zda obchodní partner faktury kvůli své špatné finanční situaci platit nemůže nebo pouze nechce a zakládá své podnikání na pochybných praktikách. Pomím zde situaci, kdy odběratel není ochoten zaplatit za dodávku z důvodu nedodržení dodavatelských podmínek ze strany podnikatele a situace je dále řešena právní cestou.

Příklad jak postupovat v případě neochoty partnera zaplatit vyfakturovanou částku:

Tabulka 5: Postup vymáhání pohledávek

Doba do/po splatnosti	Úkon	Komentář
- 3 dny	Telefonický kontakt	U velkých faktur se vyplatí před splatností ověřit, zda odběratel fakturu má a zda se jí chystá uhradit.
+ 3 dny	Telefonický kontakt	U každé faktury nad určitou hranici se ověří důvody nesplnění termínu splatnosti.
+ 2 týdny	Písemná upomínka č. 1	Formální upomenutí s žádostí o urychlené uhrazení všech splatných závazků.
+ 4 týdny	Ukončení dodávek na obchodní úvěr	
+ 6 týdnů	Písemná upomínka č. 2	Pokus o smír a formální žádost o navržení reálného splátkového kalendáře.
+ 8 týdnů	Předání soudnímu nebo mimosoudnímu vymáhání	Podle charakteru dlužníka a pohledávky se zvolí možnost podání žaloby pro neplacení, návrh na exekuci nebo se případ předá agentuře pro mimosoudní vymáhání.

Zdroj: RADOLCOVÁ, Kateřina. 2011. *Řízení pohledávek ve vybrané firmě*. Znojmo. Dostupné z: <http://theses.cz/id/nlakfi/BP.pdf>. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. Vedoucí práce Prof. Ing. Iva ŽIVĚLOVÁ, CSc.

8. Závěr

V této práci pracuji s mnoha různými tématy z oblasti práva i ekonomiky, tudíž ačkoli je tato problematika velice zajímavá, nebylo možné většinu v těchto téma zpracovat do hloubky. To ostatně ani nebylo účelem této práce, jelikož účelem této práce bylo naopak poskytnout ucelený přehled o majetku strojírenského podnikatele z pohledu práva i z pohledu řízení a ekonomiky podniku. A to jsem v této práci splnila.

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo vysvětlit souvislosti týkající se majetku strojírenského podnikatele a navrhnout způsoby jeho ochrany. Pro tyto účely bylo třeba nejprve vymezit pojem podnikatele, jak jej vidí aktuální právní úprava, tzn. především NObčZ, a také vymezit majetek z hlediska právního i ekonomického, což bylo obsahem prvních kapitol mé práce.

V páté kapitole jsem zpracovala vybrané účetní a daňové aspekty majetku. Problematika účetnictví a daní je velmi široká. Nejprve bylo pro účely této práce nezbytné stanovit, kteří podnikatelé účtují jakým způsobem (daňová evidence nebo podvojně účetnictví), jelikož pokračování kapitoly se jí ž týkalo pouze podnikatelů vedoucích podvojně účetnictví. Dále jsem se jí ž zabývala výhradně tématy týkajícími se přímo majetku podnikatele, tzn. inventarizací majetku a jeho oceňováním, zásobami a dlouhodobým majetkem.

Problematika sedmé kapitoly, tj. návrh opatření k ochraně majetku, je velmi rozsáhlá, jelikož každý podnikatel má jiné požadavky a jiné možnosti jak ochránit svůj majetek, proto není reálně možné zpracovat manuál konkrétních kroků platných a účinných pro všechny podnikatele ve strojírenství.

A proto jsem v souladu s cíli práce zpracovala a navrhla přehled možností, jaké má strojírenský podnikatel, chce-li ochránit svůj majetek. Kapitola obsahuje ochranu majetku hmotného i nehmotného, které se zakládají na naprosto odlišných předpokladech. Jako jeden ze způsobů ochrany majetku zde navrhuji, aby podnikatel vždy jednal v souladu s platnými právními předpisy a v rámci dobrých mravů, čímž nepřímo ochraňuje svůj hmotný majetek i pověst a dobré jméno. Dále se zde věnuji ochraně nehmotného majetku, dobré pověsti, informací a obchodního tajemství. Další metody se věnují problematice zaměstnanců, jejich školení i odpovědnosti. A rovněž řízení pohledávek. Zbývá doporučení se týkají ochrany hmotného majetku.

9. Použité zdroje

- [1] HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3.
- [2] ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: Obecná část. Absolutní majetková práva. 1. vyd.* Plzeň: Sagit, 2012, 308 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- [3] ROZEHNAL, Aleš a kol. *Obchodní právo.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 730 s. ISBN 978-80-7380-524-1
- [4] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (včetně důvodové zprávy)
- [5] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- [6] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/zakony/danoveafinancnipravo/zakonodanichzprijemu2015/Předpis č. 563/1991 Sb.: Zákon o účetnictví. 1991.> Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991563>
- [7] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů
- [8] *České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.* Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/daneucetnictvimzdy/ucetnictvi/ucetnivyhlasky/ceskeucetnistandardyproucetnijednotkyktereu/>
- [9] MACÍK, Karel a Theodor BERAN. *Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9.*
- [10] KONEČNÁ, Jana. *Jakzávodat.cz* [online]. Brno, 1995, aktualizováno 13. 1. 2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.jakzavodat.cz>
- [11] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Ochrana osob a majetku.* v Praze: České vysoké učení technické, 2011, 301 s. ISBN 978-80-01-04843-6.
- [12] SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití.* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 190 s. ISBN 978-80-86794-32-7.

- [13] Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru únor 2014)
- [14] JOSEF, Kříž. *Změny v právní úpravě jednání za obchodní korporaci* [online]. 2013 [cit. 2015-06-16]. Dostupné z: <http://www.prf.cuni.cz/josef-kriz-1404046219.html>
- [15] RADOLCOVÁ, Kateřina. 2011. *Řízení pohledávek ve vybrané firmě*. Znojmo. Dostupné z: <http://theses.cz/id/nlakfi/BP.pdf>. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. Vedoucí práce Prof. Ing. Iva ŽIVĚLOVÁ, CSc.

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Vývoj relativní hodnoty hmotných a nehmotných statků v závodech mezi roky 1978-2006	26
Tabulka 1: Odpisové skupiny	51
Tabulka 2: Sazby pro rovnoměrné odpisování	52
Tabulka 3: Koeficienty pro zrychlené odpisování majetku	53
Tabulka 4: Možnosti ochrany různých forem duševního vlastnictví	57
Tabulka 5: Postup vymáhání pohledávek.....	75

1. Obsah

Obsah

1.	Obsah	1
	Seznam použitých zkratek	3
2.	Úvod a cíl	4
3.	Vymezení strojírenského podnikatele.....	5
4.	Vymezení majetku ve smyslu právním a ekonomickém	7
4.1.	Vymezení majetku a věcí obecně ve smyslu právním	7
4.2.	Obchodní závod a pobočka.....	9
4.3.	Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém	10
4.3.1.	Uvedení do problematiky majetku ve smyslu ekonomickém	10
4.3.2.	Dlouhodobý majetek.....	13
4.3.3.	Krátkodobý majetek.....	17
4.3.4.	Nehmotné statky, duševní vlastnictví a průmyslová práva.....	23
5.	Hospodaření a dispozice s majetkem.....	27
5.1.	Zastupování podnikatele ve věcech právních.....	27
5.1.1.	Jednání společnosti prostřednictvím statutárního orgánu	28
5.1.2.	Jednání společnosti prostřednictvím zaměstnanců a pověřených osob	29
5.1.3.	Jednání společnosti prostřednictvím prokuristy	30
5.1.4.	Další způsoby jednání společnosti.....	31
5.2.	Hospodaření a dispozice s majetkem na základě věcných práv	32
5.2.1.	Držba	32
5.2.2.	Vlastnictví a spoluvlastnictví.....	33
5.2.3.	Věcná práva k cizím věcem.....	35
5.2.4.	Správa cizího majetku.....	35
5.3.	Hospodaření s majetkem státu	36
6.	Účetní a daňové aspekty	37
6.1.	Daňová evidence.....	39

6.2.	Podvojné účetnictví	41
6.3.	Inventarizace	44
6.4.	Oceňování majetku obecně	45
6.5.	Zásoby	47
6.6.	Dlouhodobý majetek	50
7.	Návrh opatření směřujících k ochraně majetku	54
7.1.	Jednání podnikatele v souladu se zákony.....	54
7.2.	Ochrana obchodního tajemství.....	55
7.3.	Ochrana „značky“ a dobré pověsti	56
7.4.	Ochrana nehmotných statků, duševního vlastnictví a průmyslových práv..	57
7.5.	Školení zaměstnanců	60
7.6.	Pracovněprávní aspekty ochrany	62
7.6.1.	Odpovědnost zaměstnance a pojištění odpovědnosti za škodu	62
7.6.2.	Monitorování zaměstnanců	65
7.7.	Ochrana informací a dat, kybernetická bezpečnost.....	68
7.8.	Ostraha objektů	70
7.9.	Požární ochrana	71
7.10.	Řízení pohledávek	74
8.	Závěr	76
9.	Použité zdroje	77
	Seznam tabulek a grafů	79
10.	Přílohy	80
10.1.	Příloha č. 1 – Rozvaha	80
10.2.	Příloha č. 2 - Účtová osnova	84
10.3.	Příloha č. 3 - Třídění dlouhodobého hmotného majetku do odpisových skupin	86

Seznam použitých zkratk

NObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
závod	Obchodní závod jak je definován v § 502 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
podnikatel	Osoba podnikatele vy smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku
korporace	Obchodní korporace jak je definována v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

2. Úvod a cíl

Majetek je velmi zásadním faktorem pro veškeré podnikání a jeho vliv ještě stoupá v oblasti strojírenství, kde je vhodná a dostatečná technologická vybavenost závodu významným faktorem umožňující strojírenskou výrobu vůbec. Navíc zde technologické zázemí závodu obvykle představuje značný objem vloženého kapitálu, jelikož výrobní stroje a další vybavení je velmi drahé.

Cílem mé diplomové práce bude vysvětlit souvislosti týkající se majetku strojírenského podnikatele a navrhnout hlavní způsoby jeho ochrany. Diplomová práce se sestává z několika částí. v první části, vymezím pojem podnikatel tak, jak ho stanovuje nový občanský zákoník. v další části práce se budu zabývat majetkem a to jak ve smyslu právním, tak ve smyslu ekonomickém, který je obsáhlejší. V dalších kapitolách se budu věnovat hospodaření a dispozicím s majetkem strojírenského podnikatele a v páté kapitole ve stručnosti zmíním princip a smysl účetnictví (problematika účetnictví je velmi obsáhlá a není v možnostech této práce ji obsáhnout) a zaměřím se na oblasti účetnictví, které nejtěsněji pracují právě s majetkem. Tzn. především oblast účtování o zásobách a dlouhodobém majetku, oceňování a odpisy.

Ve stěžejní šesté kapitole se zaměřím na způsoby, kterými může strojírenský podnikatel ochránit svůj majetek a případně minimalizovat škody na něm vzniklé z hlediska nejen právní, ale i fyzické ochrany.

Hlavními podklady mé práce jsou kromě literatury uvedené v seznamu použité literatury především zákony platné v současné době na území České Republiky. Nejdůležitějším právním pramenem je Předpis č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník, který nabyt účinnosti 1. ledna 2014 a nahradil Občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dále jsem pracovala zejména se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, a vyhláškou č. 500/2002 Sb. (kterou jsou prováděna některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví pro účetní jednotky).

3. Vymezení strojírenského podnikatele

K prvnímu lednu 2014 vstoupily v účinnost tzv. nový občanský zákoník (Předpis č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník, dále pouze NObčZ), a Zákon o obchodních korporacích (Zákon 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech). Tyto zákony nahradily Občanský a Obchodní zákoník a do životů všech občanů České Republiky i do podnikatelského prostředí přinesly zásadní změny. Těmito změnami se ve své práci nebudu do detailů zabývat, nicméně v některých případech bude vhodné je zmínit.

První změnou je pojetí podnikatele jak ho vidí zákon. V minulosti byl definován Obchodním zákoníkem jako osoba nadaná podnikatelským oprávněním a byly rozlišovány čtyři skupiny dle způsobu, jakým bylo oprávnění dosaženo. Od této koncepce bylo upuštěno a v současnosti je vymezení podnikatele provedeno v NObčZ (§420 - §422) konstatováním, že podnikatelem je ten, kdo provozuje podnikatelskou činnost a následuje vymezení znaků podnikatelské činnosti obecně. Určitá osoba je považována za podnikatele se zřetelem ke své podnikatelské činnosti.

Podnikatelem je osoba, které na vlastní účet a odpovědnost vykonává živnostenským nebo způsobem výdělečnou činnost. Tato činnost je prováděna se záměrem činit tak soustavně a za účelem dosažení zisku. Není důležité, zda je ve výsledku opravdu prováděna soustavně, důležitý je právě úmysl. Totéž platí o dosahování zisku. Jako další podmínkou vymezující osobu podnikatele zákon stanovuje zápis podnikatele do obchodního rejstříku dle podmínek uvedených ve zvláštním zákoně a existenci příslušného živnostenského nebo jiného oprávnění, je-li požadováno. Zároveň však ne všichni podnikatelé mají povinnost být zapsáni v obchodním rejstříku.

Strojírenským podnikatelem je každý podnikatel tak, jak jej vymezuje NObčZ, který podniká v oblasti strojírenství. Na činnost některých strojírenských podnikatelů se mohou zvláštních předpisů, pokud do obor jejich podnikání vyžaduje.

Dále je za podnikatele považována každá osoba uzavírající smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání. Popř. osoba jednající jménem podnikatele nebo na jeho účet. Toto ustanovení bylo vytvořeno za účelem sjednocení pojmu s evropským právem a zároveň za účelem ochrany spotřebitele jako slabší smluvní strany. Má zajišťovat lepší ochranu spotřebitele v případech právního styku spotřebitele s osobou, jejímž

cílem a snahou není dosažení zisku, nebo s osobou, která ve vztahu k prováděné činnosti nemá statut podnikatele. Jedná se například o osoby poskytující veřejné a obecně prospěšné činnosti nebo osoby náležející do veřejného sektoru.

Nový občanský zákoník také sjednocuje pojem obchodní firma a název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku a zároveň stanovuje, že podnikatel nesmí mít více obchodních firem. Podnikatel, který nemá obchodní firmu, v právním styku vystupuje pod svým jménem. Jméno ani jméno obchodního závodu nesmí být zaměnitelné se jménem jiného podnikatelského subjektu. Za tímto účelem mohou být ke jménu připojeny dodatky blíže odlišující osobu podnikatele nebo závod. Nesmí však být klamavé a spotřebitele záměrně uvádějící v omyl. Proto se jim věnuje také právní úprava zákazu nekalé soutěže. Další podmínky týkající se obchodní firmy jsou stanoveny v § 424 až § 428.

Sídlem podnikatele je adresa, která byla zapsána do veřejného rejstříku. Uvádí-li však podnikatel jiné místo, než je jeho skutečným sídlem, může se každá osoba dovolat jeho skutečného sídla. Avšak dovolává-li se sídla zapsaného v rejstříku, nemůže podnikatel odporovat tím, že ve skutečnosti zde své sídlo nemá. Sídlem podnikatelů nezapsaných v rejstříku je jejich bydliště nebo adresa jejich hlavního obchodního závodu.

Podnikatelem může být fyzická i právnická osoba a může podnikat v rámci různých právních forem.

Běžné je podnikání formou živnosti, tzv. osoba samostatně výdělečně činná. Další možností je podnikání formou právnické osoby (upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). Dalšími možnostmi je forma tiché společnosti, společnosti a podnikání formou rodinného závodu, který nově zavedl NObčZ.

4. Vymezení majetku ve smyslu právním a ekonomickém

4.1. Vymezení majetku a věcí obecně ve smyslu právním

Nový občanský zákoník v § 495 definuje majetek jako souhrn všeho co patří osobě. Je to souhrn věcí, práv a jiných majetkových hodnot náležejících osobě a majících povahu aktivních hodnotových položek. A naopak jmění osoby zahrnuje veškerý její majetek a dluhy. Dluhy jsou zde myšleny závazky osoby, tedy pasivní („záporné“) majetkové poměry. Jmění je souhrn všeho, co náleží osobě- aktiv i pasiv. Nemusí se však jednat pouze o jmění jednotlivce. Jmění (a tudíž i majetek) může být společné více osobám společně, pokud tvoří společenství.

Vzhledem k tomu, že právní vnímání věci se za poslední století značně odlišilo od intuitivního přirozeného materialistického vnímání tohoto pojmu, považoval zákonodárce za nutné pojem věc právně vymezit (§ 489 až § 495 Předpisu č. 89/2012 Sb. Zákona občanský zákoník a dále). Dříve byl věcí pouze hmotný předmět. Nyní může být věcí v právním smyslu i nehmotná věc. Obecně je věcí vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí – je pro člověka užitečné. Toto tvrzení však neplatí doslova. Věcí například není zvíře ani část lidského těla (byť oddělená). Také ne vše, co je člověku užitečné, je věcí v právním smyslu (např. přírodní živly). Rozhodující je, zda je možné věc přivlastnit a ovládat, zda se jí mohou týkat subjektivní majetková práva. Užitečnost věci nemusí být trvalá vlastnost. Záleží, zda ji člověk dokáže využít.

Věc určena k obecnému užívání je veřejný statek. Některé věci ji ž ze své přirozenosti mohou člověku pravidelně poskytovat plody. A naopak ze své právní povahy poskytují člověku pravidelné užitky. Každé věc má svou cenu, je-li její hodnota vyjádřena v penězích. Pokud není ujednáno jinak nebo zákon nestanoví jinak, je cenou věci cena obvyklá. Pokud má být nahrazena hodnota věci vzhledem ke zvláštním okolnostem, je stanovena cena mimořádná.

Zákon dělí věci (a tím i majetek) v první řadě na hmotné a nehmotné, kdy hmotná věc je definována jako „ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu“. Naopak nehmotné věci jsou práva a věci, které nejsou zařazeny do kategorie hmotných. Těžko logicky zařaditelné jsou přírodní síly, myšleno živly, které jsou ovladatelné, využitelné a obchodovatelné. A rovněž elektřina. Zde by byla úvaha o povaze náročnější, nicméně NOBČZ, potažmo zákonodárce toto dilema vyřešil za nás a určil, že na ovladatelné a obchodovatelné přírodní síly bude v přiměřené míře využito ustanovení o věcech hmotných.

Další podstatné rozdělení je rozlišení na věci movité a nemovité. Toto ustanovení je v praxi velmi obzvláště důležité. Nemovité věci jsou pozemky a stavby pozemního charakteru, věcná práva k nim a věci, které jsou zákonem prohlášeny za nemovité. Zákon vymezuje nemovitou věc a konstatuje, že všechny další věci, ať již hmotné či nehmotné, jsou movité. Pokud není možné určitou věc přemístit na jiné místo, aniž by byla porušena její podstata, a zároveň zákon stanoví, že tato věc není součástí pozemku, je nutno ji považovat také za nemovitou. Dalšími pojmy týkajícími se právního vymezení věci jsou: zastupitelná věc, hromadná věc a zužitelná věc, jimiž se zabývají paragrafy 499 až 501 NOBČZ.

4.2. Obchodní závod a pobočka

Nový občanský zákoník zavedl pojem „obchodní závod“ a „pobočka“ jakožto speciální věci hromadné a zabývá se jimi v § 502 a § 503. Obchodní závod nahradil dříve užívaný pojem „závod“, jehož význam se posunul a pro účely NOBČZ již nebyl vhodný. Navíc nejen různé právní předpisy, ale i právo Evropské Unie chápou tento pojem různě.

„Obchodní závod (dále jen „závod“) je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“¹

NOBČZ již nepředpokládá, že vlastníkem obchodního závodu je vždy podnikatel, ale zohledňuje i případy, kdy je obchodní závod například v majetku dědice po podnikateli, byť dědic sám není způsobilý k vedení závodu. Dědic však může závod propachtovat osobě již způsobilá je.

Věci tvořící závod vymezuje podnikatel sám svou vůlí a není rozhodující stav v evidenci. „Obecně tedy bude platit, že převodem závodu k němu nabyvatel získá *uno actu* vlastnické právo jako k celku, a není tedy nutný samostatně převádět jeho jednotlivé části.“²

Pobočka závodu je do značné míry právně i hospodářsky autonomní jednotka, ale je ponecháno pouze na vůli podnikatele, zda nějakou část závodu vymezí jako pobočku. I zda je rozhodující skutečný stav (zda je jednotka opravdu samostatní), zápis do obchodního rejstříku k její existenci nestačí. Ovšem jakmile je zapsána do obchodního rejstříku, stává se odštěpným závodem ve smyslu práva. Do rejstříku spolu s pobočkou bude zapsán z důvody ochrany dobré víry v rejstřík rovněž jeho vedoucí, který tímto získá oprávnění v některých záležitostech jednat za podnikatele.

---

¹ § 502 předpisu č. 89/2012: Zákon občanský zákoník. Sb. 2012.

² Předpis č. 89/2012: Zákon občanský zákoník – Důvodová zpráva. 2012.

4.3. Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém

4.3.1. Uvedení do problematiky majetku ve smyslu ekonomickém

Majetek strojírenského podnikatele jsou veškeré majetkové hodnoty, které podnikateli patří a které slouží k jeho podnikání. U podnikatele, který je fyzickou osobou, je obchodním majetkem ten majetek, který mu patří a zároveň slouží k podnikání. Naopak u podnikatele, který je právnickou osobou, se obchodním majetkem rozumí veškerý majetek evidovaný v účetnictví podnikatele.

Každý závod potřebuje ke svému fungování určitý majetek a s tímto majetkem také hospodaří a pečuje o něj. Majetek existuje v mnoha různých podobách a formách, které budou detailně popsány dále. Každý typ závodu a podnikání vyžaduje specifické složení majetku potřebné pro úspěšné fungování a provoz, tj. majetkovou strukturu. A dlouhodobá stabilita závodu závisí mimo jiné právě na schopnosti vedení závodu udržovat rovnováhu v rámci majetkové struktury, finanční struktury (tj. složení využívaného kapitálu) a rovnováhu mezi jednotlivými složkami majetku a druhy využívaného kapitálu.

Faktorů ovlivňující majetkovou strukturu je celá řada. Nejpodstatnějším faktorem je odvětví a typ závodu a z toho vyplývající technická a technologická náročnost výroby. Tato náročnost může být definována například pomocí ukazatele provozní páky. Tento ukazatel znázorňuje poměr mezi fixními a oběžnými aktivy a rozděluje závody na kapitálově lehčí a kapitálově těžší. Strojírenské závody jsou typickými zástupci kapitálově těžkých závodů, které mají značné množství dlouhodobých aktiv o značné peněžní hodnotě vzhledem k relativně malému množství oběžného majetku. Tyto závody jsou někdy také nazývány těžší nebo investičně intenzivní. Oproti tomu typickými zástupci kapitálově lehkých firem jsou například závody působící v oblasti prodeje potravin, průmyslového zboží a prodeje obecně. Tato závody mají velké množství zásob, zboží a dalších oběžných aktiv vzhledem k relativně menšímu objemu investičního (dlouhodobého) majetku. Kapitálově lehké závody jsou někdy také nazývány jako lehké nebo provozně intenzivní.

Při srovnatelných podmínkách (tj. rychlost prodeje, jednotková prodejní cena produktu apod. jsou totožné) bude kapitálově lehký závod dosahovat dříve bodu zvratu (tj. bod v čase, kdy poprvé výnosy dosáhnou stejné hodnoty jako náklady a výroba závodu přestane být ztrátový). Je to dáno tím, že lehký závod má vyšší jednotkové variabilní náklady, ale zároveň má nižší fixní náklady.

Závody s náročnou výrobou rovněž mívají vyšší podíl nehmotného dlouhodobého majetku (patenty, licence, odborný nákladný software, know-how).

Dalším faktorem ovlivňujícím složení a objem majetku je vývoj makroekonomických faktorů a především stupeň rozvoje peněžního a kapitálového trhu v oblastech a státech, ve kterých závod působí. Závody působící ve vyspělých ekonomikách mají vyšší podíl krátkodobého i dlouhodobého finančního majetku. Je to dáno tím, že trhy vyspělých ekonomik nabízejí velké a pestré portfolio produktů finančního charakteru a tím nabízejí mnoho možností ke zvýšení podílu finančního majetku a finančních investic, ale také usnadňují přístup k finančním zdrojům. Tato skutečnost má příznivý vliv na rentabilitu závodu a řízení podnikatelského rizika.

Neméně důležitým faktorem ovlivňující složení a objem majetku je orientace hospodářské politiky závodu a jeho finanční situace. Různí podnikatelé k majetku přistupují různě, ovšem obecným trendem a logickou snahou je zvyšování rentability podnikání. Toho je dosahováno prostřednictvím růstu zisku na jednotku tržeb. A jelikož konkurenční tlak obvykle neumožňuje příliš zvyšovat prodejní cenu produktu, je nutno snižovat jednotkové náklady na produkt. Další metodou zvyšování rentability podnikání je prostřednictvím zrychlování obratu vloženého majetku a zvyšování podílu oběžného majetku na úkor dlouhodobého, jelikož doba obratu oběžného majetku je mnohonásobně kratší než u dlouhodobého. Tyto závody se obvykle brání růstu fixního majetku, a proto využívají například pronájem fixního majetku pomocí leasingu (dopravní prostředky, výrobní stroje) a zrychlené účetní odepisování dlouhodobého majetku. Zde nastává konflikt s metodou snižování jednotkových nákladů, které je často realizováno zhromadněním výroby, investicí do výrobního zařízení nebo inovacemi. Tyto investice však vedou k nárůstu dlouhodobého majetku.

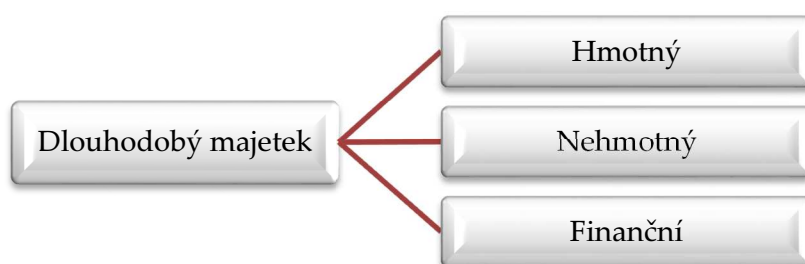
Základním kamenem závodového účetnictví je princip podvojnosti a existence třech provázaných základních bilancí: **Rozvaha**, Výkaz zisku a ztrát (někdy nazýván také Výsledovkou) a Výkaz Cash-Flow (toků hotovosti). Veškeré základní informace o majetku závodu a jeho struktuře najdeme v rozvaze, jejíž podoba je stanovena vyhláškou č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Rozvaha se skládá ze dvoustran- aktiv a pasiv- které musejí mít stejnou hodnotu. Strana aktiv dává přehled o složení a objemu majetku, naopak strana pasiv ukazuje kapitálovou strukturu závodu, to znamená veškeré zdroje kapitálu, ze kterých byl majetek pořízen (kterými je majetek „kryt“).

Rozvaha člení majetek v první řadě z časového hlediska- na majetek charakteru dlouhodobého a krátkodobého. Struktura a formulář rozvahy je uveden v příloze č. 1 této diplomové práce.

4.3.2. Dlouhodobý majetek

Majetek dlouhodobého charakteru je nazýván jako stálý, dlouhodobý, investiční či fixní majetek nebo neoběžná aktiva. Pro dlouhodobý majetek je charakteristická dlouhodobost, zákon ji pomocí doby použitelnosti podmiňuje na jeden rok a více. Tento majetek tedy není spotřebován najednou, ale je spotřebováván či opotřebováván postupně po delší časové období, obvykle mnoho let. To se úměrně projeví v závodovém účetnictví ve formě odpisů a následně nákladů. U některých položek se nepředpokládá opotřebení (časem dokonce můžou být zhodnoceny) a tudíž ani nejsou odepisovány. Například umělecká díla a sbírky, pozemky, finanční investice. Nebo také Goodwill, který dokonce ani není uváděn v rozvaze v peněžním ocenění a oceněn je až v případě prodeje závodu. Svých charakterem významně předurčuje a zároveň omezuje výrobní zaměření závodu.

Rozhodování o pořízení dlouhodobého majetku má v závodu velký význam, jelikož jsou na pořízení často vynaloženy značné peněžní prostředky a zůstávají zde uloženy po dlouhou dobu bez možnosti přeměnit formu tohoto majetku zpět na peněžní prostředky v případě potřeby a tím snižují likviditu závodu. S rozhodováním o pořízení dlouhodobého majetku vlastníkůům a manažerům pomáhají metody hodnocení investic. Vzhledem k obvykle značné finanční náročnosti a dlouhodobému charakteru pořízení dlouhodobého majetku, je rozhodnutí pečlivě zvážit a nejlépe posoudit potenciální investici pomocí některé z metod hodnocení investic

Dlouhodobý majetek může být pořízen těmito způsoby:

1. nákupem
2. vlastní výrobou (vlastní činností závodu)
3. bezúplatným darováním
4. zjištěním přebytku při inventarizaci

5. jako nepeněžitý vklad společníka/akcionáře
6. převodem dle platných právních norem
7. leasingem (leasing ovšem není klasickou formou vlastnictví, jelikož majetek zůstává ve vlastnictví poskytovatele leasingu a podnikatel nenabývá vlastnických práv k tomuto majetku)

Dlouhodobý majetek může být vyřazen těmito způsoby:

1. Vyřazení majetku po jeho řádném účetním odepsání
2. Vyřazení majetku před jeho řádným účetním odepsání
3. Vyřazení prodejem
4. vyřazení v důsledku poškození
5. přerazení majetku z podnikání do osobního užívání
6. vklad majetku do jiné kapitálové společnosti

Dlouhodobý majetek může být povahy hmotné, nehmotné či finanční.

Dlouhodobým hmotným majetkem jsou věci movité a nemovité. Nemovité věci jsou pozemky a stavby pozemního charakteru, věcná práva k nim a věci, které jsou zákonem prohlášeny za nemovité. Všechny další věci jsou movité. Pokud není možno určitou věc přemístit na jiné místo, aniž by byla porušena její podstata, a zákon stanoví, že tato věc není součástí pozemku, je nutno ji považovat také za nemovitou. Aby byl hmotný majetek považován za dlouhodobý, musí být splněna podmínka, že jeho pořizovací cena je vyšší než 40 000 Kč a doba použitelnosti minimálně jeden rok. Z pohledu účetnictví a rozvahy je dlouhodobý hmotný majetek členěn do následujících položek:

1. Pozemky
2. Stavby
3. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje, přístroje, zařízení, dopravní prostředky aj.)
4. Pěstitelské celky trvalých porostů
5. Základní stádo a tažná zvířata
6. Jiný dlouhodobý hmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
9. Oceňovací rozdíl k nabytému majetku (+/-)

Mezi dlouhodobý hmotný majetek se zahrnují rovněž některé prvky technického zhodnocení majetku, jako jsou nástavby, přístavby, rekonstrukce, modernizace a jiné úpravy, jejichž účelem je změna účelu nebo změna technických parametrů majetku. Náklady na technické zhodnocení stavby musí dosáhnout významné hodnoty ve vztahu ke stavbě samotné. Od roku 2014 je technické zhodnocení dlouhodobého majetku definováno a upravováno dokonce ve třech právních předpisech (do roku 2014 to bylo pouze v zákoně o dani z příjmu):

1. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu
2. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
3. vyhláška č. 500/2002 Sb. (kterou jsou prováděna některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví pro účetní jednotky)

Definice technického zhodnocení se v těchto třech předpisech významně neliší, ovšem liší se limit a pohled na něj³. Zákon o daních z příjmů za technické zhodnocení považují výdaje na každé jednotlivé ukončené zhodnocení. Oproti tomu účetnictví za technické zhodnocení považuje souhrn nákladů na dokončené zásahy do jednotlivého dlouhodobého majetku za účetní období (zpravidla kalendářní rok).

„U hmotného majetku je hranice pro stanovení technického zhodnocení shodná s hranicí, kterou účetní jednotka používá pro stanovení samotného majetku. Účetní jednotka si může stanovit limit ocenění dlouhodobého majetku shodný se zákonem o daních z příjmů, tedy 40.000 Kč. Limit pro technické zhodnocení bude také 40.000 Kč. Účetní a daňové odpisy budou v tomto případě shodné. U nehmotného majetku zákon o daních z příjmů určuje hranici pro zařazení do majetku 60.000 Kč, pro technické zhodnocení však jen 40.000 Kč. Zde proto bude docházet k rozporu mezi účetními a daňovými odpisy. Pokud si účetní jednotka zvolí limit pro dlouhodobý nehmotný majetek 60.000 Kč, bude také technické zhodnocení v hodnotě do 60.000 Kč účtováno do nákladů. Z daňového hlediska ale náklady na technické zhodnocení převyšující 40.000 Kč nebudou daňově uznatelné a budou zvyšovat vstupní cenu daného majetku (účetní vstupní cena však zůstane původní). Do daňových nákladů se tedy dostanou až formou daňových odpisů.“⁴

Pokud je zhodnocení hodnota nižší než stanovený limit, je pouze na závodě, jak se vzniklými náklady účetně naloží. První možností je zahrnutí do provozních nákladů, druhou možností je zvýšení pořizovací ceny upravované majetkové

---

³ Technické zhodnocení od roku 2014. Portál POHODA [online]. 25.4.2014 [cit. 2015-05-12]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/technicke-zhodnoceni-od-roku-2014/>

⁴ Technické zhodnocení od roku 2014. Portál POHODA [online]. 25.4.2014 [cit. 2015-05-12].

položky a poslední možností je vytvoření samostatné účetní položky. Pokud závod provede úpravu majetku, který má pouze v nájmu a není jeho majitelem, záleží na znění nájemní smlouvy (zda nájemce má povoleno provádět odpisy technického zhodnocení).

Dlouhodobý nehmotný majetek, jako je například software, know-how, práva, licence a patenty závod nakupuje nebo vytváří vlastní činností. Jeho pořizovací cena je zpravidla vyšší než 60 000 Kč, avšak závod může stanovit vlastní interní pravidlo, na jehož základě je nehmotný majetek považován za dlouhodobý i při nižší pořizovací ceně. Musí však splňovat podmínku dlouhodobosti, tj. provozně technická životnost delší než jeden rok.

Z pohledu účetnictví a rozvahy (tj. vyhláška č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je dlouhodobý nehmotný majetek členěn do následujících položek:

1. Zřizovací výdaje
2. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
3. Software
4. Ocenitelná práva
5. Goodwill (+/-)
6. Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
7. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

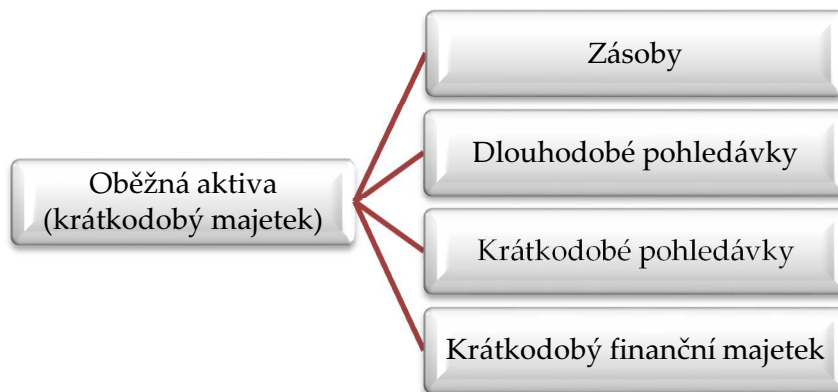
Dlouhodobý finanční majetek jsou cenné papíry nakupované na dobu delší než jeden rok. v praxi existují dva základní důvody pro pořízení dlouhodobého finančního majetku. Prvním důvodem je přebytek peněžních prostředků, které má podnikatel k dispozici a pro něž nemá momentálně jiné vhodné využití v rámci závodu. Zároveň si tak závod zajistí výnos z tohoto kapitálu ve formě úroků, dividend apod.). Druhým důvodem je situace, kdy závod chce získat vliv v určité společnosti. Rozvaha člení dlouhodobý finanční majetek do následujících položek:

1. Podíly v ovládaných a řízených osobách
2. Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
3. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly
4. Půjčky a úvěry- ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv

5. Jiný dlouhodobý finanční majetek
6. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

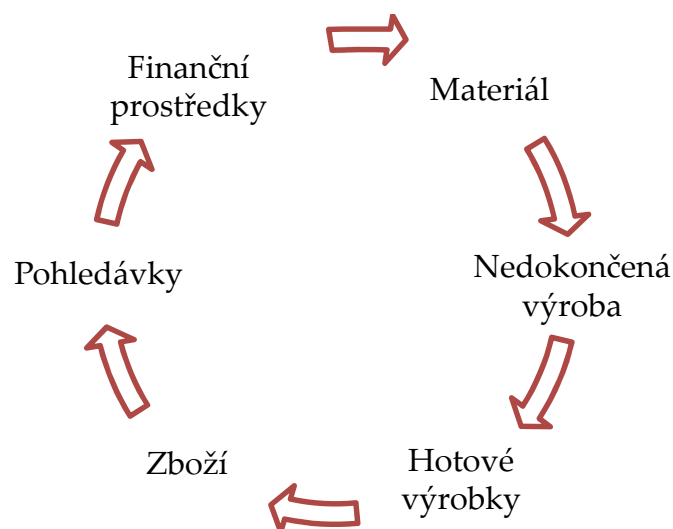
4.3.3. Krátkodobý majetek

Druhou velkou skupinou majetku jsou **oběžná aktiva**, někdy nazývána také jako krátkodobý majetek, oběžný majetek a provozní majetek. Je jím majetek, který nesplňuje podmínku dlouhodobosti (nad 1 rok) nebo pořizovací cenu nad 60 000 Kč nebo 40 000 Kč

Tento typ majetku se oproti dlouhodobému liší tím, že nezůstává v závodu dlouhou dobu ve stejné formě. Jeho podoba se v průběhu rychleji či pomaleji mění, je velmi rychle spotřebováván. Nepodléhá účetnímu odepisování. Rychlost přeměny se nazývá také obrat oběžného majetku a závisí na typu produktů, kterých se týká. Čím rychlejší obrat je, tím jsou zpravidla produkty výnosnější, jelikož v zásobách, materiálu, rozpracované výrobě i zboží je vázán kapitál, který je uvolněn k dalšímu použití okamžikem prodeje, resp. okamžikem uhrazení pohledávky ze strany odběratele nebo koncového zákazníka. Ideální objem oběžných aktiv v závodu je takový, který zabezpečuje bezproblémový chod závodu s co nejmenšími náklady. Ve výsledku tvoří následující koloběh (a proto je také krátkodobý majetek nabýván oběžným):

Oběžná aktiva mají v závodu následující důležité funkce⁵:

1. Vnitřní funkce: zabezpečení bezporuchového koloběhu majetku a kapitálu = provozu závodu
2. Likviditní funkce: zabezpečuje platební schopnost závodu
3. Rezervní funkce: část oběžných aktiv zastává funkci rezervy k pokrytí rizik
4. Záruční funkce: funkce záruky za závazky závodu
5. Vnější funkce: oběžná aktiva slouží k fungování ekonomických a finančních vztahů závodu s okolím

První skupinou oběžných aktiv jsou **zásoby**. Existence zásob v určité minimální výši je nezbytnou podmínkou plynulosti výroby a celkově plynulého chodu závodu. Jak již však bylo řečeno, zásoby v sobě vážou značný kapitál, který může chybět jinde v závodu. Proto je snahou moderních závodů držet pouze co nejmenší objem všech typů zásob.

Detailně se tím zabývají především metody Štíhlé výroby. Jejich snahou je zajistit maximálně plynulý průchod materiálu ve všech fázích rozpracovanosti výrobním cyklem tak, aby nikde nedocházelo k jeho hromadění ani k jeho nedostatku (a tím k prostojům čekajících návazných pracovišť a ekonomickým ztrátám). Tato metody jsou náročné na detailní plánování logistických stejně tak jako výrobních procesů. Nevýhodou je náchylnost výrobního procesu k neplánovaným odstávkám z důvodu minimálních pojistných zásob, kdy je např. kvůli pozdní dodávce jednoho dílu,

⁵ MACÍK, Karel a Theodor BERAN. *Účetnictví*. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009

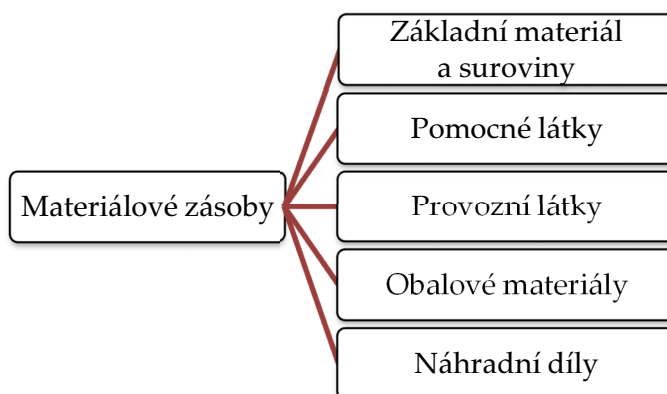
dočasnému výpadku jednoho z dodavatelů, poruše stroje nebo neprůjezdné blízké dálnici zastavena celá výroba.

Dále existují statistické modely výpočtu optimálních nákupních dávek zásob. Tyto modely pracují s průběžnou dobou dodání a pravděpodobností s jakou bude v této době dodáno, jednorázovými náklady dodávky (doprava, manipulace atd.), skladovacími náklady, pojistnou zásobou (zásoba právě pro případ havárie, opožděné dodávky apod.). S pomocí těchto modelů je možno vcelku rychle spočítat ideální teoretický interval dodávek i objem dodávky z hlediska snižování nákladů.

Z hlediska původu je možno zásoby rozdělit do dvou skupin: nakupované (kterými jsou především materiál a zboží) a na zásoby vytvořené vlastní činností závodu (nedokončená výroba a polotovary vlastní výroby a hotové výrobky). Z pohledu účetnictví a rozvahy (tj. vyhláška č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) jsou zásoby členěny do následujících položek:

1. Materiál
2. Nedokončená výroba a polotovary
3. Výrobky
4. Zvířata
5. Zboží
6. Poskytnuté zálohy na zásoby

Materiál tvoří nakoupené a skladované položky nebo materiál vytvořený vlastní činností závodu. Základní materiál a suroviny tvoří podstatu výrobků a jsou pro výrobu naprosto nezbytné (hutní materiál, plastový granulát aj.). Dále jsou součástí zásob pomocné látky, které zajišťují výrobkům určité vlastnosti nebo kvalitativní rysy, ale nejsou jejich podstatou (například látky povrchové úpravy). Provozní (obslužné) látky jsou potřebné pro vytvoření a udržení podmínek potřebných pro výrobu a provoz závodu celkově (palivo a pohonné hmoty, emulze pro obráběcí stroje, provozní kapaliny a plyny a mnoho dalšího). Obalové materiály jsou potřebné k ochraně a dopravě materiálu, zboží, výrobků atd. a mohou být jednorázové či opakovaně použitelné (např. kartony, bedny, IBC kontejnery, sudy). Poslední skupinou materiálových zásob jsou náhradní díly.

Poté co jsou výchozí suroviny a materiály zpracované prvními stupni výrobního procesu (ale zatím ještě nejsou hotovým výrobkem), stává se z nich **nedokončená výroba nebo polotovary vlastní výroby**. Hlavní úlohou nedokončené výroby je zajištění plynulého průběhu výrobního procesu a jejich redukce je častým cílem výrobních optimalizací. Ideálním stavem je, pokud prvky nedokončené výroby plynule projdou výrobním procesem od vstupního materiálu až po finální výrobek bez čekání a v co nejkratší době. Polotovary vlastní výroby se od nedokončené výroby liší tím, že ji ž mohou být prodány jako samostatné výrobky a měly být samostatně skladované a evidované.

Nedokončená výroba a polotovary, které zdárně projdou celým výrobním procesem a všemi příslušnými výrobními operacemi se stávají **výrobky**. Hotové výrobky mohou být dosud uskladněné na skladě a připravené k užití či prodeji nebo mohou být ji ž vyexpedované k zákazníkovi, avšak dosud nevyfakturované (a tudíž jdou dosud majetkem závodu). v případě zejména zemědělských závodů jsou z ekonomického a účetního hlediska zásobami i zvířata, především mladá zvířata ve výkrmu určena k porážce, nechovná a drobná zvířata (včelstva, drůbež, ryby atd.).

Poslední skupinou zásob je **zboží**. Jsou jím veškeré výrobky závodem nakupované za účelem prodeje (bez dalších větších úprav kromě dělení, balení apod.) a vlastní výrobky na prodejnách připravené k prodeji zákazníkům. Zboží náleží závodu, dokud není vyfakturované (i když je ji ž vyexpedované k zákazníkům).

Do zásob je účetně zařazen rovněž hmotný i nehmotný majetek, který nesplňuje podmínky zařazení do dlouhodobého majetku. To znamená, že nesplňuje podmínku dlouhodobosti (doba použitelnosti) delší než jeden rok nebo podmínku

minimální pořizovací hodnoty 40 000 Kč v případě hmotného majetku a 60 000 Kč v případě nehmotného majetku.

Pohledávky na straně aktiv zastupují finanční prostředky, které obchodní partneři dluží záводу. Protikladem pohledávek jsou v rozvaze závazky na straně pasiv, které představují to, co závodu dluží partnerům.

Rozvaha řadí poněkud nelogicky dlouhodobé pohledávky do oběžných aktiv, ačkoli se peněžní prostředky, které představují, neúčastní koloběhu oběžných aktiv ve větší míře a jsou v pohledávkách vázány po velmi dlouhou dobu (i mnoho let). Dlouhodobé pohledávky mohou být následujícího charakteru:

1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídicí osoba
3. Pohledávky – podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy
6. Dohadné účty aktivní
7. Jiné pohledávky
8. Odložená daňová pohledávka

Položky krátkodobých pohledávek jsou na první pohled velmi podobné dlouhodobým až na výjimky, rozhodujícím rozdílem je však odlišný časový charakter a tudíž doba, po kterou jsou vázány a po které mohou být opět přeměněny na peníze. Krátkodobé pohledávky mohou být následujícího charakteru:

1. Pohledávky z obchodních vztahů
2. Pohledávky - ovládající a řídicí osoba
3. Pohledávky – podstatný vliv
4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení
5. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
6. Stát – daňové pohledávky
7. Krátkodobé poskytnuté zálohy
8. Dohadné účty aktivní
9. Jiné pohledávky

Pohledávky, které jsou splaceny, se mění v krátkodobý finanční majetek. Tím mohou:

1. peníze (peníze v pokladně, kterými jsou zajišťované příjmy a výdaje v hotovosti),
2. účty v bankách (příjmy a výdaje zajišťované bezhotovostním platebním stykem)
3. krátkodobé cenné papíry a podíly (např. poštovní známky a kolky)
4. pořizovaný krátkodobý finanční majetek (např. akcie nakoupené za účelem opětovného prodeje do jednoho roku do pořízení).

Všechny položky krátkodobého finančního majetku jsou extrémně rychle přeměnitelné na hotovost (pokud jí již nejsou), což v nich dělá nejdůležitější položku pohotovostní likvidity.

Posledními dosud neuvedenými položkami aktiv jsou Pohledávky za upsaný kapitál a Časové rozlišení, které zahrnuje náklady a příjmy příštích období.

Na tomto místě by se hodilo ve stručnosti zmínit také druhou stranu Rozvahy - pasiva, které umožnily pořízení aktiv (majetku). Základní a nejdůležitější rozdělení pasiv je na vlastní kapitál a cizí zdroje. Vlastní kapitál jsou finanční zdroje pocházející od vlastníků závodu nebo ze závodu samotného, resp. z jeho činnosti. Naopak cizí zdroje pocházejí z „vnějšku“ a mají závazkový charakter.

4.3.4. Nehmotné statky, duševní vlastnictví a průmyslová práva

Do této kapitoly jsem se rozhodla zařadit navíc podkapitolu zabývající se nehmotnými statky, duševním vlastnictvím a průmyslovými právy jakožto speciální formou majetku podnikatele ačkoli neodpovídá struktuře rozvahy. Nicméně dnes, v 21. století, tyto formy majetku jsou významnější než kdykoli v minulosti a v sedmé kapitole této práce se proto budu zabývat způsoby jejich ochrany.

V dnešní době je většina trhů (nejen strojírenský) vysoce globalizovaných, což v praxi znamená, že podnikatel nesoupeří o své zákazníky pouze s konkurenty v místě podnikání, nýbrž v mnoha oblastech dokonce s konkurenty z celého světa. Proto je konkurenční prostředí v dnešní době agresivnější než kdy dříve a podnikatelé si musí stanovit vhodnou podnikatelskou strategii a tu plnit.

Podnikatelských strategií existuje mnoho. Z nich pouze některé jsou zaměřené na včasné a radikální inovace produktů, u nichž je potřeba výzkumu, vývoje a inovací nejzřetelnější, ovšem inovovat musejí i podnikatelé s jinými strategiemi. Např. pokud si podnikatel zvolí jako svou strategii prodávat co nejlevnější produkty, je zpravidla nutné neustále inovovat veškeré procesy ve společnosti tak, aby bylo dosahováno čím dál většího zhromadnění výroby a zároveň snižování nákladů na jednotku produktu.

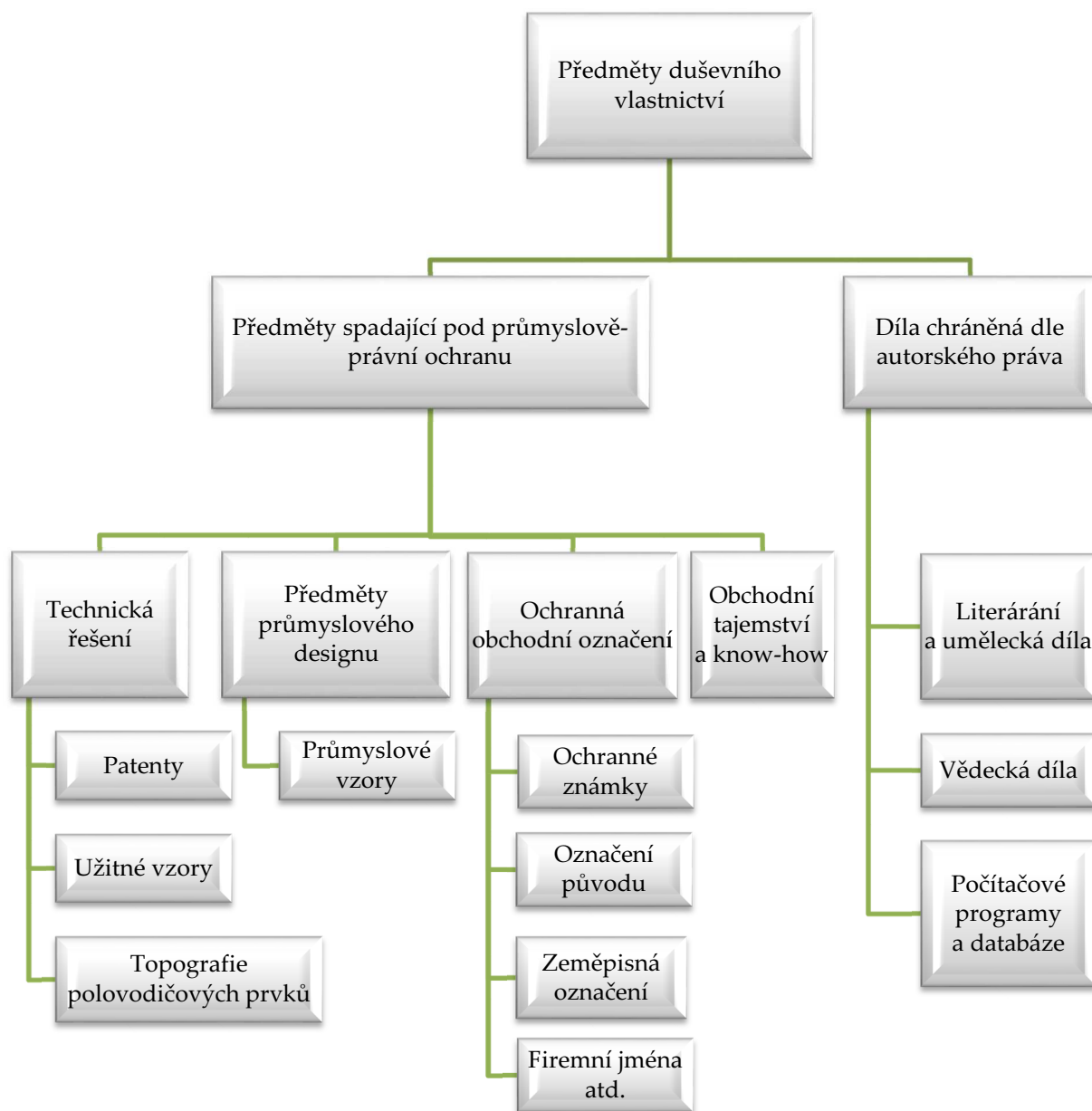
Nejen v České Republice jsou zpravidla iniciátory a nositeli nejradikálnějších inovací malé střední podniky (nově obchodní závody). Jejich slabou stránkou bývá nižší kapitálové zázemí, malý podíl na trhu a menší povědomí potencionálních zákazníků o jejich existenci a nabídce. Rovněž také vlivem menšího vyráběného množství nemohou konkurovat velkým a nadnárodním závodům nízkou jednotkovou cenou produktů. Proto musí využít svých silných stránek a konkurenčních výhod, kterými jsou flexibilita a relativně nízké počáteční a náběhové náklady, a konkurovat velkým závodům inovacemi produktů a zaváděním progresivních technologií. Pak jejich podstatnou složku aktiv tvoří duševní a průmyslové vlastnictví, výsledky výzkumu a vývoje a nehmotné statky obecně. Záleží však na typu podnikání. Pro mnoho velkých společností a nadnárodních korporací rovněž představují inovace základ úspěchu. Typickým příkladem jsou společnosti působící v oblasti automobilového průmyslu, jejichž souboje o ten „nej“ nový model automobilu ve sdělovacích prostředcích sledujeme téměř dennodenně.

V terminologii týkající se duševního vlastnictví nejsou autoři jednotní. Nicméně v širším smyslu ho lze chápat jako „souhrn práv k vynálezům, průmyslovým vzorům, ochranným známkám, obchodním firmám a obchodním jménům, k vědeckým objevům, práva na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké, čímž jsou míněna práva k obchodnímu tajemství, know-how, zlepšovacím návrhům, odrůdám rostlin, topografiím polovodičů, označením původu a zeměpisným označením, tedy k nehmotným statkům v oblasti duševní činnosti, které spadají do průmyslového vlastnictví nebo do duševního vlastnictví v užším smyslu.“⁶

Obecně jsou předměty duševního vlastnictví děleny do dvou kategorií dle způsobu jejich ochrany:

---

⁶ str. 14, SUCHÝ, Václav. 2010. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON)

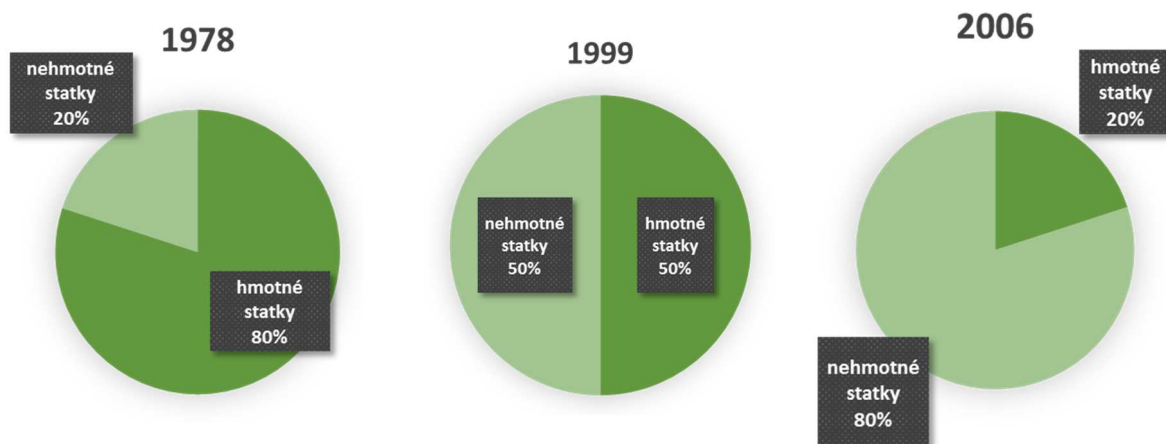

Občas se lze setkat s pojmem průmyslové vlastnictví. Ani tento pojem není zakotven v zákoně a není jednotný, lze však přirovnat k duševnímu vlastnictví. Porušování autorských a s nimi souvisejících práv bývá označováno jako pirátství, oproti tomu paděláním nebo padělatelstvím je označováváno porušování průmyslových práv. Právní systém týkající se ochrany práv k duševnímu vlastnictví prošel rozsáhlou přestavbou v 90. letech a současný stav ji ž odpovídá požadavkům volného tržního hospodářství a rovněž je v souladu s právem Evropské Unie. To usnadňuje spolupráci mezi českými a evropskými institucemi, které se touto problematikou zabývají. Na Evropské úrovni jsou jimi Evropský patentový úřad a Evropská patentová organizace, v České Republice se ochraně duševních práv věnuje Úřad průmyslového vlastnictví správní organizace mající oprávnění od Ministerstva kultury.

Důležitost ochrany nemotných statků navíc také rostoucí podíl nemotných statků vůči hmotným statkům v majetku současných společností, kde tento podíl v extrémních případech dosahuje až 80 % nemotných statků a pouze 20 % hmotných statků.⁷ Přesto se mnoho podnikatelů k této problematice staví pasivně.

Graf 1: Vývoj relativní hodnoty hmotných a nemotných statků v závodech mezi roky 1978-2006

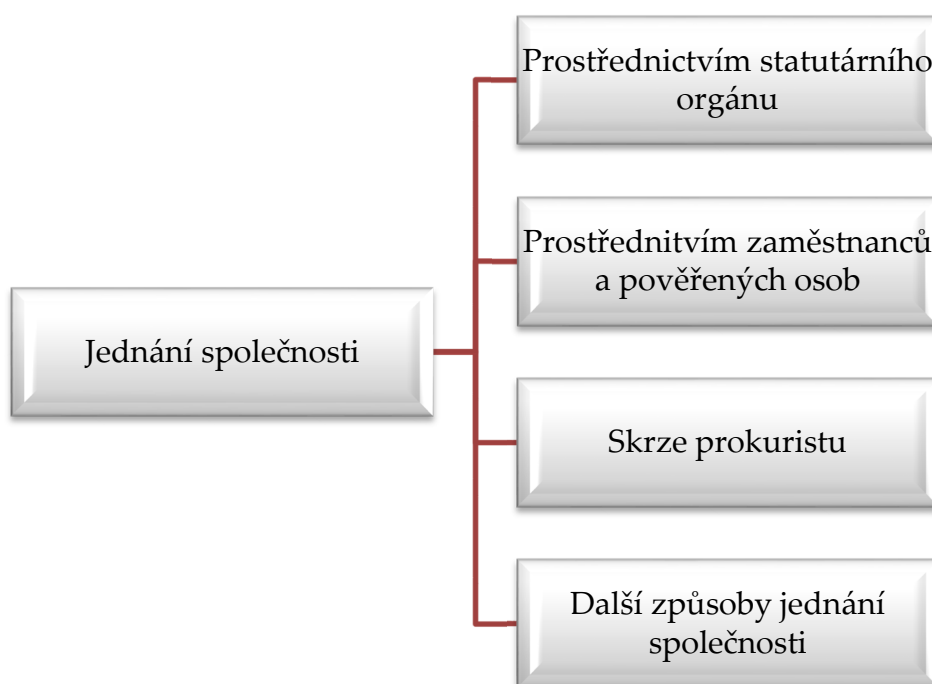
Zdroj: str. 21, SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

⁷ Zdroj dat: SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

5. Hospodaření a dispozice s majetkem

5.1. Zastupování podnikatele ve věcech právních

Je-li podnikatelem fyzická osoba, tedy OSVČ, je právně jednat oprávněna výhradně samotná fyzická osoba. Případně může být zastoupena osobou, které udělí plnou moc. U podnikatele, kterým je právnická osoba, je situace o poznání složitější. Je to dáno tím, že právnická osoba je právoplatným subjektem práv a povinností, avšak logicky nemá svéprávnost a nemůže jednat přímo. Proto existuje více způsobů, jakými může být jejím jménem jednáno.⁸

Jménem obchodní společnosti musí být jednáno již v době, kdy ještě konkrétní obchodní společnost jako taková ani neexistuje. Je to logické, jelikož aby vůbec vznikla, musí nějaká jiná právnická či fyzická zakládající osoba podniknout příslušné právní a organizační kroky. Tuto situaci upravuje NObčZ v § 127:

„ Za právnickou osobu lze jednat jejím jménem již před jejím vznikem. Kdo takto jedná, je z tohoto jednání oprávněn a zavázán sám; jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Právnická osoba může účinky těchto jednání pro sebe do tří měsíců od svého vzniku převzít. V takovém případě platí, že

⁸ JOSEF, Kříž. *Změny v právní úpravě jednání za obchodní korporaci* [online].

je z těchto jednání oprávněna a zavázána od počátku. Převezme-li je, dá dalším zúčastněným najevo, že tak učinila.⁹“

5.1.1. Jednání společnosti prostřednictvím statutárního orgánu

Základní a nejdůležitější způsob jednání obchodní společnosti je prostřednictvím jejího statutárního orgánu. Ten má nejrozsáhlejší jednatelská oprávnění a konkrétní statutární orgány a způsoby jednání jsou upraveny v zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a závisí na typu obchodní společnosti¹⁰.

Obecně platí, že člen statutárního orgánu může zastupovat obchodní společnost ve všech záležitostech (tudíž i v právním jednání) samostatně, pokud zákon nebo zakladatelské právní jednání neurčí jinak. Členové musí respektující zásady péče řádného hospodáře a v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace. V některých případech je vyžadováno kolektivní jednání více členů společně. Členové statutárního orgánu mohou prostřednictvím plné moci pověřit jinou osobu, aby je ve výkonu některých činností člena zastoupila.

„Omezení jednatelského oprávnění orgánu obchodní korporace společenskou smlouvou nebo jiným ujednáním nebo rozhodnutím orgánu obchodní korporace nejsou vůči třetím osobám účinná, i když byla zveřejněna.“¹¹ Obecné podmínky kladené na všechny členy statutárních orgánů všech společností stanovuje zákon o obchodních korporacích v § 46.

V některých případech zákon vyžaduje souhlas statutárního orgánu k určitému právnímu jednání. Pokud tento souhlas udělen nebyl, je právní jednání neplatné a oprávněná osoba, která se o této skutečnosti dozvěděla (nebo dozvědět mohla a měla) se může do zákonem stanovené doby dovolat neplatnosti.

Statutárním orgánem Společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů, a pokud tak určí společenská smlouva, tvoří více jednatelů kolektivní orgán. Nikdo není oprávněn jednatelem poskytovat pokyny k obchodnímu vedení, avšak s rozhodnutím o obchodním vedení musí souhlasit většina jednatelů.

---

⁹ § 127, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

¹¹ §47, Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Podoba statutárního orgánu akciové společnosti závisí a zvolené formě jejího vedení, tedy zda zvolila monistický či dualistický systém řízení společnosti. V případě dualistického systému je statutárním orgánem představenstvo, kterému přísluší veškeré obchodní vedení společnosti. Jeho členy volí a odvolává valná hromada. Pokud stanovy neurčí jinak, má představenstvo 3 členy, kteří mají po jednom hlasu a rozhodují většinou hlasů přítomných členů (nebo vyšším počtem, pokud tak stanoví stanovy). Na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti dohlíží dozorčí rada.

V monistickém systému je statutárním orgánem společnosti statutární ředitel, který je jmenovaný správní radou. Smlouvu o výkonu funkce statutárního ředitele schvaluje správní rada. Může jím být i předseda správní rady.

Statutárním orgánem Veřejné obchodní společnosti bývají zpravidla všichni společníci, kteří splňují zákonné požadavky kladené na členy statutárních orgánů obchodních společností. Případně může společenská smlouva určit, že statutárním orgánem společnosti jsou pouze někteří z nich.

Statutárním orgánem komanditní společnosti jsou všichni komplementáři splňující zákonné požadavky na členy statutárního orgánu, případně i zde může společenská smlouva omezit výkon této funkce pouze na několik nebo jednoho z nich. O věcech, které nepřísluší statutárnímu orgánu, rozhodují všichni společníci, tzn. komplementáři i komanditisté v oddělených hlasováních (neurčí-li společenská smlouva jinak).

Stejně jako akciová společnost, i evropská společnost může mít monistickou nebo dualistickou strukturu. Pak je správním orgánem generální ředitel v jedné osobě nebo generální ředitel jmenovaný správní radou v případě prvním a v případě druhém je jív stejně jako v akciové společnosti představenstvo. Jménem evropské hospodářské zájmové sdružení jsou oprávněni jednat jeden nebo více jednatelů.

5.1.2. Jednání společnosti prostřednictvím zaměstnanců a pověřených osob

Zastoupení právnické osoby zaměstnanci je ve většině společností každodenní rutinou a stanovuje ji § 166 NOBČZ:

„Právnickou osobu zastupují její zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci; přitom rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti. Co je stanoveno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí obdobně pro

zastoupení právnické osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku. Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby má účinky vůči třetí osobě, jen muselo-li jí být známo.“¹²

S tímto tématem souvisí také následující paragraf, který říká:

„Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.“¹³

Dále NOBČZ řeší zastoupení podnikatele i osobou, která nemusí být jeho zaměstnancem (§ 430 - § 431). Podnikatel pověří osobu určitou činností a ta jej následně zastupuje ve všech ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Na druhou stranu podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby, která ač pověření neměla, vyskytovala se v jeho provozovně a třetí strana následně v dobré víře jednala jako by pověřena byla. Rovněž podnikatele zavazuje, překročí-li oprávněná osoba své oprávnění takovým způsobem, že o tom třetí strana nevěděla nebo a vědět nemohla.

5.1.3. Jednání společnosti prostřednictvím prokuristy

Speciálním případem smluvního zastoupení je prokura, kterou upravuje NOBČZ v § 450 (a dále §451 – §456):

„Udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Zcizit nebo zatížit nemovitou věc je však prokurista oprávněn, je-li to výslovně uvedeno.“¹⁴

Při udělení prokury musí být výslovně uvedeno, že jde o prokuru. Dále je nutno uvést, na který z obchodních závodů podnikatele a případně na kterou pobočku se prokura vztahuje. V minulosti byl podmínkou vzniku prokury zápis do Obchodního rejstříku. To ji ž neplatí a prokura vzniká udělením, stále se však do rejstříku zapisuje. Prokuristou se stává vždy jedna nebo více fyzických osob, a pokud

---

¹² § 166, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³ § 167, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴ § 450, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

není řečeno jinak, zastupují podnikatele každá samostatně. Prokuristou se nemůže stát právnická osoba a prokurista nemůže ze své vlastní vůle předat prokuru jiné osobě. Při svém jednání musí prokurista respektovat zásady péče dobrého hospodáře. Ke svým podpisům obchodních dokumentů má připojovat informaci o prokuře. Následky plynoucí z překročení oprávnění prokury se ani zde nenesou třetí strana, která jednala v dobré víře, a dokonce ani podnikatel, pokud toto jednání neschválil.

5.1.4. Další způsoby jednání společnosti

Zvláštním případem jednání jménem podnikatele je jednání vedoucího odštěpného závodu nebo pobočky, který má zpravidla relativně široké pravomoci. Z toho důvodu je v zájmu ochrany dobré víry třetí strany a ochrany dobré víry v obchodní rejstřík vedoucí zapsán do tohoto rejstříku.

„Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku.“¹⁵

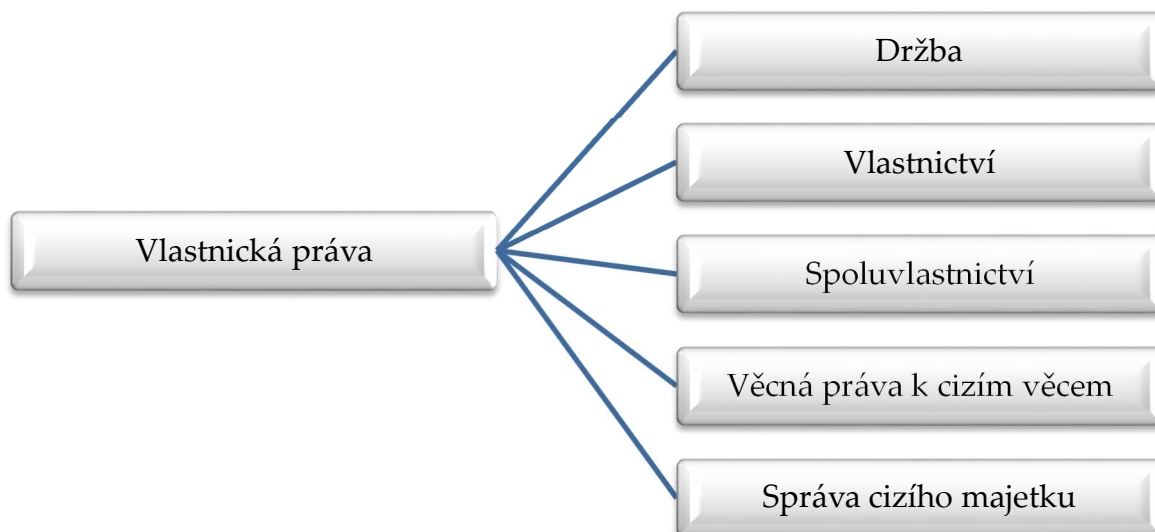
V krajním případě jedná jménem podnikatele i likvidátor nebo insolvenční správce.

---

¹⁵ § 503, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5.2. Hospodaření a dispozice s majetkem na základě věcných práv

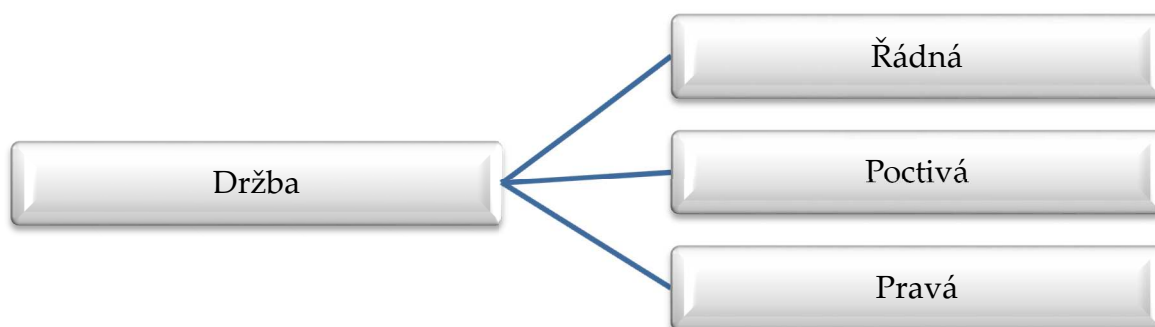
S majetkem může být hospodařeno na základě vlastnických práv, avšak není to podmínkou. S majetkem může být hospodařeno na základě dalších věcných práv, které jsou součástí absolutních majetkových práv a kterými se zabývá NObčZ v § 979 - § 1474.

5.2.1. Držba

Pojem držba není možné chápat doslovně ani ve smyslu mít něco u sebe, zjednodušeně je obsahem držby nakládat s věcí jako s vlastní.¹⁶ Obsahem držby může být i nehmotná věc, zejména držba vlastnického práva a dalších práv.

Dle způsobu nabytí existují 3 typy držby, jejichž vymezení obsahuje NObčZ:

¹⁶ str. 203, HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013

Poctivý držitel smí v mezích právního řádu věc držet a užívat ji, dokonce ji i zničit nebo s ní jinak nakládat v mezích právního řádu, aniž by se z toho musel někomu zpovídat. Zároveň mu náleží všechny plody věci, jakmile se oddělí, a veškeré jí ž vybrané, které za držby dospěly. Dále mu mohou být uhrazeny některé náklady související s držbou, nikoli však běžné udržovací náklady a náklady převedení držby.

A naopak nepoctivý držitel je povinen vydat veškerý užitek, kterého držbou nabyl, a nahradí ten, který by získala zkrácená osoba, jakož i všechnu škodu, která vzešla z jeho držby. Zároveň má nárok na náhradu některých nákladů jim vynaložených. Dále zákon upravuje podmínky ochrany, uchování a zániku držby a prekluzivní lhůty.

5.2.2. Vlastnictví a spoluvlastnictví

Vlastnictví je historicky nejtýpčtější a nejvýznamnější majetkové právo, které má také ze strany NObčZ nejvyšší ochranu. Definice vlastnictví dle NObčZ:

„Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.

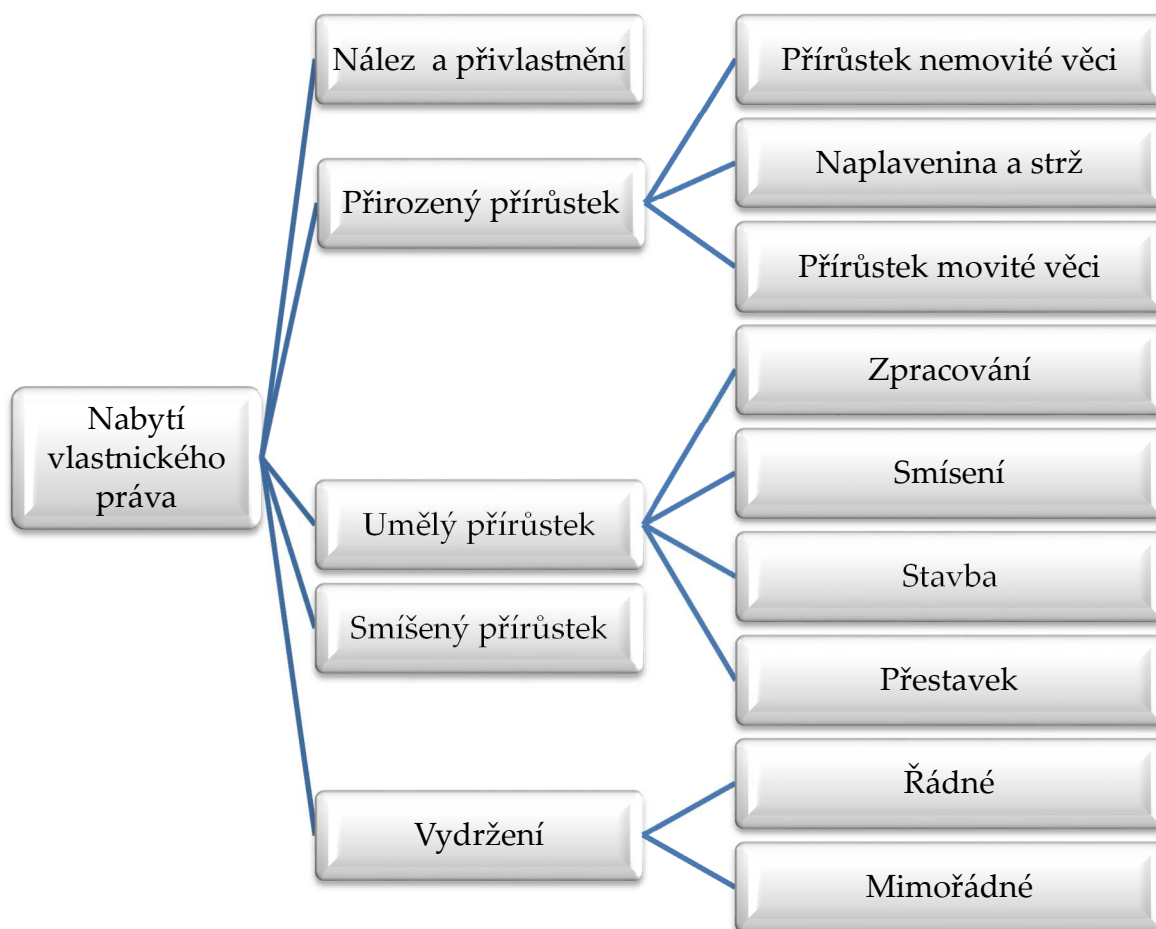
Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“¹⁷

Dále NObčZ stanovuje řadu případů omezení vlastnických práv. Zákon připouští více způsobů, jak lze nabýt vlastnických práv:

---

[1] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Spoluvlastnictví spočívá ve společném vlastnictví jedné věci dvěma nebo více spoluvlastníky. Vzhledem k věci jako celku, se spoluvlastníci považují za jedinou osobu a nakládají s věcí jako jediná osoba. Každý spoluvlastník má právo k celé věci. Toto právo je omezeno stejným právem každého dalšího spoluvlastníka.

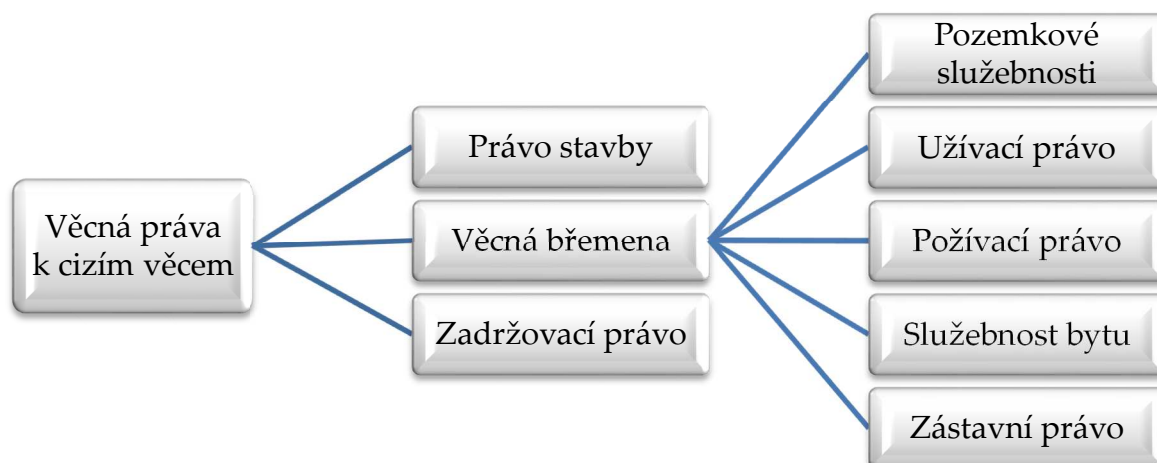
Velikost podílu vyplývá z právní skutečnosti, na níž se zakládá spoluvlastnictví nebo účast spoluvlastníka ve spoluvlastnictví. To spoluvlastníkům nebrání, aby si velikost podílů ujednali jinak; takové ujednání musí splňovat náležitosti stanovené pro převod podílu.

Spoluvlastník může se svým podílem nakládat podle své vůle. Takové nakládání však nesmí být na újmu právům ostatních spoluvlastníků bez zřetele k tomu, z čeho vyplývají.¹⁸

¹⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

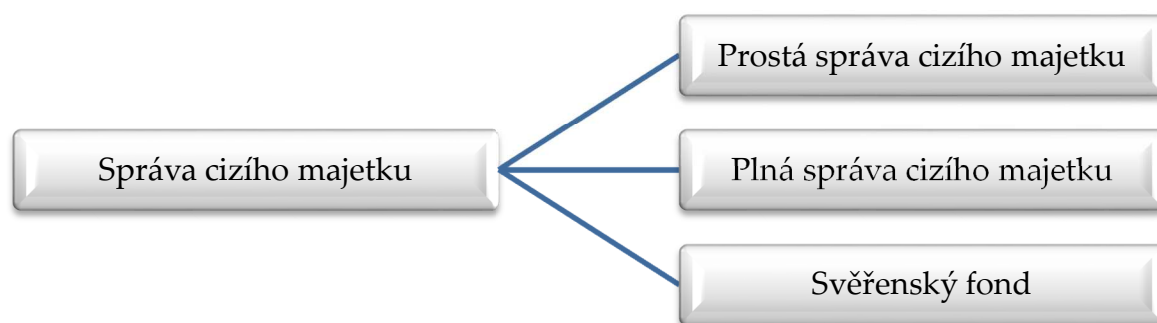
5.2.3. Věcná práva k cizím věcem

„Věcná práva k věcem cizím jsou práva, jejichž obsahem jsou určitá oprávnění konkrétního subjektu k věcem, ohledně nichž daný subjekt nedisponuje vlastnickým právem. Taková osoba tak prostřednictvím věcného práva k věci cizí získá část oprávnění, jež by jinak náležela vlastníkov, který je naopak v nakládání se svým majetkem v rozsahu existujícího práva l cizí věci vyloučen, resp. omezen.“¹⁹

5.2.4. Správa cizího majetku

„Kdo vykonává prostou správu cizího majetku, činí vše, co je nutné k jeho zachování. Každý, komu je svěřena správa majetku, který mu nepatří, ve prospěch někoho jiného (dále jen „beneficient“), je správcem cizího majetku. Má se za to, že správce právně jedná jako zástupce vlastníka.“²⁰

¹⁹ str. 233, HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013

²⁰ § 1400 a 1405, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

5.3. Hospodaření s majetkem státu

Zvláštním případem hospodaření s majetkem nastává v případě státních podniků, které majetek nevlastní, nýbrž hospodaří s majetkem státu (týká se i jiných právních subjektů, avšak zde se zabýváme pouze výhradně podnikajícími subjekty). Státních závodů je oproti stavu před 25 lety málo, nicméně stále v majetku státu zůstalo přes 500 závodů a některé z nich působí v oblasti strojírenství. Například:

- Strojírenský zkušební ústav, s.p.
- DIAMO, státní podnik odštěpný závod GEAM
- Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.
- LOM PRAHA s. p.
- STROJOBAL Hradec Králové, státní podnik
- a další.

Z tohoto důvodu se v této práci zmíním rovněž o hospodaření s majetkem státu, které má své specifika.

Postavení a právní poměry státních podniků upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Zde je stanoveno, že státní podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Jeho statutárním orgánem je ředitel. Zakladatelem podniku je stát zpravidla zastoupen některým ministerstvem. Státní podnik má právo hospodařit s vymezeným obchodním majetkem a při hospodaření s ním vykonává práva vlastníka dle zvláštních předpisů a může ho použít k zajištění svých závazků (vyjma majetku určeného v zakladací listině, s tím může státní podnik nakládat pouze se schválením zakladatele). Zakladatel (stát) je oprávněn měnit vymezení určeného majetku v průběhu podnikatelské činnosti podniku, vyžadují-li to naléhavé hospodářské nebo bezpečnostní zájmy státu.

Zakladatel (tj. stát) musí souhlasit s právní úkony týkající se majetku, v opačném případě je ono právní jednání od počátku neplatné. Majetek, který stát nabyde od jiné osoby, se stává majetkem státu. Rozsah a forma účetnictví státního podniku je stanovena zvláštním předpisem a uzávěrky vždy musí být potvrzené auditorem. Dary může podnik ze svého majetku poskytovat pouze v omezené míře a k případnému zastavení majetku potřebuje souhlas státu. Odejmout majetek lze za předpokladů stanovených zákonem. Trvale nepotřebný majetek lze za souhlasu státu bezúplatně darovací smlouvou převést na samosprávný celek nebo jeho sdružení dle zvláštního zákona.

6. Účetní a daňové aspekty

Existují tři odlišné principy, ze kterých je při výpočtu daňové povinnosti podnikatelů vycházeno. První metodou je daňová evidence, která je jednodušší a historicky vychází z jednoduchého účetnictví. Druhou metodou je podvojně účetnictví. Rozhodujícím kritériem pro rozhodnutí jaký princip uplatňovat je obrat. v následujících čtyřech případech je podnikatel povinen vést podvojně účetnictví:

1. Závod dosáhl ročního obratu více než 25 mil. Kč. Podvojně účetnictví se je nutno začít vést od 1. ledna následujícího roku.
2. Podnikatel je zapsán do obchodního rejstříku a podvojně účetnictví je povinně vedeno od data zapsání podnikatele do obchodního rejstříku
3. Podnikatel podniká v oboru, kde je na základě právního předpisu povinné vždy vést podvojně účetnictví.
4. Vedení podvojně účetnictví na základě vlastního rozhodnutí podnikatele.

V ostatních případech postačuje daňová evidence. Podvojně účetnictví není nutno vést ani v případě, že nepodnikající osoba má příjmy vyšší než 25 mil. Kč.

Obrat je pro různé účely definován různě. Například výše obratu spočtená dle kritérií pro povinnou registraci plátce daně z přidané hodnoty je jiná, než je výše obratu spočtená dle kritérií pro povinnost vedení podvojně účetnictví.

Pro účely posouzení povinnosti vedení účetnictví je do obratu započítávány následující:

- a. příjmy podléhající dani z příjmu (tj. zdanitelná plnění) včetně přijatých záloh
- b. zdanitelná plnění osvobozená od DPH
- c. DPH v případě, že podnikatel není plátcem DPH

A naopak do tohoto obratu nejsou započítávána:

- a. DPH v případě, že podnikatel je plátcem DPH
- b. Příjmy z činnosti splňující kritéria podnikání, avšak neprováděna podnikatelem
- c. Zdanitelná plnění, ze kterých však příjmy neplynou v posuzovaném období ale až v obdobích následujících
- d. přijatý bankovní úrok
- e. přijaté úhrady za služby, které byly či budou plněny mimo území České Republiky

V některých případech je možno využít také daňových paušálů, které jsou nejjednodušeji použitelné, ale výše stanovená daně nevychází ze skutečného hospodářského výsledku.

Ve sdružení podnikatelů je nutno posuzovat jednotlivé členy, a pokud byť jediný z nich má povinnost účetnictví vést, mají tuto povinnosti i všichni ostatní členové.

6.1. Daňová evidence

Daňovou evidenci upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně §7b, avšak upravuje pouze její obsah. Forma a způsob vedení evidence je ponechána zcela na vůli podnikatele. Smyslem evidence je zjištění základu daně z příjmu a proto je základní požadavkem na její vedení vytvořit členění tak, aby z ní podnikatel a finanční úřad mohl vypočíst základ daně. Základní účetní knihou je peněžní deník zachycující pohyb peněžních prostředků a pomocné účetní knihy, které zachycují stavy a pohyby nepeněžních prostředků. v daňové evidenci postačuje jednoduše evidovat:

1. příjmy a výdaje
2. majetek a závazky

Plátci DPH uvádějí veškeré část bez DPH.

V nejjednodušší možné formě daňové evidence příjmů a výdajů postačují dva sloupce, jeden pro příjmy a druhý pro výdaje. Musí v ní být zaznamenány veškeré příjmy (peněžní i nepeněžní), které byly podnikatelem přijaty (hotově, bankovní transakcí i fyzicky) v období od 1. ledna do 31. prosince daného roku. v zájmu podnikatele je, aby v evidenci byly zaznamenány rovněž veškeré daňově uznatelné náklady, které byly v daném období zaplacený (vč. odpisů dlouhodobého majetku, nákladů na auto aj.).

Zjednodušení oproti podvojnému účetnictví spočívá v absenci podvojných účtů a principu podvojnosti, ale také v tom, že není třeba evidovat pohyb peněz na účtech, dělit příjmy ani výdaje dle druhu ani je řadit chronologicky (rozhodující je pouze jejich zařazení do správného kalendářního roku). Neumožňuje oddělit kapitálovou a majetkovou stránku podnikání. Dalším rozdílem je, že podvojně účetnictví pracuje s náklady a výnosy, zatímco pro účely daňové evidence jsou rozhodující až vlastní příjmy a výdaje, tedy okamžik, kdy dochází k vlastnímu zaplacení jedné či druhé straně.

Forma evidence majetku a závazků rovněž není striktně dána, musí však dodržovat ji stá pravidla. K obsahovému vymezení složek majetku jsou použity příslušné právní předpisy o účetnictví a stejně jako v účetnictví, je i zde majetek rozlišován na drobný a dlouhodobý. Evidence drobného majetku není povinná, je však doporučena zejména pro vlastní potřeby podnikatele. Metody ocenění pro potřeby daňové evidence majetku a dluhů jsou stanoveny v §7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Vždy k poslednímu dni

zdaňovacího období (tj. 31. 12. 2015) je podnikatel povinen zjistit skutečný stav zásob, majetku, dluhů atd. inventarizací a o zjištěných skutečnostech provést zápis. Případné rozdíly jsou promítnuty do základu daně. Záznam o dlouhodobém majetku by navíc měl obsahovat údaje o odpisování, tj. způsob odepisování, odpisová skupina a sazba, výše ročního odpisu a zůstatková cena.

Daňovou evidenci je nutno archivovat nejméně po dobu, po kterou neuplynula lhůta pro stanovení daně, tedy 3 roky (dle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků nelze doměřit ani vyměřit či přiznat nárok na odpočet po uplynutí 3 let od konce řešeného zdaňovacího období). Přejít od daňové evidence k podvojnému účetnictví a zpět upravuje příloha č. 3, zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Opačný přechod upravuje příloha 3 téhož zákona.

6.2. PodvojnÉ účetnictví

Podnikatel, který je zapsán v obchodním rejstříku, má roční obrat nad 25 mil. Kč nebo podniká v oboru, ve kterém zákon stanovuje povinnost vést účetnictví, je povinen vést **podvojnÉ účetnictví** v souladu s příslušnou právní úpravou. Tu tvoří především tyto předpisy:

1. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
2. České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů
3. Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnÉmu účetnictví (tj. vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví)

Účetnictví je jeden z nejdůležitějších informačních systémů v závodě, ne-li nejdůležitějším. Nejen manažerů, ale i externím partnerům (v omezené míře) dává společně se systémem výsledné kalkulace, operativní evidence a závodovou statistikou zásadní ex post informace, tzn. informace o skutečnostech, které se jí ž udály. Účetní postupy jsou často modifikovány. Trendem je jejich sjednocování nejen na úrovni Evropské Unie, ale celosvětově. Toho však pravděpodobně s největší pravděpodobností nebude nikdy dosaženo vzhledem k různému historickému vývoji i odlišným podmínkám.

Účetnictví tvoří ucelený systém složený z účtů a vazeb mezi nimi. Základním principem podvojnÉho účetnictví je účtování účetními jednotkami prostřednictvím podvojnÉho zápisem a v souladu s účetními metodami o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí (dále jen "účetní období"), případně v období, v němž skutečnosti byly zjištěny"²¹ Účetnictví je velmi obsáhlá kapitola sama o sobě, proto není možno v této práci uvést veškeré informace a proto zde uvedu pouze nezbytné základy, obecné zásady a skutečnosti týkající se majetku podnikatele.

Účetním obdobím je po sobě jdoucích 12 měsíců a může se shodovat s kalendářním rokem nebo může být hospodářským rokem, který vždy začíná prvním dnem libovolného měsíce (logicky kromě ledna, kdy by se hospodářský rok shodoval s kalendářním rokem a proto není třeba ho zavádět). Účetní období předcházející změně účetního období může být delší či kratší tak, aby byl možný plynulý přechod na období nové.

---

²¹ §3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Základem účetnictví je podvojný tří bilanční princip, dle kterého je každá účetní událost zapsána v příslušném období do dvou konkrétních účetních účtů dle účetní osnovy. Tyto účty jsou následně sumarizovány a ve výsledku vytvoří tři bilance: Rozvaha, Výkaz zisku a ztrát (Výsledovka) a Výkaz toku hotovosti (Výkaz Cash-Flow), které jsou spolu provázané. Údaje o majetku obsahuje Rozvaha, čemuž se věnuje kapitola Vymezení majetku ve smyslu ekonomickém, proto se zde již rozvahovými majetkovými položkami nebudu dále zabývat a dále v této kapitole dále vysvětlím především problematiku inventarizace, oceňování a odpisování dlouhodobého majetku. Kompletní podoba rozvahy tak, jak ji stanovuje vyhláška č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů je uvedena v příloze této práce.

V podvojném účetnictví je respektováno dvanáct zásad, z nichž některé jsou zakotveny přímo v zákonu účetnictví, jiné jsou pouze obecně uznávané²²:

1. zásada účetní jednotky: účetnictví je vedeno pro konkrétní ucelenou účetní jednotku,
2. zásada měření pomocí peněžní jednotky: předmětem účetnictví mohou být pouze skutečnosti vyjádřitelné v penězích,
3. zásada trvání závodu: předpoklad, že závod, jehož použitelnost není ke konci účetního období vyčerpána, bude dále využíván v období příštím,
4. zásada zjišťování hospodářského výsledku a finanční situace v určitých pravidelných intervalech (periodicita): zjišťování a dokazování hospodářského výsledku a sestavování účetních výkazů je nezbytné provádět v pravidelných intervalech, tj. ke 1x za stanovené účetní období,
5. zásada oceňování v historických cenách: zásada uplatňována z důvodu minimalizace vlivu inflace na výsledky účetnictví říká, že veškerý majetek je třeba oceňovat v pořizovacích cenách platných v okamžiku koupě,
6. zásada stálé kupní síly peněžní jednotky: nahrazení nereálného předpokladu stálé kupní síly sumarizací různé kupní síly peněžní jednotky v době uskutečnění příslušné účetní operace,
7. zásada okamžiku realizace (rozpoznání) tržeb: za okamžik uznání výnosu je považován okamžik expedice produktu zákazníkovi nebo poskytnutí služby,

---

²² str. 15, MACÍK, Karel a Theodor BERAN. Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9.

8. zásada objektivit y účetn ích informací: nezaujatost a ověřitelnost vykazovaných údajů,
9. zásada konzistence mezi účetn ím obdobím (zásada věcné a metodické stálosti): zvolený postup účtování by z důvodu srovnatelnosti výsledků účetnictví měl být používán pro všechny případy podobného typu v různých obdobích,
10. zásada opatrnosti (konzervativnosti): opatrné posouzení nejistých výsledků a následné nezapočítání nejistých zisků, ale započítání nejistých ztrát,
11. zásada aktuálnosti: zaznamenání účetn ích operací v účetn ím období, ve kterém se skutečně staly,
12. zásada podvojnosti: každý účetn í případ musí být zaznamenán podvojným způsobem na dva příslušné účty.

Vstupní informaci o účetn ím případě, který je třeba zaúčtovat, poskytují účetn í doklady. Tyto informace jsou dále zpracovány do účetn ích zápisů a následně účetn ích knih. Na rozdíl od daňové evidence, podoba podvojného účetnictví je daná. Tvoří jí směrná účtová osnova zahrnující deset účtových tříd dále členěných na účtové skupiny. Na základě těchto oficiálních podkladů si každá účetn í jednotka dle svých potřeb a zákonných požadavků sestaví vlastní účtový rozvrh, který se pro ni stává závazným.

Třídy účetn í osnovy:

1. Účtová třída 0 - dlouhodobý majetek (Aktiva)
2. Účtová třída 1 - zásoby (Aktiva)
3. Účtová třída 2 - finanční účty (Aktiva a Pasiva)
4. Účtová třída 3 - zúčtovací vztahy (Aktiva a Pasiva)
5. Účtová třída 4 - kapitálové účty a dlouhodobé závazky (Pasiva)
6. Účtová třída 5 - náklady
7. Účtová třída 6 - výnosy
8. Účtová třída 7 - závěrkové a podrozvahové účty

Dále existuje mnoho pravidel a účetn ích postupů pro práci s účty, která tu bohužel není možno podrobněji rozebírat.

6.3. Inventarizace

Problematicke inventarizace se věnuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, část pátá: inventarizace majetku a závazku. Smyslem inventury je porovnat, zda účetní stav majetku odpovídá skutečnému stavu s je povinná pro podnikatele, kteří vedou daňovou evidenci, i pro podnikatele vedoucí podvojně účetnictví a to k datu účetní uzávěrky nebo průběžně. Inventarizace může být provedena v první řadě fyzicky. Pak je majetek, který je možno vizuálně zkontrolovat, počítán, měřen, vážen či jinak posouzena jeho existence a množství. Majetek a především závazky, které nemohou být posouzeny vizuální kontrolou, jsou posouzeny dokladovou inventurou.

Průběžná inventarizace musí být provedena minimálně jednou za účetní období a může být prováděna pouze u zásob účtovaných dle druhu, místa uložení nebo hmotně odpovědných osob a u dlouhodobého hmotného movitého majetku, který je v soustavném pohybu a nemá stálé místo, kam náleží. Ostatní majetek je inventarizován k datu účetní závěrky. Účetní jednotky mohou stanovit den, ke kterému bude prováděna průběžná nebo periodická inventarizace a který předchází rozvahovému dni. Tento den je v účetnictví nazýván rozhodným dnem. Zjišťování skutečného stavu následně může být dokončeno pouze dle účetních záznamů prokazujících přírůsteky jak majetkových položek, tak závazkových mezi dnem rozhodným a rozhodovým a není třeba další fyzické inventury těchto položek. Periodická inventura může být zahájena nejdříve 4 měsíce před a nejpozději 2 měsíce po rozvahovém dnu.

Skutečné stavy majetku a závazků zjištěné při inventarizaci jsou zaznamenávány do inventurních soupisů, které je nutno archivovat po dobu pěti let. Musí obsahovat:

1. identifikační údaje konkrétních majetkových a závazkových položek,
2. podpis osoby odpovědné za provedení inventury,
3. způsob, jakým byly skutečné stavy zjišťovány a posuzovány
4. ocenění majetku a závazků k rozvahovému dni, rozhodnému dni nebo ke dni ukončení inventury dle typu inventury
5. datum, ke kterému je sestavována účetní závěrka a rozhodný den
6. datum zahájení a ukončení inventury.

Při průběžné inventarizaci mohou být inventurní záznamy nahrazeny účetním záznamem o provedení inventury a o vyúčtování inventarizačních rozdílů., které mohou být přebytky či manka (schodky).

6.4. Oceňování majetku obecně

Jeden ze předpokladů správně vedené daňové evidence i podvojného účetnictví je správně stanovené **ocenění majetku**, které je upraveno v §24 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ze kterého budu v následujících odstavcích vycházet. Účetní jednotky oceňují majetek a závazky ve dvou případech. Prvním je okamžik, kdy je uskutečněn konkrétní účetní případ a kdy je tedy vystaven příslušný doklad i s cenou (faktura, účtenka atd.). K dalšímu ocenění dojde v souvislosti s každoroční účetní závěrkou.

„Z jednotlivých složek majetku a závazků se oceňují:

- a. hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,
- b. hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností vlastními náklady,
- c. zásoby, s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností pořizovacími cenami,
- d. zásoby vytvořené vlastní činností vlastními náklady,
- e. peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami,
- f. podíly, cenné papíry a deriváty pořizovacími cenami,
- g. pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky jmenovitou hodnotou,
- h. nehmotný majetek kromě pohledávek, s výjimkou nehmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,
- i. nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností vlastními náklady,
- j. příchovky zvířat vlastními náklady,
- k. kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty a církevní stavby, pokud není známa jejich pořizovací cena, ve výši 1 Kč,

- l. majetek v případech bezúplatného nabytí, s výjimkou majetku uvedeného pod písmenem e), anebo majetek v případech, kdy vlastní náklady na jeho vytvoření vlastní činností nelze zjistit, a ostatní majetek, který není uveden pod písmeny a) až k), reprodukční pořizovací cenou.“²³

---

²³ §25 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

6.5.Zásoby

Další oblastí, kterou se zde budu zabývat, je účetní pohled na zásoby jakožto součást majetku podnikatele. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, zásoby jsou oběžným majetkem a můžou mít různou podobu (rovněž bylo vysvětleno v předchozích kapitolách). Nejprve je třeba zásoby ocenit v peněžních jednotkách tak, aby s nimi mohlo být dále v účetnictví pracováno. Nakoupené zásoby jsou při jejich prvotním zanesení do závodového účetnictví oceňovány pořizovací cenou, která zahrnuje veškeré náklady související s jejich pořízením včetně nákladů na dopravu, celní poplatky, pojistného a dále dle situace mimo DPH, která není započítávána. U zásob pořízených vlastní výrobou tato možnost není, proto jsou oceňovány pomocí vlastních nákladů, které zahrnují veškeré přímé náklady, příslušnou část nepřímých nákladů a finanční náklady vzniklé výhradně v době výroby. Náklad jsou započítány ve skutečné výši. Toto však není možné v případě nepřímých nákladů, proto jsou odpovídající částky zjištěny z finančních kalkulací. Zásoby pořízené bezplatně jsou oceněny odborným odhadem, případně reprodukční cenou.

Složitější situace nastává při oceňování zásob v okamžiku jejich vyskladnění, jelikož běžně bývají na skladě zásob stejného druhu pořízené v různých obdobích a proto také různě vstupně oceněné. Evidovat a oceňovat při výstupu kus od kusu tak, jak byly oceněny při vstupu, by bylo v praxi snad možné v malém závodu nebo v případě zásob malého množství a velké hodnoty. U běžných zásob je toto však nereálný požadavek a proto byly zavedeny účetní postupy pro zjednodušení této situace.²⁴

Oceňování metodou „první do skladu – první ze skladu“ neboli FIFO (First In - First Out) je metodou oceňování ve skutečných cenách, jejíž hlavní předností je jednoduchost, jelikož materiál je oceňován chronologicky dle jeho nákupu a není třeba přepočítávat průměrné náklady pořízení. Je předpokládáno, že materiál, který byl nejdříve nakoupen, bude také nejdříve spotřebován. Nevýhodou je, že nemusí věrně zobrazovat skutečný stav a hodnotu zásob na skladě. Pro podnikatele je tato metoda z ekonomického hlediska výhodná především v případě klesání cen nakupovaných zásob a tím snižování pořizovacích nákladů. v tomto případě jsou „nejdražší“ zásoby spotřebovávány nejdříve, jsou zahrnuty do nákladů a tím sníží zisk a samozřejmě také daň z příjmu. Tato metoda v České Republice použitelná na rozdíl od metody LIFO, která bude popsány dále již české zákony nepovolují.

---

²⁴ strana 168, MACÍK, Karel a Theodor BERAN. Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9

Metoda „poslední do skladu – první ze skladu“ neboli LIFO (Last In – First Out) je opakem FIFO a předpokládá, že naposledy nakoupený materiál bude jako první spotřebován. Pro podnikatele by byl výhodný v případě rostoucích cen materiálu, kdy by analogicky metodě FIFO zvyšoval náklady a snižovat zisk a daň z příjmů, avšak tato metoda není v České Republice legální.

Další možností je ocenění zásob dle tržní ceny, kdy aktuálně spotřebovaný materiál ocením cenou z doby jeho posledního nákupu. Největší předností je jednoduchost metody, avšak dochází k významnému zkreslování informací o stavu a hodnotě zásob, jelikož materiálu „vydaného“ v určitém jednotkovém ocenění málokdy bývá stejné množství jako materiálu za tuto cenu pořízeného a proto není tento způsob oceňování zásob povolen.

Čtvrtou metodou oceňování zásob ve skutečných cenách je oceňování zásob skutečnými cenami pořízení, která již byla zmíněna v úvodu. Je využitelná především v případě dostatečně malého počtu materiálových položek. Nevýhodou je náročnost, kdy je třeba důsledně evidovat každý konkrétní kus a údaje o jeho pořízení, skladování i spotřebě, případně prodeji. Výhodou je věrné zobrazení stavu zásob a možnost průkazně doložit příslušnými doklady vykazovaný stav (faktury, výdejky materiálu atd.).

Čtvrtou metodou oceňování zásob ve skutečných cenách je oceňování zásob v průměrné ceně. Jednotková cena zásob stejného druhu „na skladě“, tedy zbývajících materiálu je zprůměrována stejně jako jednotková cena zásob spotřebovaných nebo prodaných. Předností této metody je, že oproti metodě oceňování zásob skutečnými cenami pořízení odpadá nutnost vést evidenci materiálu dle lišících se pořizovacích cen. Nevýhodou je různá míra zkreslení výsledků účetnictví oproti skutečnosti na jednu či druhou stranu dle konkrétní situace.

Na jiném principu funguje metoda oceňování v předem stanovených nákladech, která vůbec nepracuje s cenami pořízení, nýbrž stanovuje ceny na základě operativních a plánovaných kalkulací. Na základě této ceny a stanovených oceňovacích odchylek je materiál „vydán“ ze skladu. Oceňovací odchylky zde zastupují úsporu nebo naopak překročení skutečných nákladů oproti kalkulovaným hodnotám. Výsledky této metody odpovídají výsledkům metody oceňování zásob v průměrné ceně, avšak její provádění je jednodušší. Nevýhodou je jednorázové zaúčtování odchylek do nákladů bez ohledu na skutečnou spotřebu materiálu a tím

určité zkreslení účetních výkazů. Tento nepříznivý vliv může být redukován, pokud je využito postupné rozpouštění oceňovacích odchylek.

6.6. Dlouhodobý majetek

Zde je vhodné místo zmínit se ještě o jednom typu nehmotného majetku, který jsem neuvedla v předchozích kapitolách, jelikož je za majetek považován pouze v rámci účetnictví. Jsou jím zřizovací údaje, což jsou náklady (a výdaje) na zřízení nebo založení nového subjektu. Jsou jimi například soudní a notářské poplatky, mzdy, náklady na pracovní cesty a další náklady vzniklé ještě v době před zřízením subjektu, ale s tím související vyšší než 20 000 Kč. Nepatří sem náklady na pořízení investičního majetku. Drobnější výdaje jsou zahrnuty do nákladů až v době podnikání. Odpisování tohoto „majetku“ a probíhá po době 8 let.

Problematika určení vstupní ceny majetku pro účely účetnictví je upravena v § 29 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který dále odkazuje na zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a na zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku).

Pro účely účetnictví je možno využít třech postupů, jak určit vstupní cenu:

1. pořizovací cenou,
2. vlastními náklady
3. reprodukční pořizovací cenou
4. hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práva
5. dle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku

Pořizovací cenou se pro účely účetnictví nerozumí pouze vlastní cena pořízení, nýbrž zahrnuje další náklady související s pořízením a uvedením konkrétního majetku do užívání. Nezahrnuje však poplatky a penále z prodlení a peněžní náhrady škod, náklady na opravu a údržbu, vybavení zásobami, zaškolení obsluhy a pracovníků aj.

Reprodukční cena je využívána k ocenění majetku v případě, že majetek byl získán bezúplatně a tudíž pořizovací cena není známá. Jedná se především o majetek získaný darováním, majetek vytvořený vlastní činností, přebytek zjištěný při inventarizaci, dlouhodobý hmotný majetek bezúplatně pořízený prostřednictvím finančního leasingu.

Vlastními náklady je oceňován veškerý majetek, který byl vytvořený vlastní činností závodu. Jsou v nich zahrnuty veškeré přímé náklady a příslušná část nepřímých nákladů. Celkově může být ocenění dlouhodobého majetku zvýšeno o technické zhodnocení, pokud přesáhlo minimální výši stanovenou zákonem.

Specifikem dlouhodobého majetku z hlediska účetnictví jsou odpisy, kterými je vyjádřen dlouhodobý charakter majetku a opotřebení, spotřeba nebo zastarání, které nastává postupně po dobu více účetních období, a představují trvalé snížení hodnoty majetku. Odpisován je však pouze dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, finanční odepisován být nemůže. Pro účely daňové povinnosti jsou vedeny tzv. daňové odpisy, které jsou upraveny zákonem, a pro vnitřní účely závodu jsou vedeny účetní odpisy, které jsou plně v kompetenci závodu a které mají reálně vyjadřovat míru opotřebení. V zájmu zjednodušení někteří podnikatelé přistupují ke sloučení těchto typů odpisů, resp. výši účetních odpisů přizpůsobí daňovým, i když jejich skutečná výše není zcela shodná a následně poskytují zkreslené údaje.

Cílem účetních odpisů je maximálně přesně zachytit skutečné opotřebení dlouhodobého majetku a tak poskytnou podnikateli věrohodné podklady. Někdy je pro ně používán také termín kalkulační odpisy. Doba odpisování je volena podle skutečně očekávané (plánované) životnosti majetku, nikoli dle odpisových skupin. Výše těchto odpisů je započítávána mimo jiné do kalkulací nákladů a také jsou využity při rozhodování o modernizaci především strojního zařízení.

Zájmem podnikatele je mít daňové odpisy stanovené v maximální výši, jelikož jsou zahrnované do daňového základu, tím je účetně snížen vykazovaný zisk a z něj vyplývající daň. Zatímco účetní odpisy a jejich výše jsou plně v kompetenci podnikatele, metody a sazby týkající se daňových odpisů stanovují předpisy a zákony. Kromě nástroje daňové optimalizace však mají rovněž funkci důležitého nástrojem dodržení zásady opatrnosti v účetnictví, kde zobrazují postupný pokles hodnoty majetku. v prvním roce, kdy je majetek pořízen je nutno zařadit ho do jedné z 6 odpisových skupin, které se liší počtem let odpisování, a zvolit způsob odepisování. Kompletní seznam klasifikace majetkových dlouhodobých položek do odpisových skupin je uveden v příloze č. 3 této práce.

Tabulka 1: Odpisové skupiny

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Kromě toho zákon stanovuje rovněž odpisování zřizovacích výdajů, nehmotných výsledků výzkumu a vývoje, software a ocenitelných práv. Účetní jednotka si rovněž volí jeden ze dvou možných způsobů odepisování, které se liší rozložením výše odpisů v různých letech. Jednodušší metodou jsou rovnoměrné odpisy, kdy předpokládáme lineární klesání hodnoty majetku v čase a pro každý rok a každý měsíc uvažujeme stejnou výši odpisu (vyjma prvního roku). Pokud je pořízen majetek, který ji ž někdo ji ný používal a odepisoval, je nutné pokračovat stejným způsobem. Celkový součet odpisů musí být roven vstupní nebo zvýšené vstupní ceně majetku

Tabulka 2: Sazby pro rovnoměrné odpisování

Odpisová skupina	Doba odpisování	Roční odpisové sazby (%)		
		V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní sazbu
1	3 roky	20,00	40,00	33,30
2	5 let	11,00	22,25	20,00
3	10 let	5,50	10,50	10,00
4	20 let	2,15	5,15	5,00
5	30 let	1,40	3,40	3,40
6	50 let	1,02	2,02	2,00

Zdroj: str. 210 (Macík a Beran, 2009)

Výpočet výše odpisů při rovnoměrném odpisování:

$$\text{Odpis pro 1. rok} = \frac{\text{vstupní cena}}{100} \cdot \text{roční odpisová sazba pro 1. rok}$$

$$\text{Odpis pro další roky} = \frac{\text{vstupní cena}}{100} \cdot \text{roční odpisová sazba pro další roky}$$

Tímto postupem stanovím výši odpisu pro daný rok. Někdy potřebuji výši odpisu pro jeden měsíc, pak jednoduše použiji 1/12 ročního odpisu.

Tabulka 3: Koeficienty pro zrychlené odpisování majetku

Odpisová skupina	Doba odpisování	Koeficienty pro zrychlené odpisování		
		V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou zůstatkovou sazbu
1	3 roky	3	4	3
2	5 let	5	6	5
3	10 let	10	11	10
4	20 let	20	21	20
5	30 let	30	31	30
6	50 let	50	51	50

Zdroj: str. 211 (Macík a Beran, 2009)

Výpočet výše odpisů při zrychleném odpisování:

$$\text{Odpis pro 1. rok} = \frac{\text{vstupní cena}}{\text{roční koeficient pro 1.rok odpisování}}$$

$$\text{Odpis pro další roky} = \frac{2 \cdot \text{zůstatková cena}}{\text{roční koeficient pro další roky} \cdot (\text{pořadí odepisovaného roku} - 1)}$$

Někdy je majetek vyřazen dříve, než je zcela odepsán. Pak je neodepsaná hodnota zaúčtována na nákladový účet. Toto se týká vyřazení majetku z důvodu:

- a) likvidace
- b) prodeje
- c) manka a škody
- d) darování
- e) přecházení majetku z podnikání do osobního užívání (týká se OSVČ).

7. Návrh opatření směřujících k ochraně majetku

V předchozích kapitolách jsem shrnula existující formy majetku strojírenského podnikatele a vybrané ekonomické a daňové aspekty týkající se majetku a možností hospodaření s ním. V této kapitole se budu věnovat možnostem, jaké má strojírenský podnikatel, chce-li svůj majetek ochránit. U každé z dále uvedených metod existuje mnoho způsobů jak ji konkrétně provést. A záleží na mnoha faktorech, zda a v jaké míře bude která metoda a v jaké provedení účinná v případě konkrétního podnikatele.

Naprosto odlišné požadavky i možnosti ochrany budou mít například automobilový koncern oproti živnostníkovi mající doma v garáži zámečnictví. Nejen z důvodu vlastního organizačního zajištění ochrany, ale především z důvodů finančních, jelikož většina metod ochrany vyžadují značné finanční prostředky, které musí být kompenzované hodnotou ochráněného majetku. Proto je tato problematika velmi rozsáhlá a cílem této práce je vytvořit celkový přehled o možnostech ochrany majetku podnikatele podnikající ho v oblasti strojírenství s tím, že není možno zde dopodrobna rozebírat všechny možnosti, které by záleželi na situaci konkrétního podnikatele a konkrétního závodu.

Také by sem bylo možno zařadit kapitolu o tom, kdo a jak smí za podnikatele jednat, avšak tuto problematiku jsem ji již zpracovala v páté části této práce, proto to ji již zde nebudu opakovat. Nicméně z této kapitoly plyne doporučení, že pokud chce podnikatel ochránit svůj majetek, měl by pečlivě zvážit, komu dá možnost, aby jeho jménem jednal (a koho zaměstná), jelikož tyto osoby získávají značné pravomoci a v případě jejich špatného úmyslu nebo neznalosti mohou na majetku podnikatele napáchat značné škody.

7.1. Jednání podnikatele v souladu se zákony

Tím naprostým základem, který může (a měl by) každý podnikatel pro ochranu svého majetku udělat, je jednat v souladu s právními předpisy, morálními zásadami a vyvarovat se protiprávního jednání. V případě porušování hrozí podnikateli majetková újma vyplývající z povinnosti zaplatit pokutu či finanční vyrovnání nebo plnění poškozeným stranám a ztráta dobrého jména, což zpravidla dále zapříčiní ztrátu zákazníků a tím i tržeb. A v případě podvodného jednání může být podnikatel potrestán veřejnoprávním postihem.

7.2. Ochrana obchodního tajemství

„Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.“²⁵ Takto konkrétně definuje pojem „obchodní tajemství“ NObčZ, který obchodní tajemství řadí mezi nehmotné věci.

Dále však neuvádí žádné konkrétní informace o jeho ochraně ani podrobná ustanovení. Má se za to, že se na jeho ochranu nejsou zvláštní pravidla potřebná, neboť dostačují ustanovení o ochraně vlastnictví a o nekalé soutěži. Co se týče obchodního tajemství, jsou právní úpravy evropských států velmi rozdílné.

Částečně zde působí rozpor mezi tradičním vnímáním obchodního tajemství a novou právní úpravou, která obchodní tajemství vztahuje k obchodnímu závodu.

I nadále ovšem platí, že znaky, na něž se existence obchodního tajemství váže, jsou kumulativní. To v praxi znamená, že zánikem kteréhokoli z nich zaniká i obchodní tajemství. Rovněž zaniká zpřístupněním (vč. nezákonného), ukončením utajování jeho vlastníkem a v krajním případě i logicky zánikem závodu.

---

²⁵ § 504 NObčZ

7.3. Ochrana „značky“ a dobré pověsti

Dobrá pověst podnikatele je obecně jakousi značkou záruky. Každý obchodní partner, potenciální obchodní partner i zákazník se raději obrátí na podnikatele s dobrou pověstí, jelikož od něj očekává spolehlivé plnění jeho závazků a kvalitní spolupráci. Z tohoto důvodu je dobrá pověst společnosti konkurenční výhodou, ale také součástí konkurenčního boje.

Budování jména a dobré pověsti je pro obchodní společnost dlouhodobou záležitostí, zpravidla několik let. Ovšem jejich zničení může být otázkou několik málo dní. Každé poškození dobrého jména a pověsti znamená pro obchodní společnost ztrátu a další náklady. Finanční prostředky posud vynaložené na budování jména a pověsti jdou vniveč a budou muset být vynaloženy opětovně a zpravidla v ještě větší výši, jelikož opětovné budování jména a pověsti v očích zákazníků po jejich špatné zkušenosti se společností je náročnější a nákladnější, než když obchodní společnost vůbec neznají. Proto je v zájmu podnikatele chránit si své dobré jméno i pověst.

Někdy k zásahům do dochází v rámci hospodářské soutěže mezi soutěžiteli, Pak se nabízí ochrana dle ustanovení o nekalé soutěži. Nekalá soutěže má mnoho různých podob. Jedná se zejména o:

- a) klamavé označování zboží a služeb,
- b) vyvolání nebezpečí záměny,
- c) parazitování na pověsti,
- d) podplácení,
- e) zlehčování a srovnávací reklam
- f) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele.

Dopouští-li se kdokoli neoprávněného zásahu do dobré pověsti osoby (fyzické i právnické), má zde poškozená strana právo domáhat se zdržení od dalších zásahů, popř. odstranění závadného stavu. Případně lze rovněž požadovat přiměřené zadostiučinění (ve formě finanční náhrady), včetně náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení.

7.4. Ochrana nehmotných statků, duševního vlastnictví a průmyslových práv

Jak již jsem zmiňovala v předchozích kapitolách, současné globální tržní prostředí je extrémně konkurenční a pokud chce podnikatel uspět, musí neustále inovovat své produkty nebo alespoň inovovat a zefektivňovat své procesy. A s tím úzce souvisí problematika průmyslově-právní ochrany, která je mnoha podnikateli do značné míry přehlížena, zatímco naopak ve světě v posledních letech počet podaných patentových přihlášek strmě roste.

Stručný, ale ucelený přehled o způsobech jak chránit předměty duševního vlastnictví dává následující tabulka:

Tabulka 4: Možnosti ochrany různých forem duševního vlastnictví

Duševní statek	Možnosti ochrany						
	Autorsko-právní ochrana	Průmyslově-právní ochrana					
	Autorský zákon	Patent	Užitný vzor	Průmyslový vzor	Ochranná známka	Označení původu nebo zeměpisné označení	Utajování
Vynález	-	ANO	-	-	-	-	ANO
Nové technické řešení	-	-	ANO	-	-	-	ANO
Nové estetické řešení (design)	ANO	-	-	ANO	ANO	-	-
Jedinečné označení výrobku	ANO	-	-	ANO	ANO	ANO	-
Databáze	ANO	-	-	ANO	-	-	ANO
Software	ANO	ANO	-	-	-	-	ANO
Poznatek výzkumu nebo vývoje	-	-	*	-	-	-	ANO
Film / Fotografie	ANO	-	-	ANO	ANO	-	ANO
Hudba / Malba	ANO	-	-	-	-	-	ANO
Publikace	ANO	-	-	ANO	ANO	-	-

*Možnost ochrany jen v ojedinělých případech jako součást technického řešení

Zdroj: str. 14, SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010

Nejnáročnějším předmětem duševního vlastnictví z hlediska ochrany jsou ta, která podléhají patentovému řízení. Předmětem patentového práva jsou výsledky technické tvůrčí činnosti, tedy vynálezy, které jsou na dostatečné úrovni. Existuje mnoho technických řešení, která patentovou ochranu nezískají, jelikož nesplní přísné podmínky, ale je také mnoho vynálezu, jejichž patentová přihláška není nikdy podána a podnikatel se snaží řešení ochránit utajením. To je také možnost, nicméně pokud se utajení nepodaří, vynález není nijak chráněn a není možné jej komerčně využít. Navíc osoba, která se k němu dostane, si může vynález patentovat sama a původní vynálezce svůj vynález sám nemůže použít nebo musí platit licenční podmínky. Proto podnikatel někdy přistupuje ke kvalifikovanému zveřejnění. Další možnou ochranou je v některých případech využití užitého vzoru. Patent se uděluje pouze na vynálezy, kterou jsou výsledkem vynálezecké činnosti, které je možno průmyslově využít a které splní kritéria patentovatelnosti:

- a. novost,
- b. vynálezecká činnost,
- c. a průmyslová využitelnost

Užitný vzor je oblíbenou a využívanou možností ochrany nových technických řešení, který s nízkými finančními náklady chrání podobné předměty jako patent a někdy je proto využíván jako jeho jednodušší alternativa. Technické řešení musí být nové, přesahující ráme pouhé odborné způsobilosti a musí být technicky využitelné. Platí 4 roky ode dne podání přihlášky a při využití možnosti 2 x jej prodloužit (o 3 roky) umožňuje celkovou dobu ochrany 10 let.

Bez souhlasu majitele nesmí nikdo chráněné technické řešení používat, vyrábět ani uvádět do oběhu. Oproti přihlašování patentu je podstatný rozdíl v tom, že na základě registračního principu před zápisem nedochází k porovnávání přihlašovaného vzoru se stávajícím stavem techniky. To umožňuje velmi rychlé zapsání a využívání. Úřad následně oznámí zapsání nového užitého vzoru ve svém věstníku. V budoucnu má pak každý možnost podat návrh na výmaz, který rovněž proběhne ve zrychleném řízení.

Průmyslový vzor chrání širší okruh výsledků tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového designu. Chrání vzhled výrobků neb jejich částí, spočívající hlavně v liniích, obrysech, barvách, struktuře, materiálech a zdobení, tedy znaky, které lze zjistit lidskými smysly. Zákon stanovuje 2 podmínky: novost (tzn., že vzor nebyl dosud zpřístupněn veřejnosti) a individuální povahu (odlišný celkový dojem, jaký

předmět vyvolává u informovaného uživatele. Ochranná doba po podání přihlášky je 5 let, s možností opakovaně prodlužování až na celkovou dobu ochrany 25 let.

Ochranná známka ulehčuje spotřebitelům orientaci na trhu a je zárukou její kvality. Tím dobrá pověst výrobků postupně přechází i na značku celkově. Do rejstříku lze zapsat označení schopná grafického znázornění, proto mohou být známky slovní, obrazové, prostorové či jejich kombinace. Dále zákon vymezuje, co se stát známkami nemůže.

7.5. Školení zaměstnanců

Zkušení zaměstnanci jsou bezesporu velkým přínosem pro každého podnikatele, nicméně nezkušený může nadělat mnoho škod na majetku. Proto je pro podnikatele výhodné zajistit pro každého zaměstnance periodické nebo alespoň vstupní školení. Ze zákona povinné je školení zaměstnanců o požární ochraně minimálně 1 x za dva roky a v případě vedoucích zaměstnanců 1x za 3 roky, a školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

a. Školení o požární ochraně

Problematikou požární ochrany se zabývá zákon č. 135/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a rovněž vyhláška č. 246/2001 SB. o požární prevenci, které stanovují povinnost každé fyzické osoby, které jsou v pracovním nebo obdobném vztahu k podnikateli absolvovat školení o požární ochraně. Zároveň podnikateli stanovuje povinnosti toto školení zajistit.

Školení vedoucích zaměstnanců probíhá při jejich nástupu do pracovního poměru a následně každé 3 roky. Školení je prováděno osobou odborně způsobilou dle výše uvedeného zákona. Tito proškolení vedoucí zaměstnanci následně mohou sami školit řadové zaměstnance, u nichž školení probíhá při nástupu zaměstnance do pracovního poměru a následně při každé změně pracovního zařazení a pracoviště zaměstnance pokud se tím mění skutečnosti, s nimiž má být seznámen, minimálně však 1 x za 2 roky. O provedení školení je třeba provést záznam.

b. Školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (zkráceně BOZP)

Povinnost zaměstnavatele zajistit každému zaměstnanci školení BOZP a zároveň každému zaměstnanci povinnost toto školení absolvovat ukládá zákoník práce. Smyslem školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je doplnění kvalifikačních předpokladů zaměstnanců a požadavků pro výkon práce, které se týkají jejich práce a pracoviště. Zaměstnavatel je povinný pravidelně ověřovat jejich znalost a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Také o provádění tohoto školení je třeba vést záznamy.

Další školení jsou nepovinná a záleží pouze na podnikateli, zda jejich absolvování bude po svých zaměstnancích požadovat či nikoli. Avšak vzhledem k ochraně svého

majetku je jejich provedení více než žádoucí. Zde uvedu pouze pár případů školení, které jsou v závodech běžně vyžadovány, konkrétní složení však závisí na více faktorech, jako je například obor podnikání, velikost závodu, zkušenosti zaměstnanců a další.

- c. školení pro řidiče služebních vozů,
- d. antikorupční školení,
- e. školené o ochraně životního prostředí a šetření energií na pracovišti,
- f. školení pro řídicí pracovníky
- g. školení o počítačové bezpečnosti, nakládání s daty a o zásadách chování na internetu atd.

Smyslem všech těchto školení je ať ji ž přímo či nepřímo chránit majetek podnikatele.

7.6. Pracovněprávní aspekty ochrany

Nezbytnou součástí ochrany majetku podnikatele jsou pracovněprávní aspekty tedy potenciální škody na majetku, které zaměstnanci ať již úmyslně či neúmyslně podnikateli způsobí. Zaměstnavatel má povinnost zajistit zaměstnancům takové pracovní podmínky, které jim umožní řádně plnit pracovní povinnosti bez ohrožení zdraví a majetku (a zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich napravení). Zároveň mají zaměstnanci povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení (a hrozí-li škoda, upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance).

Nicméně i v ideálním případě, kdy obě strany dodržují výše uvedené, není možné vyloučit riziko způsobení škod či finanční ztráty vinnou zaměstnance. Neúmyslná škoda bývá obvykle způsobena chybou zaměstnance plynoucí z neznalosti, neopatrnosti, neodhadnutí svých schopností a zkušeností a v neposlední řadě například také vlivem únavy.

Existuje mnoho různých způsobů, jak lze působit preventivně a zamezovat škodám ze stran zaměstnanců ještě než dříve, než k nim dojde. Jednou z metod je kvalitní příprava zaměstnanců (školení apod.). Dále je vhodné zaměstnancům umožnit kvalitní odpočinek a uvolnění, zdravotní benefity, soukromí a klid atd. Vytvořit maximálně vhodné prostředí pro práci. Jednou z kontroverzních metod posledních let v oblasti je monitorování zaměstnanců. A naopak pro zmírnění již vzniklých škod je vhodné například mít uzavřené vhodné pojištění, které kryje škody vzniklé vinou zaměstnance.

7.6.1. Odpovědnost zaměstnance a pojištění odpovědnosti za škodu

Na úvod je však stanovit okolnosti a podmínky odpovědnosti zaměstnance za způsobenou škodu. Touto problematikou se zabývá Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů (§ 250 – 264).

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Pokud se zaměstnavatel chce domáhat plnění, je na něm, aby dokázal zavinění zaměstnance. Důkazní břemeno odpadá pouze v případě, že:

1. Zaměstnavatel se zaměstnancem (který je svéprávný a starší 18 let) uzavřel písemnou formou dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených

zaměstnanci k vyúčtování. Těmito hodnotami jsou peníze a ceniny, zboží, zásoby a jiné hodnoty účastníci se koloběhu krátkodobého majetku.

2. Zaměstnavatel svěřil zaměstnanci pracovní nástroje a ochranné pomůcky do 50 000 Kč, což bylo písemně potvrzeno. V případě vyšší hodnoty nástrojů a pomůcek musí být se zaměstnancem dohoda o odpovědnosti za ztrátu svěřených věcí.

V obou případech musí být zaměstnanec, se kterým jsou dohody uzavírány, plnoletý a plně svéprávný. Důkazní břemeno zde leží na bedrech zaměstnance, který musí dokázat, že manko nebo ztráta věci se udála bez jeho zavinění. Zaměstnanec může od dohody písemně odstoupit v případě, že zaměstnavatel nevytvořil vhodné podmínky pro zajištění věcí proti ztrátám. Jinak je platnost dohody ukončena zároveň s ukončením zaměstnaneckého poměru.

Odpovědný zaměstnanec je povinen škodu odčinit uvedením věci do předešlého stavu nebo finančně dle výše škody. Maximálně však uhradí částku rovnající se čtyřnásobku průměrného měsíčního výdělku, který od zaměstnavatele pobíral v době před vznikem škody v případě, že škodu nezpůsobil úmyslně a nebyl pod vlivem návykových látek ani alkoholu. V tom případě by byl zaměstnanec povinen nahradit škodu celou, případně může podnikatel navíc požadovat náhradu ušlého zisku.

„Na zaměstnanci, který vědomě neupozornil nadřízeného vedoucího zaměstnance na škodu hrozící zaměstnavateli nebo nezakročil proti hrozící škodě, ačkoliv by tím bylo zabráněno bezprostřednímu vzniku škody, může zaměstnavatel požadovat, aby se podílel na náhradě škody, která byla zaměstnavateli způsobena, a to v rozsahu přiměřeném okolnostem případu, pokud ji není možné nahradit jinak.

Zaměstnanec neodpovídá za škodu, kterou způsobil při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozícího životu nebo zdraví, jestliže tento stav sám úmyslně nevyvolal a počínal si přitom způsobem přiměřeným okolnostem.“²⁶

V případě neupozornění na nebezpečí škody je odpovědnosti za škody rozdělena mezi zaměstnance a zaměstnavatele po posouzení okolností, které zaměstnanci zabránili splnit povinnost, maximálně však trojnásobek svého průměrného měsíčního platu.

---

²⁶ §251, Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů

Zaměstnanec, který odpovídá za schodek na svěřených hodnotách nebo za ztrátu svěřených věcí, je povinen nahradit schodek nebo ztrátu v plné výši. Při společné odpovědnosti více zaměstnanců za schodek nebo ztrátu je určen podíl náhrady škody dle jejich dosažených hrubých výdělků nebo dle míry zavinění, přičemž výdělek jejich vedoucího a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši. Maximální výše náhrady je rovna výšce průměrného výdělku zaměstnance před vzniknutím škody. Nebyla-li tímto způsobem uhrazena celá výše škody podnikateli, jsou zbylou škodu povinni uhradit vedoucí a jeho zástupce podle poměru svých dosažených hrubých výdělků.

Duševně nemocný zaměstnanec, který je stížen duševní poruchou, odpovídá za škodu jím způsobenou, pouze je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky. Toto ovšem neplatí, pokud se zaměstnanec vlastní vinou uvede do stavu, kdy není schopen posoudit své jednání (zejména užívá-li návykové látky či je pod vlivem alkoholu).

Vzniklou škodu a její výši zaměstnavatel projedná s odpovědným zaměstnancem do 1 měsíce od vzniku škody a písemně uzavřou dohodu o způsobu náhrady škody. Škodu nad 1 000 Kč je povinen zaměstnavatel projednat rovněž s odborovou organizací. Soud může (a nemusí) dle situace výši náhrady škody snížit.

Způsobů jak může náhradu škody zaměstnavatel po zaměstnanci vymáhat je více. V případě zaměstnance situace často řešena formou srážek ze mzdy v dohodnuté výši. Obtížnější situace je, pokud byl se zaměstnancem rozvázán pracovní poměr. Nejen z toho důvodu dnes mnoho zaměstnanců (i podnikatelů) využívá produkt některé z mnoha pojišťoven na českém trhu, který se obecně nazývá pojištění odpovědnosti (obchodní názvy jednotlivých produktů se mohou lišit). Toto pojištění slouží právě ke krytí škod vzniklých vinou zaměstnance. Jeho cena se liší dle typu a rizikovosti konkrétní pracovní pozice, rozsahu pojištění a sjednaného limitu plnění.

A naopak většina zaměstnavatelů má zákonnou povinnost pojistit svou odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnanci při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a chrání zaměstnavatele proti uplatněným nárokům zaměstnanců za škodu vzniklou při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v rozsahu zákoníku práce. Zákonné pojištění vzniká dnem vzniku prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele, to znamená dnem zaměstnání prvního zaměstnance. Vznik prvního pracovněprávního vztahu je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně (zpravidla prostřednictvím elektronického

formuláře) spolu s nezbytnými údaji. Podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání jsou stanoveny ve vyhlášce ministerstva financí č. 125/1993 Sb.

7.6.2. Monitorování zaměstnanců

V posledních letech je velmi diskutované téma monitorování zaměstnanců a jejich právo na soukromí, kterým se dokonce opakovaně zabýval Úřad pro ochranu osobních údajů a vydal k němu stanovisko č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru únor 2014). V zájmu mnoha podnikatelů je monitorování zaměstnanců pracovišť v maximální možné míře proto, aby zabránil plýtvání pracovní doby zaměstnanci na nepotřebné a neúčinné činnosti, nebo například v některých závodech je monitorování vcelku běžnou praxí nejen z důvodů kázeňských, ale především kontroly klíčových výrobních procesů. Tento problém vznikl s rozvojem a rozšířením moderních technologií, zejména kamerových systémů, vzdálených přístupů a informačních technologií obecně. Zde proti sobě stojí zájmy zaměstnavatele (podnikatele) dohlížet na pracovní morálku svých zaměstnanců a právo zaměstnanců na soukromí. V minulosti bylo samozřejmé, že zaměstnanec byl kontrolován, ať ji ž mistrem či jiným přímým nadřízeným. V současné době je tato kontrola zpravidla zachována, avšak na mnoha pracovištích přibyla kontrola pomocí moderních technologií. Tyto technologie umožňují zaměstnance kontrolovat nepřetržitě osobami, které se mohou fyzicky nacházet velmi daleko od kontrolovaného pracoviště, a zaměstnanec ani netuší, zda právě kontrolován je, či není.

Povinností zaměstnance je využívat svěřené pracovní prostředky výhradně k plnění svých pracovních úkolů a povinností (pokud nemají souhlas zaměstnavatele k využívání pro svou osobní potřebu). A je logické, a zákoník práce to také takto stanovil, že zaměstnavatel má právo přiměřeným způsobem výše řečené kontrolovat. Trendem zejména v oblasti automobilového průmyslu (a dalších hromadných výrob) je rovněž nepřetržitě monitorování práce zaměstnanců za účelem kontroly výhradně pracovního postupu a zpětného dohledání viníků v případě výskytu závady na výrobku (oficiální zdůvodnění). Tématem se zabývá Zákoník práce v § 316.

Sporným bodem je však právě toto slovíčko „přiměřeným způsobem“. Proti právům podnikatele-zaměstnavatele zde stojí práva zaměstnanců garantované Listinou základních práv svobod. Dle této listiny nikdo nesmí porušit listovní

tajemství, telefonické či telegrafní tajemství. V současné době jsou do této kategorie počítány rovněž prostředky moderní komunikace (emaily, telekonference aj.). Zaměstnanec má rovněž právo na soukromí, které platí i na pracovišti. Faktorem, o kterém se nemluví, ale který je dle mého názoru rovněž důležitý, je způsobovaný stres. I člověku, který má čisté svědomí v otázkách pracovní morálky, je přirozeně nepříjemné být pod neustálým dohledem „neviditelných“ očí. Stresuje ho to a unavuje.

Dnes na trhu existuje celá řada softwarových i hardwarových prostředků umožňujících nepřetržitou kontrolu zaměstnanců nejen na jejich pracovištích. Existují programy, které umožňují nahlížení do vzdáleného zaměstnaneckého počítače skrz podnikovou počítačovou síť, vzdálené skenování obrazovky počítače, zaznamenávání a vysílání polohy pomocí GPS aj. Názory na to, co je a co jí již není přiměřenou kontrolou, se liší a v případě sporu je nakonec úlohou soudu zaujmou stanovisko a určit onu hranici. Vždy je třeba posuzovat konkrétní pracoviště a situaci, dlouhodobé výsledky zaměstnanců a rovněž například jiným způsobem získané podezření na špatnou pracovní morálku zaměstnance.

Zavedení prostředků, které výše popsaná práva a pravidla překračují, umožňuje zákon pouze v situacích, kdy činnost zaměstnavatele má zvláštní povahu. Takovýmto pracovištěm je například banka či tiskárna cenin. Výroba běžných výrobků či běžné služby zpravidla nejsou považovány za dostatečný důvod k soustavnému monitorování zaměstnanců. V případě, když podnikatel učiní rozhodnutí o zahájení sledování činnosti zaměstnanců, je povinen předem a přímo informovat zaměstnance o zahájení kontrol, jejich rozsahu a způsobu provádění. Souhlas zaměstnance se sledováním však není třeba. Kamerové systémy mohou být umístěny zejména na pracovištích, nesmějí však být umístěny v prostorách osobních úkonů zaměstnanců (např. jídelny, šatny, sociální zařízení). Vše výše zmíněné je kontrolováno orgány inspekce práce a v případě závažného porušení (zejména archivace záznamů) může být případ předán rovněž Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Dalším omezením monitorování je archivace záznamů. Provozování kamerového systému se záznamem zákon považuje za zpracování osobních údajů, a tudíž podléhá povinnosti oznámit využívání systému Úřadu pro ochranu osobních údajů. Oznámení musí být provedenou písemnou formou ještě před okamžikem, než podnikatel kamerový systém se záznamem začne využívat. Zároveň je nutno vymežit účel, za jakým bude záznam pořizován, a dobu, po kterou bude záznam uchován. Zpravidla je to nejkratší možná doba. Záznam následně smí být užit pouze

ke stanovenému účelu. V ideálním případě by si zaměstnavatel měl předem zajistit od dotčených pracovníků souhlas se zpracováním osobních údajů. Osobním údajem zákon myslí libovolnou informaci týkající se určitého člověka. Pokud je osoba na záznamu identifikovatelná, je záznam osobním údajem. Zároveň má podnikatel upozornit třetí stranu na skutečnost, že prostor je monitorován. Tímto upozorněním je myšlena například cedule upozorňující zákazníky při vstupu do prodejny. Předpokládá se, že vstupem do střeženého prostoru i přes toto upozornění dotčený potvrzuje svůj souhlas s pořizováním záznamu po dobu svého pobytu zde.

Listovní tajemství platí i na pracovišti. Za rozhodující zda se jedná o úřední či soukromou zásilku se zpravidla bere formulace adresy na obálce. Pokud je na prvním místě uvedeno jméno a příjmení zaměstnance a údaje o zaměstnavateli mají pouze adresnou úlohu, pak by se na zásilku mělo pohlížet jako na soukromou a naopak. Sporné je, pokud je použita formulace „k rukám“ nebo „do rukou“ konkrétního zaměstnance.

Rovněž emaily a elektronické dokumenty jsou dle zákona považovány za písemnosti. Obsahuje-li emailová adresa jméno a příjmení zaměstnance, není zaměstnavatel oprávněn sledovat, monitorovat a zpracovávat obsah těchto emailů. Pouze v případě podezření na zneužívání smí nahlédnout do hlavičky emailu (tzn. kdo je odesílatelem nebo adresátem) nebo v případě například dlouhodobé nemoci zaměstnance. Pak vyplývá-li z hlavičky jednoznačně, že se jedná o pracovní záležitost, smí zaměstnavatel s poštou dále pracovat v zájmu ochrany svých práv a potažmo i majetku. Do emailových adres typu *info@... .cz* apod. smí zaměstnavatel nahlížet dle libosti.

Sledovat používání webových stránek zaměstnanci (rovněž tak statistické sledování doby strávené na internetu) pro účely zaměstnavatele tedy možné není, pokud není závažný důvod spočívající ve zvláštní povaze činnosti zaměstnavatele (například práce s bankovními převody).

„Avšak ničím zde uvedeným nejsou dotčena práva zaměstnavatele postihnout zaměstnance v souladu s pracovněprávními předpisy, jestliže nevyužívá řádně pracovní doby a prostředků, které mu byly zaměstnavatelem svěřeny.“²⁷ Stanovisko však nedává zaměstnavateli mnoho možností, jak zneužívání pracovních prostředků a pracovní doby odhalit a prokázat.

---

²⁷ Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru 2014)

7.7. Ochrana informací a dat, kybernetická bezpečnost

Nejenom duševní vlastnictví, ale i informace jsou svým způsobem nehmotné aktivum závodu, které má značný vliv na provoz a prosperitu závodu, a je třeba je chránit. Zároveň jej třeba zajistit aby se nacházeli na místě, kde jsou třeba, v okamžiku, ve kterém jsou třeba v potřebné kvalitě.

Informační bezpečnost je souhrn činností a opatření, jejichž cílem je ochrana dat a informací před krádeží, ztrátou či poškozením, ale také před odepřením služby, vniknutí do systému a před zničením zdrojů informací. Nejvhodnější metodou jak docílit informační bezpečnosti je využití osvědčených a standardizovaných postupů. Systém informační bezpečnosti popisuje norma ISO/IEC 27001, která je založena na podobných principech jako jsou norma ISO 9001 a ISO 14001. Systém se zabývá všemi informacemi, bez ohledu na jejich formu, která může být papírová, datová nebo forma informační. V zájmu ochrany dat a tím i majetku by v závodě měly být dodržovány tři obecné zásady pro nakládání s daty:

- a. důvěrnost- tzn., že s údaji mohou nakládat pouze osoby k tomu oprávněné
- b. integrita- údaje nemohou být měněny neoprávněnými uživateli
- c. dostupnost- informace mají být oprávněným uživatelům k dispozici tehdy, když jsou třeba

Zavádění systému řízení informační bezpečnosti probíhá v etapách²⁸:

- 1) stanovení rozsahu, cílů a strategie systému informační bezpečnosti
- 2) analýza rizik
- 3) tvorba bezpečnostních standardů
- 4) zavedení bezpečnostních opatření
- 5) monitorování systému
- 6) případná certifikace systému informační bezpečnosti

Koncept kybernetické bezpečnosti, který zajišťuje ochranu dat, informací a znalostí je velmi širokým pojmem. Novinkou v této problematice je zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, který vstoupil v platnost v lednu 2015. Primárně je zaměřen na zvýšení bezpečnosti kritické infrastruktury státu a významných informačních systémů a bude týkat v první řadě poskytovatelů

---

²⁸ str. 249, PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Ochrana osob a majetku*. v Praze: České vysoké učení technické, 2011

internetového připojení a obecně telekomunikačních služeb. Nicméně v některých oblastech nabízí podnikatelům inspiraci k posílení kybernetické bezpečnosti.

Obecně se dá říci, že kybernetická (počítačová) bezpečnost, je obor informatiky, který se zabývá zabezpečením informací v počítačích (v tomto případě v počítačích závodu a v podnikové síti) s cílem odhalit a zmenšit rizika spojená s používáním počítačů a počítačových systémů.

Podstatným krokem k zajištění počítačové bezpečnosti a ochrany dat společnosti je proškolení zaměstnanců ohledně zásad bezpečnosti, nakládání s datovými nosiči, zásady bezpečného chování při práci s internetem, používání firemních počítačových systémů.

V praxi zajištění počítačové bezpečnosti zpravidla zajišťuje správce počítačových systémů závodu, kterým může být jeden či více počítačových odborníků nebo externí společnost, přičemž obě varianty mají své výhody i nevýhody. Vlastní zajištění počítačové bezpečnosti spočívá ve vypracování projektu kybernetické bezpečnosti a zajištění následujících činností:

- a. použití pouze vhodného hardwarového i softwarového vybavení,
- b. omezení fyzického přístupu k počítači a datům pouze oprávněným uživatelům, zabránění přístupu nepovolaných osob k částem počítačového systému a přidělení rozdílných práv zaměstnancům,
- c. zajistit bezpečnou komunikaci a přenos dat,
- d. udržování operačních systémů a počítačů celkově v dobrém stavu,
- e. odstraňování slabých míst systému,
- f. v případě citlivých dat zajistit jejich šifrování,
- g. zajistit bezpečné ukládání a zálohování dat,
- h. zajistit ochranu počítačů a podnikové sítě proti napadení hackery z venku a proti napadení počítačovými viry a udržovat tuto ochranu stále aktivní a aktuální,
- i. zajistit proškolení zaměstnanců (viz výše)
- j. zabezpečení ochrany před neoprávněným manipulováním se zařízeními počítačového systému a daty,
- k. zajistit celistvost a správnost dat,
- l. a další.

7.8. Ostraha objektů

Neviditelnější a nevýraznější ochranou závodu je vlastní ostraha výrobních objektů. Nějaká forma ostrahy je při podnikání oblasti strojírenství nezbytná. Je to dáno tím, že strojírenský podnikatel zpravidla nepodniká v jedné kanceláři, kterou večer zamkne a odejde. Areály strojírenských závodů bývají rozlehlá a skrývají v sobě strojní a technologické vybavení a movitý majetek značné hodnoty. Proto v zájmu ochrany svého majetku musí podnikatel zajistit, že majetek v areálu závodu nebude zcizován ani záměrně ničen. Trendem poslední doby je najímání specializovaných agentur, které zpravidla podnikají formou koncesované živnosti „ostraha osob a majetku“.

Ochrana závodu může mít různé podoby. Nejjednodušší způsob spočívající v prostém zavření a zamknutí objektu je využitelné obvykle pouze u malých podniků. Dříve bývala základem fyzická ochrana, která spočívala v působení strážné služby, vrátných nebo ochranky a ve strážení vstupu do závodu s kontrolou oprávnění ke vstupu a vjezdu vstupujících osob a logistických prostředků a s kontrolou odcházejících osob a automobilů.

V posledních letech dochází k rozmachu elektronických zabezpečovacích systémů, které zpravidla spolupůsobí s fyzickou ochranou závodu. V mnoha případech však mimo běžnou pracovní dobu závodu postačuje ostraha právě pomocí elektronického systému s alarmem, který v případě narušení objektu uvědomí bezpečnostní agenturu nebo Policii České Republiky.

Přehled činností, které je vhodné zajistit v zájmu ochrany majetku podnikatele:

- a. denní a noční obchůzky,
- b. dozor při vjezdu a výjezdu osobních a nákladních vozidel,
- c. elektronická registrace osob a vozidel,
- d. kontroly obsahu zavazadel,
- e. namátkové provádění orientačních dechových zkoušek na požití alkoholických nápojů,
- f. recepční,
- g. kontroly stavu oplocení areálu, jeho celistvosti a neporušenosti
- h. vizuální kontroly opláštění vybraných budov (řeší příznaky mimořádných událostí - požáru, úniku vody, plynu, olejové úkapy atd.), oken, dveří, zámků i zaparkovaných vozidel.

7.9. Požární ochrana

O rozsahu škod, jaké dokáže požár na majetku podnikatele, není pochyb. A co hůře, může dokonce někoho stát život. Proto není možno brát požární ochranu závodu v žádném případě na lehkou váhu. Touto problematikou se zabývá zákon č. 135/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a rovněž vyhláška č. 246/2001 SB. o požární prevenci.

Všechny činnosti v závodě prováděné jdou dle zákona členěné do tříd dle míry požárního nebezpečí:

- a) bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- b) se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) s vysokým požárním nebezpečím.

Zákon (§ 5 a § 6) rovněž stanovuje povinnosti všech podnikatelů a právnických osob týkající se prevence požárů. Jejichž dodržování je pro podnikatele ve strojírenství závazné, ale mělo by být také v jejich zájmu vše svědomitě dodržovat, jelikož tím chrání svůj majetek, životy svých zaměstnanců a životy všech osob pohybujících se v závodě. Zde jsou ve stručnosti jejich povinnosti (týkají se i pracovišť bez zvýšeného požárního nebezpečí):

- a. obstarávat, zabezpečovat a udržovat v provozuschopném stavu a v dostatečném množství schválené druhy požární techniky, prostředky požární ochrany a bezpečnostní zařízení,
- b. vytvářet vhodné podmínky pro hašení požáru a záchranné práce (tj. udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro vjezd požární techniky, udržovat volné únikové cesty a nouzové východy, udržovat volný přístup k rozvodům a uzávěrům elektrické energie, vody, plynu a k prostředkům požární ochrany,
- c. dodržovat veškeré technické podmínky a návody k požární bezpečnosti (výrobků a činností),
- d. zajistit veškerá značení týkající se požární ochrany na pracovištích,
- e. prostřednictvím odborně způsobilé osoby, technika požární ochrany nebo preventisty pravidelně kontrolovat dodržování předpisů a odstraňovat závady,
- f. plně spolupracovat s orgány státního požárního dozoru ve všech záležitostech požární a ochrany a je bezodkladně oznamovat územně

- příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje každý požár,
- g. nevypalovat porosty,
  - h. při spalování hořlavých látek na volném prostranství zajistit veškerá opatření proti vzniku a šíření požáru a oznámit vypalování hasičskému záchrannému sboru, který může stanovit další (závazné) podmínky,
  - i. každý vlastník nebo uživatel zdrojů vody pro hašení požárů je povinen tyto zdroje udržovat v použitelném stavu.

Mnoho závodů působících ve strojírenství ovšem patří do kategorie pracovišť se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím. Proto k výše uvedeným mají stanoveny další povinnosti (pracoviště se zvýšeným požárním nebezpečím) :

- a. stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany,
- b. prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti,
- c. zajišťovat údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení
- d. stanovit z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení,
- e. mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů potřebné ke stanovení preventivních opatření

Podnikatelé ve strojírenství, kteří provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, jsou dále povinni prostřednictvím odborně způsobilé osoby zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany. Následně toto posouzení předkládají ke schválení orgánu státního požárního dozoru před zahájením ji mi provozované činnosti. Jsou-li při posuzování orgánem státního požárního dozoru zjištěny nedostatky, pro které posouzení je nelze schválit, vrátí je předkladateli zpět s uvedením důvodů a současně stanoví přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Změní-li se charakter, podmínky nebo rozsah provozované činnosti, podnikatel uvědomí písemně o této skutečnosti orgán státního požárního dozoru a podle jeho pokynů posouzení požárního nebezpečí doplní, přepracují nebo předloží ke schválení nové posouzení požárního nebezpečí.

Některé velké závody řeší požární bezpečnost nejenom dodržováním veškerých výše uvedených povinností stanovených zákonem, nýbrž také stavbou Sprinklerových zařízení (udržují tisíce metrů krychlových vody při konstantní teplotě v pohotovosti pro okamžitý zásah), stavbou speciálních pohotovostních požárních vodovodů oddělených od běžných vodovodů a zřízením vlastního hasičského záchranného sboru. Tyto opatření jsou však velmi nákladná a proto jsou využitelná pouze ve velkých závodech.

Já osobně mám zkušenosti s požární ochranou ve Škoda AUTO a.s. v Mladé Boleslavi, kde pracuji a přicházím do kontaktu s pracovníky požární ochrany. Zde je vyžadováno důsledné plnění pravidel požární ochrany a závodní hasičský záchranný sbor je konkrétně v tomto podniku plnohodnotně vybaven, zasahuje rovněž u požárů mimo závod a dokonce zde probíhalo cvičení krajských sborů ve vyprošťování osob z aut po nehodách, kdy byla stříhána auta po crash-testech.

Kromě rizika požáru je rovněž v mnoha podnicích riziko úniku nebezpečných látek, které je také upraveno v příslušných zákonech a je třeba povinnosti v nich stanovené v zájmu ochrany majetku, zdraví a životů dodržovat. Výše uvedené požadavky jsou dané zákonem, a proto jsou pro všechny strojírenské podnikatele závazné. Nicméně shrnují rovněž veškeré obecně platné a ověřené rady pro prevenci požáru, proto bych je doporučila podnikatelům dodržovat nejenom kvůli případnému postihu při neplnění, ale rovněž je to v zájmu ochrany jejich majetku. Bohužel i při dodržení všech doporučení a předpisů může nastat situace, při které ke škodě dojde. Proto je zvykem a mým dalším doporučením uzavřít vhodné pojištění majetku.

7.10. Řízení pohledávek

Častým problémem mnoha podnikatelů zejména v některých oborech a v době hospodářských krizí je špatná platební morálka obchodních partnerů z řad odběratelů a tím riziko druhotné platební neschopnosti. S jí stou malou mírou nedobytných pohledávek se obvykle v podnikání počítá, avšak pokud objem těchto pohledávek roste, představují velké riziko pro majetek podnikatele a v krajním případě i pro jeho celé podnikání. Rovněž toto téma je velmi široké, proto se pouze zmíním o základních postupech a možnostech řízení pohledávek.

Smyslem řízení pohledávek je ochránit podnikatele před vysokým podílem pozdě placených faktur (které vážou velký objem kapitálu potřebného jinde) a minimalizovat nedobytné pohledávky, které nejsou splaceny nikdy nebo pouze s vyložení neadekvátně vysokých nákladů na vymáhání. Podnikatel musí pečlivě zvážit, jak bude přistupovat k pohledávkám, jelikož příliš tvrdá politika způsobuje odliv zákazníků, ale naopak příliš benevolentní politika způsobuje výše popsané problémy a tak proti sobě zde stojí zájmy finanční a zájmy marketingu.

Základem řízení pohledávek je nastavení prodejních podmínek (platební podmínky, poskytování obchodního úvěru atd.), vedení evidence pohledávek (efektivnost jejich řízení) a vymáhání pohledávek. Dojde-li ke krajní situaci a faktura není zaplacená, je nutno v zájmu ochrany vlastního majetku přistoupit k vymáhání pohledávek. Ačkoli jsou situace, kdy se jednoznačně pohledávku vymáhat nevyplatí a je vhodnější ji odepsat jako ztrátu. Na začátku je vhodné posoudit, zda obchodní partner faktury kvůli své špatné finanční situaci platit nemůže nebo pouze nechce a zakládá své podnikání na pochybných praktikách. Pomím zde situaci, kdy odběratel není ochoten zaplatit za dodávku z důvodu nedodržení dodavatelských podmínek ze strany podnikatele a situace je dále řešena právní cestou.

Příklad jak postupovat v případě neochoty partnera zaplatit vyfakturovanou částku:

Tabulka 5: Postup vymáhání pohledávek

Doba do/po splatnosti	Úkon	Komentář
- 3 dny	Telefonický kontakt	U velkých faktur se vyplatí před splatností ověřit, zda odběratel fakturu má a zda se jí chystá uhradit.
+ 3 dny	Telefonický kontakt	U každé faktury nad určitou hranici se ověří důvody nesplnění termínu splatnosti.
+ 2 týdny	Písemná upomínka č. 1	Formální upomenutí s žádostí o urychlené uhrazení všech splatných závazků.
+ 4 týdny	Ukončení dodávek na obchodní úvěr	
+ 6 týdnů	Písemná upomínka č. 2	Pokus o smír a formální žádost o navržení reálného splátkového kalendáře.
+ 8 týdnů	Předání soudnímu nebo mimosoudnímu vymáhání	Podle charakteru dlužníka a pohledávky se zvolí možnost podání žaloby pro neplacení, návrh na exekuci nebo se případ předá agentuře pro mimosoudní vymáhání.

Zdroj: RADOLCOVÁ, Kateřina. 2011. *Řízení pohledávek ve vybrané firmě*. Znojmo. Dostupné z: <http://theses.cz/id/nlakfi/BP.pdf>. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. Vedoucí práce Prof. Ing. Iva ŽIVĚLOVÁ, CSc.

8. Závěr

V této práci pracuji s mnoha různými tématy z oblasti práva i ekonomiky, tudíž ačkoli je tato problematika velice zajímavá, nebylo možné většinu v těchto téma zpracovat do hloubky. To ostatně ani nebylo účelem této práce, jelikož účelem této práce bylo naopak poskytnout ucelený přehled o majetku strojírenského podnikatele z pohledu práva i z pohledu řízení a ekonomiky podniku. A to jsem v této práci splnila.

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo vysvětlit souvislosti týkající se majetku strojírenského podnikatele a navrhnout způsoby jeho ochrany. Pro tyto účely bylo třeba nejprve vymežit pojem podnikatele, jak jej vidí aktuální právní úprava, tzn. především NObčZ, a také vymežit majetek z hlediska právního i ekonomického, což bylo obsahem prvních kapitol mé práce.

V páté kapitole jsem zpracovala vybrané účetní a daňové aspekty majetku. Problematika účetnictví a daní je velmi široká. Nejprve bylo pro účely této práce nezbytné stanovit, kteří podnikatelé účtují jakým způsobem (daňová evidence nebo podvojně účetnictví), jelikož pokračování kapitoly se jí týkalo pouze podnikatelů vedoucích podvojně účetnictví. Dále jsem se jí zabývala výhradně tématy týkajícími se přímo majetku podnikatele, tzn. inventarizací majetku a jeho oceňováním, zásobami a dlouhodobým majetkem.

Problematika sedmé kapitoly, tj. návrh opatření k ochraně majetku, je velmi rozsáhlá, jelikož každý podnikatel má jiné požadavky a jiné možnosti jak ochránit svůj majetek, proto není reálně možné zpracovat manuál konkrétních kroků platných a účinných pro všechny podnikatele ve strojírenství.

A proto jsem v souladu s cíli práce zpracovala a navrhla přehled možností, jaké má strojírenský podnikatel, chce-li ochránit svůj majetek. Kapitola obsahuje ochranu majetku hmotného i nehmotného, které se zakládají na naprosto odlišných předpokladech. Jako jeden ze způsobů ochrany majetku zde navrhuji, aby podnikatel vždy jednal v souladu s platnými právními předpisy a v rámci dobrých mravů, čímž nepřímo ochraňuje svůj hmotný majetek i pověst a dobré jméno. Dále se zde věnuji ochraně nehmotného majetku, dobré pověsti, informací a obchodního tajemství. Další metody se věnují problematice zaměstnanců, jejich školení i odpovědnosti. A rovněž řízení pohledávek. Zbývá doporučení se týkají ochrany hmotného majetku.

9. Použité zdroje

- [1] HURDÍK, Jan. *Občanské právo hmotné: Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3.
- [2] ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem: Obecná část. Absolutní majetková práva. 1. vyd.* Plzeň: Sagit, 2012, 308 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- [3] ROZEHNAL, Aleš a kol. *Obchodní právo.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 730 s. ISBN 978-80-7380-524-1
- [4] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (včetně důvodové zprávy)
- [5] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- [6] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/zakony/danoveafinancnipravo/zakonodanichzprijemu2015/Předpis č. 563/1991 Sb.: Zákon o účetnictví. 1991.> Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991563>
- [7] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne ze dne 21. dubna 2006 ve znění pozdějších předpisů
- [8] *České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.* Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/daneucetnictvimzdy/ucetnictvi/ucetnivyhlasky/ceskeucetnistandardyproucetnijednotkyktereu/>
- [9] MACÍK, Karel a Theodor BERAN. *Účetnictví. 3., přeprac. vyd. v Praze: České vysoké učení technické, 2009, 273 s. ISBN 978-80-01-04219-9.*
- [10] KONEČNÁ, Jana. *Jakzávodat.cz* [online]. Brno, 1995, aktualizováno 13. 1. 2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.jakzavodat.cz>
- [11] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Ochrana osob a majetku.* v Praze: České vysoké učení technické, 2011, 301 s. ISBN 978-80-01-04843-6.
- [12] SUCHÝ, Václav. *Nehmotné statky a průmyslová práva: jejich ochrana, oceňování a komerční využití.* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 190 s. ISBN 978-80-86794-32-7.

- [13] Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2009 (z února 2009, aktualizováno v únoru únor 2014)
- [14] JOSEF, Kříž. *Změny v právní úpravě jednání za obchodní korporaci* [online]. 2013 [cit. 2015-06-16]. Dostupné z: <http://www.prf.cuni.cz/josef-kriz-1404046219.html>
- [15] RADOLCOVÁ, Kateřina. 2011. *Řízení pohledávek ve vybrané firmě*. Znojmo. Dostupné z: <http://theses.cz/id/nlakfi/BP.pdf>. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. Vedoucí práce Prof. Ing. Iva ŽIVĚLOVÁ, CSc.

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Vývoj relativní hodnoty hmotných a nehmotných statků v závodech mezi roky 1978-2006	26
Tabulka 1: Odpisové skupiny	51
Tabulka 2: Sazby pro rovnoměrné odpisování	52
Tabulka 3: Koeficienty pro zrychlené odpisování majetku	53
Tabulka 4: Možnosti ochrany různých forem duševního vlastnictví	57
Tabulka 5: Postup vymáhání pohledávek.....	75